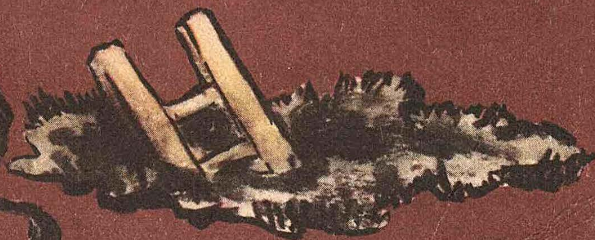

LIA HÂRSU

FLĂCĂUL CEL ISTEȚ

EDITURA TINERETULUI

FLĂCĂUL cel ISTEȚ

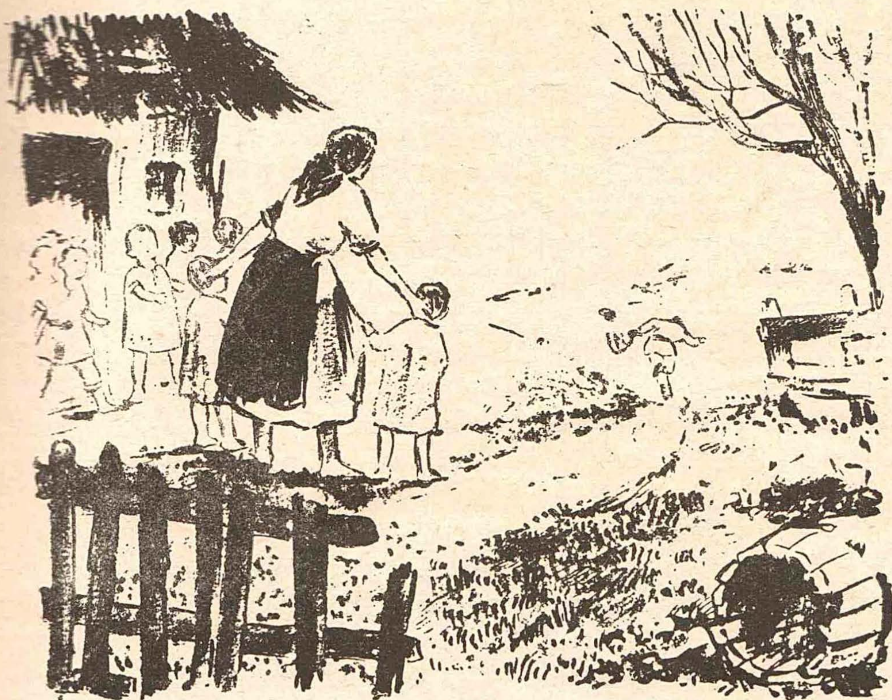
LIA HÂRSU

FLĂCĂUL CEL ISTEȚ

ILUSTRAȚII DE E. ARNO

1956
EDITURA TINERETULUI

FLĂCĂUL CEL ISTEȚ

Cică a fost odată, undeva departe, mai știu eu pe unde, un tăietor de lemne pe care nu-l blagoslovise nevastă-sa cu nici o odraslă.

Și era tare amărît omul, că-i era casa pustie, măcar că nu se găsea de niciunele prin casa lui ; da' vezi, că lui îi erau tare dragi copiii.

Ducîndu-se el odată cu niște tovarăși, după lemne, în pădure, zise unul din ei :

— Măi fîrtaților, bine ar fi să găsesc cînd m-oi întoarce acasă o fiertură de carne pe vatră, că mi-i foame de nu văd cu ochii.

— Ba eu, — zise altul, — aș mînca o găină friptă, că de mult n-am mîncat așa ceva.

— Eu, — făcu omul nostru, — tare-aș vrea să găsesc cînd m-oi întoarce acasă doisprezece feciori, uite-așa, taman în cap.

Pasămite se ațînea pe acolo vreo zînă din cele milostive căci, după ce isprăviră ei de tăiat lemne, pe înserat, ajungînd acasă cel ce vorbise întîi. găsi fiertura de carne aburind pe vatră, cel de al doilea găsi o găină friptă pe masă, iar cînd intră și omul nostru pe ușa bordeiului și vru să se așeze pe pat, sări femeia cu gura pe el :

— Fugi, măi bărbate, că-ți strivești feciorul.

Dădu să se așeze pe laviță, dar și acolo era un prunc ; vru să se urce pe cuptor, dar și aici erau vreo doi ; și unde da să se așeze tot de copii dădea.

Vezi că se întîmplase chiar așa cum dorise el : îi născuse femeia tocmai doisprezece copii, în cap.

Văzînd omul una ca asta se înspăimîntă grozav ; ba îi era frică să nu se mai pomenească cu încă unul și zise nevestei :

— Măi femeie, cică ăl de al treisprezecelea nu-i de a bine la casa omului ; de-aia iacă, eu mă duc în lume. Și dus a fost !

În vremea asta feciorii țăranului nostru creșteau văzînd cu ochii, ca buruienile pe lîngă gard, în sărăcie ; nici tu haine, nici tu cămeși, dar de crescut, creșteau.

Cînd ajunseră ei colea, flăcăi cu mustăcioară, zise într-o zi mezinul :

— Oare, noi n-om avea tată, mămucă ?

— Ba aveți, cum să nu ! Dar cine știe pe unde o fi, că a plecat în lume de cînd nu se mai ține minte și nu s-a mai întors, îi răspunse biata femeie, amărîtă.

— Dacă-i așa, las'că mă duc eu să-l caut, și plecat a fost.

A cutreierat el pămîntul în lung și-n lat, dar degeaba, căci de taică-său tot n-a dat.

Ce și-a zis el atunci:

— Dacă nu-i pe pămînt, te pomenești c-o fi în cer!

Ajungînd el într-o pădure deasă și tare întunecoasă, merse ce merse pînă dădu de un plop înalt, cu crengile pînă la cer. Scoase barda de la brîu și porni să-și facă scară.

Făcea o treaptă în plop, punea piciorul pe ea și mai făcea una mai sus; și tot așa, pînă se pomeni la porțile cerului.

Aci, sumedenie de oameni care se îmbulzeau să intre, dar băiatul, dă-i cu coatele în dreapta, dă-i în stînga, pînă ce se văzu în dreptul porții. Poc, poc, în poartă.

— Cine-i acolo? întrebă de dincolo un glas de moșneag.

— Eu, moșnege, mezinul lui nenea Ion, ăl de i-a născut femeia doisprezece prunci și el și-a luat lumea în cap, răspunse băiatul.

— Și ce vrei?

— Aș vrea să intru înăuntru, că umblu după taica!

— Acum nu se poate, fătul meu, că nu-i stăpînu-meu acasă. Așteaptă și tu pînă o veni.

— N-am vreme, moșule, că mi-e degrabă, îl zori băietanul.

— De, flăcăule, n-am ce-ți face, stai și așteaptă.

Dacă văzu el că nu-i chip să intre, numai ce-și luă căciula din cap și zvîrl! cu ea peste poartă.

— Moșule, mi-a luat vîntul căciula, dă-mi-o îndărăt, se căină el.

— Nu pot, flăcăule, că n-am pe cine lăsa să păzească poarta.

— Dă-mi, moșnege, căciula, n-auzi!

— Măi, da' mare pacoste pe capul meu cu băiatul ăsta, se văită moșul. Tu n-auzi că n-am pe cine lăsa în poartă? Ce vrei să dea buzna oamenii ăștia înăuntru?

Dar el, nu și nu, să-i dea căciula, că de nu, face jalbă la stăpînire că l-a lăsat păgubaș de bunătate de căciulă!

Dacă văzu moșneagul că nu scapă cu una, cu două de băiat, îi dădu drumul pe poartă, dar numai pînă și-o lua căciula.

Atît i-a trebuit băiatului. Își luă căciula, o îndesă bine pe cap și porni să-l caute pe taică-său. Se uită el în dreapta, se uită

în stînga, nici urmă de-a lui taică-său. Cum căta el așa, văzu în mijlocul unei încăperi un scaun mare de aur și în jurul lui o sumedenie de scăunele de argint. Pasămite scaunul de aur era al celui de-i spuse moșneagului „stăpînul", iar cele mai mărunte, ale sfetnicilor lui.

În mijlocul încăperii, o gaură mare pe unde se vedea în jos, pe pămînt, ca printr-o fereastră.

Se uită și flăcăul nostru prin gaură și tot uitîndu-se, zări și bordeiul lor. Cînd luă aminte, văzu că vecinul de alături pusese mîna să fure un purcel care sugea la scroafa lor.

— D-ăștia îmi ești, vecine? zise băiatul și, luînd un scăunel din cele de argint, dădu cu el de-azvîrlita să-l nimerească pe vecin ; dacă văzu el că nu l-a nimerit, luă alt scăunel și zvîrl, și cu ăsta, și tot așa pînă ce azvîrli mai toate scăunelele pe pămînt.

Iacă și măria-sa.

— Ce faci, măi păcătosule ? se răsti el.

— Păi nu văzuși, măria-ta, că ne fură vecinul purcelul ?

— Ehei, flăcăule, dacă aș azvîrli eu cu scaune de argint în toți cei care fură purceii oamenilor săraci, n-ar mai prididi meșterii mei cu făcutul scăunelelor, zise stăpînul rîzînd.

— Treaba măriei-tale, — zise băiatul, — dar uite, mă luași cu vorba și ne lăsă vecinul fără purcel, făcu el înciudat.

— Ascultă, măi băiete, să nu te rățoiești așa la mine, auzitu-m-ai ? Mai bine șterge-o, că de nu, pui argații să te dea în brînci afară, zise stăpînul mînios.

Băiatul se sperie, că știa el că nu-i de glumit cu mînia boierilor și ieși cu coada între picioare, cum se spune, pe poarta cerului, socotind că dacă nu l-a găsit pe taică-său în cer, poate l-o găsi sub pămînt, pe tărîmul unde sălășluiesc zmeii.

Ajungînd el pe-aproape de hotarul acestora, întîlni doi oșteni prăpădiți de oboseală.

— Bună vreme, oameni buni ! zise băiatul.

— Bună să-ți fie inima, flăcăule, da' încotro ?

— Iacă, mă duc sub pămînt, să-l caut pe taica !

— Geaba te duci, voinice, răspunseră oștenii, că noi de-acolo venim!

— Dar voi după ce umblați? îi întrebă băiatul.

— Apăi, — răspunseră ostașii, — a venit zmeul ăl negru și-a furat-o pe fata voievodului.

A făgăduit voievodul bănet cu caru', ba și jumătate de țară și pe fată de nevastă, cui o scoate-o din ghearele zmeului, da' pînă acu n-a fost om să poată veni de hac pocitaniei.

Cercarăm și noi, da' trudă zadarnică și acu' ne întoarcem precum am venit, că pe ce a pus o dată gheara jivina nu mai lasă!

— Să-ncerc și eu; mai știi de unde sare iepurele? își zise băietanul și se îndreptă spre tărîmul zmeilor.

— Cioc, cioc! bătu el într-o poartă de aramă. Acasă-i boierul? făcu el, viclean.

— Nu-i acasă. Dar ce vrei? îl întrebă un glas răstit de după ușă.

— Să-mi dați pe taica înapoi!

— Mai pune-ți pofta-n cui! Auziți, măi fraților, făcu glasul de după porți, cică să i-l dăm pe taică-său, și unde se puse pe rîs.

— De nu mi l-oți da de voie, mi l-oți da de nevoie, zise băiatul și începu a măsura cu o sfoară locul dinaintea porții.

— Ce faci, măi băiete, acolo? îl întrebă un pui de zmeu.

— Ia, fac o capcană, să nu puteți nici intra, nici ieși, pînă nu mi l-oți da pe taica înapoi, zise băiatul, văzîndu-și de treabă.

Grozav se spăimîntară puii de zmeu și dădură fuga în fundul pămîntului, de unde veniră cu Ion ăl bătrîn.

— Ia-ți-l, măi băiete, pe taică-tău și lasă-ne în pace!

— Ohoho! Stați că nu-i chiar așa! Acu să-mi dați și pe fata voievodului, că de nu, eu tot fac capcana.

— Cere și tu altceva, măi băiete, dar numai pe fata voievodului să nu ne-o ceri!

— Mi-o dați ori nu?

— Să-ți dăm saci cu galbeni... să-ți dăm pietre scumpe... cercară ei.

— Mi-o daţi ori ba?

— Nu ţi-o dăm!

— Bine!... făcu băiatul şi dă-i iar cu măsurătoarea.

Ce să facă urîcioşii? Veniră cu fata şi i-o dădură.

Luă flăcăul pe fată de-o mînă, pe taică-său de alta şi porni cu ei.

Nu apucară să se depărteze bine, că iacă veni şi zmeul cel bătrîn şi văzu că nu-i fata.

— Unde-i fata voievodului, afurisiţilor? strigă el.

Zmeii cei mărunţi, ne-avînd încotro, îi spuseră ce şi cum.

— Măi, dar proşti aţi fost! Cu ce era să facă băiatul capcană, dacă n-avea nici unelte, nici nimic. Daţi fuga după el şi să-mi aduceţi fata!

Un zmeu din cei mai isteţi porni ca săgeata şi îl ajunse pe băiat din urmă.

— Dă-mi, flăcăule, fata îndărăt, îi zise el.

— Tocmai unu' ca tine se încumetă să mi-o ceară? Te potriveşti tu cu mine, spuse băietanul; nu vezi că nu eşti bun de nimic? Şi se fuduli în faţa zmeului.

— Aşa zici tu, flăcăule, dar din toţi zmeii de sub pămînt niciunul nu fuge ca mine, aşa îs de iute de picior. Hai să ne luăm la întrecere şi care o fugi mai iute, a lui să fie fata!

— Hai! zise flăcăul.

Dar în vremea asta, el văzuse un iepure aciuit într-un tufiş. Zise zmeului:

— Ştii ce, măi urîciosule? Nu-mi pun eu mintea cu tine, că prea te văd mic şi pipernicit. Uite colo pe frate-meu ăl mai mic s-alerge el în locul meu şi, pînă atunci, eu oi trage un pui de somn.

Şi cum zise vorba asta, azvîrli cu o piatră în tufiş. Iepurele ţuşt! afară şi să te ţii fugă! Dar zmeul după el. Fugea, frăţioare, de-i sfîrîiau călcîiele, nu alta!

Şi văzînd el că nu-i chip să ajungă din urmă iepurele cel iute de picior, se întoarse cu coada între picioare înapoi sub pămînt.

— Unde-i fata, diavole? îl întrebă zmeul cel bătrîn.

— Păi că-așa... că pe dincolo... și povesti el ce pățise de la flăcăul cel isteț.

— Măi, dar mare prost ai fost! Păi dihania aia nu era fratele flăcăului, măi prostovane, ci un biet iepure, zise și mai mînios zmeul. Du-te tu, măi ăstălalt, și trimise pe altul mai iscusit.

Fugi zmeul după flăcău și-l ajunse din urmă.

— Dă-mi fata, flăcăule!

— Ție să ți-o dau, măi pocitanie? Ești tu în stare să te iei la întrecere cu mine?

— Sînt, cum nu! răspunse zmeul.

— Bine! Să ne luăm, dar la ce?

— Uite, spuse cel'lalt, să azvîrlim măciuca asta în văzduh și care o azvîrli mai sus, a lui să fie fata!

— Zvîrle-o tu întîi, zise flăcăul.

Și zvîrli zmeul măciuca drept în slava cerului, că de abia se mai zărea. Cînd căzu, se înfipse de un stînjen în pămînt.

Văzînd flăcăul că nu-i de glumit, începu să strige cu ochii la cer:

— Măi, frate-meu, măi!

— La ce-l chemi, flăcăule? întrebă zmeul.

— Păi frate-meu e meșter potcovar și socot să-i azvîrl lui măciuca, poate-i prinde bine coșcogeamite grămada de fier.

— Ba să nu i-o azvîrli, rogu-te, spuse zmeul; ce mă fac eu fără buzdugan? Mai bine mă las păgubaș de fată, zise el și plecă p-aci încolo.

Cînd îl văzu zmeul cel bătrîn că vine fără fată, să turbeze de mînie, nu alta.

Aflînd ce se întîmplase, strigă:

— Bine, măi tontule, tu nu văzuși că flăcăul nici să scoată buzduganul din pămînt nu era în stare, dar'mite să-l zvîrle în slava cerului?

Și dă-i zmeului o bătaie s-o ție minte cît o trăi. Chemă apoi alt zmeuleț și-l trimise pe urma flăcăului.

— Stai, flăcăule!

— Iacă, stau, răspunse acesta.

— Dă-mi fata înapoi!

— Ţi-oi da-o dacă m-ai rămînea. Să ne luăm la întrecere, spuse flăcăul.

— Să ne luăm! Uite biciul ăsta. Să pocnesc eu şi să pocneşti şi tu; şi care o pocni mai tare, a lui să fie fata!

Zis şi făcut. Cînd pocni zmeul din bici, răsună văzduhul de gîndeai că se năruie cerul. Şi dacă văzu băiatul una ca asta, luă nişte cercuri de fier uitate acolo de cine ştie cine, şi unde începu a strînge mai întîi capul fetei şi apoi pe al lui taică-său; dar cînd fu să-l încingă şi pe al lui, îl întrebă negriciosul de zmeu:

— Ce faci acolo, băiete?

— Iacă, le pun cercuri de fier să nu le plesnească ţeasta cînd oi pocni din bici, că are să fie prăpăd, nu alta!

— Dacă-i aşa, strînge-mi şi mie capul în cercuri, se rugă zmeul.

Şi unde începu flăcăul să strîngă, şi strînse, şi strînse de gîndeai că-i ies ochii din cap zmeului.

— Nu mai strînge, băiete, că mă las păgubaş şi de fată şi de tot, făcu el cînd văzu că nu mai poate răbda strînsoarea. Şi se întoarse sub pămînt fără nici o ispravă.

Zmeul cel bătrîn cînd îl văzu şi pe acesta venind fără fată, să se dea de ceasul morţii de necaz.

Trimise din nou un alt slujitor, de zece ori mai iscusit decît cel'lalt.

— Dă-mi fata, flăcăule, zise acesta cînd îl ajunse din urmă pe băiatul care-şi vedea de drum.

— Ţi-oi da-o dacă m-ai rămînea, spuse acesta, văzînd că zmeul adusese cu el şi o furcă de fier, mare cît toate zilele.

— Să ne luăm la întrecere de-a împunselea.

— Bine, să ne luăm, primi flăcăul. Tu te vîri în mărăcinişul ăsta şi eu stau pe dinafară. Împunge tu cu furca şi eu cu ţăpoiul; şi care o împunge mai tare, a lui să fie fata.

Intră zmeul în mărăciniş şi începu să împungă cu furca. Dar furca lui trecea cît trecea prin mărăciniş, apoi se oprea.

Numai țăpoiul flăcăului nimerea pînă în mijlocul mărăcinișului și drept în pielea zmeului se oprea. Îl făcuse flăcăul numai sînge, de împunsături.

Văzînd că nu-i de glumit, ieși negriciosul din mărăciniș și o luă la fugă drept sub pămînt.

Zmeul cel bătrîn, cînd îl văzu, îl pisălogi și pe el bine, apoi trimise alt slujitor de o sută de ori mai iscusit.

Pasămite ăsta se pricepea la meșteșugul cojocăritului, că-și luă cu el și andreaua cea mare și hai! după flăcău.

— Dă-mi fata, flăcăule, că acum nu-ți mai merge!

— Ți-oi da-o dacă m-ai rămînea, zise băiatul. Să ne luăm la întrecere la ce te-i pricepe tu mai bine.

— Să ne luăm. Să coși tu și să cos și eu; care o mîntui mai repede firul, a lui să fie fata.

— Așa să fie! primi băiatul.

Rupse zmeul un fir cît toate zilele iar flăcăul unul mai scurt, și pînă să împungă și să tragă zmeul firul, flăcăul îl mîntui pe-al lui.

— Te rămăsei, negriciosule!

— Mă rămăseși, băiete, zise acesta și se întoarse și el cu coada între picioare, sub pămînt.

— Ia, du-te tu, mă împielițatule, spuse zmeul cel bătrîn, celui mai iscusit dintre slujitorii lui și acesta plecă pe dată.

Cînd să-l ajungă pe flăcăul nostru, el era cît p-aci să pășească dincolo de hotarul zmeilor.

— Ia stai, flăcăule, că nu merge chiar așa, zise zmeul; dă încoace fata!

— Ți-oi da-o dacă m-ai rămînea.

— Să încercăm, zise zmeul.

— Să încercăm, zise și băiatul. Vezi tu ocolul ăla plin cu porci?

— Îl văd.

— Care o mîna mai mulți porci din ocol afară, a lui să fie fata.

— Dar cum om ști noi care cîți porci a mînat? întrebă prostănacul de zmeu.

— Iacă, eu am să-i mîn pe ăi cu coada încîrligată și tu pe ăi cu coadă înfiptă în sus, — zise băiatul, — îi numărăm și la urmă vedem care cîți porci a mînat.

Mînă el doi, mînă zece, douăzeci, apoi șezu să se odihnească.

Se apucă și zmeul să caute în vremea asta porcii cu coada în sus, dar degeaba îi căuta, căci cine a mai văzut așa ceva ?

Tot cătînd el așa, se speriară porcii și dădură cu toții năvală afară din ocol.

Numărară porcii, dar toți erau cu coada încîrligată.

— Mă rămăseși, flăcăule, făcu zmeul și se întoarse și el rușinat sub pămînt.

Iar flăcăul, cu fata și cu taică-său, trecu dincolo de hotarul zmeilor, unde aceștia nu mai aveau nici o putere.

Duse fata la voievod și acesta, de bucurie, i-o dădu de nevastă, iar lui taică-său, lui Ion cel bătrîn, îi dădu un petic de pămînt și scăpă bietul om de sărăcie.

Și de n-or fi murit, ceea ce nu-mi vine a crede, or mai fi trăind pînă în ziua de azi.

POVESTEA ŞORICELULUI

A fost odată un voievod, şi voievodul ăsta avea trei feciori.

Cînd feciorii se făcură mari, voievodul îi chemă la el şi le spuse:

— Feţii mei, v-a venit şi vouă vremea însurătoarei; de aceea gîndesc să porniţi care încotro să vă căutaţi mireasă.

Luați fiecare cîte un măr de aur de la mine și cînd v-o cădea dragă o fată, dați-i mărul zălog ca să se știe că v-ați logodit!

Porniră, deci, feciorii voievodului în lumea largă, să-și afle fiecare norocul.

Celor doi feciori mai mari, a pus voievodul de le-a înșeuat doi armăsari ce zvîrleau foc pe nări, iar pe băieți i-a îmbrăcat în haine țesute numai în fir de aur și argint; apoi, luîndu-și merinde și slugi multe, dădură pinteni cailor și se pierdură în zare.

Dar celui mezin, pe care-l credea cam prostănac din fire, că toată ziulica se juca în cenușă, măcar că se făcuse coșcogeamitea flăcăul, nu vru voievodul să-i dea nici cal înșeuat, nici straie de mătase, nici slujitori să-l slujească.

O luă și el la drum, îmbrăcat în haine ponosite și pe jos, și din ce mergea, din ce era mai amărît, căci începuse, sărmanul, să-l usture tălpile picioarelor de atîta cale bătătorită.

Iar cînd își aducea aminte că frații lui porniseră călări pe niște mîndreți de armăsari cu șeile de argint și ei îmbrăcați ca niște feți-logofeți și cu mare alai de slugi, îi era băiatului o ciudă, de-i venea să se dea cu capul de toți copacii pe care-i întîlnea în cale.

Tot mergînd el așa, nimeri într-o pădure deasă și tare întunecoasă, în care nu zări nici drum, nici potecă.

Merse el ce merse, multă vreme, neștiind nici încotro să apuce, pînă dădu de un drum îngust cît să pășească un om. Porni pe cărăruia aceea cu gîndul aiurea, că parcă nici nu vedea pe unde călca, de necăjit ce era.

Ca să se mai ogoaie puțin, scoase mărul cel de aur din sîn și începu a se juca cu el, tot azvîrlindu-l în sus și prinzîndu-l apoi din zbor.

Îl azvîrli el așa, de mai multe ori pînă ce, odată, nu știu cum făcu și-l scăpă jos.

Mărul se rostogoli la picioarele lui și porni de-a dura, da' tocmai cînd gîndea băiatul că a pus mîna pe el, mărul țușt! îi alunecă printre degete și se tot duse pînă ce, la urmă, pieri într-o tufă.

Dădu băiatul tufa la o parte și văzu o ușiță care ducea sub pămînt; deschise ușa, coborî o scăriță și se pomeni într-o odaie încăpătoare, care se lăsa în jos, în pămînt, ca un bordei.

Și ce mai mîndrețe de odaie!

Pe pereți numai scoarțe alese, un pat acoperit cu niște pînzătură cusută în fel și fel de flori; la mijloc, masa pusă, foc în vatră și oalele pe foc, pline cu fierturi ce miroseau de-ți făcea poftă să le înfuleci pe toate.

Dar lui Florin — că așa îl chema pe băiatul nostru — numai de mîncare nu-i ardea, că nu-și putea afla mărul nicăieri. Cătă el sub masă, cătă sub pat, pe sub lavițe, pretutindeni; dar degeaba, mărul pierise, parcă l-ar fi înghițit pămîntul. Se gîndi el ce să facă, cum să se întoarcă acasă fără mireasă! Să fie de rîsul voievodului și al sfetnicilor!

Și-i venea nu știu cum, că mai bine l-ar fi înghițit pămîntul, decît să fie el mai urgisit decît oricine pe lumea asta.

Dar cum sta el așa, în mijlocul odăii, fluierînd a pagubă, iată că răsări în mijlocul mesei un șoricel mic, alb, cu niște ochișori roșii și-l privi pe băiat cătăva vreme, apoi îi zise;

— Bine ai venit, Făt-frumos; da' ce-ți tot ninge și-ți plouă?
De ți-e foame, ia și mănîncă...
De ți-e sete, ia și bea...
De ți-e somn, stai și te culcă...

— Nu mi-e nici a bea, nici a mînca, — răspunse Florinel, — că mie de alta îmi arde acum!

— Care să fie pricina mîhnirii tale? îl întrebă șoricelul.

— Cum să nu fiu supărat, vai și amar de mine, că am plecat de-acasă cu un măr de aur ca să-mi pețesc mireasă și acum n-am nici măr, n-am nici mireasă!

— Dacă numai p-atît e vorba, — zise șoricelul, — ia de bea și mănîncă și dacă-mi făgăduiești credință pînă la moarte, eu ți-oi da mărul, iacă, acum, și n-ai să te căiești!

Băiatul îi făgădui credință pînă la moarte, iar șoricelul făcu ce făcu și veni la repezeală cu mărul în dinți.

Dacă văzu băiatul una ca asta, îi mai veni inima la loc; șezu la masă, ospătă, apoi se culcă și dormi pînă a doua zi, fără grijă.

Cum se lumină de ziuă, își luă rămas bun de la șoricel și porni îndărăt către casă.

Cînd să iasă din pădure, iacă și frații lui treceau țanțoși, călări pe caii lor cu zăbale de argint ; și erau așa de fuduli că nici nu-și aruncară ochii către bietul Florin, care mergea șontîc-șontîc, ostenit de cale lungă, pe-alăturea de drum.

Acasă, feciorii mai vîrstnici ai voievodului nu mai conteneau, tot lăudîndu-se cît li-s de frumoase miresele și ce palate mîndre au. Numai Florin stătea cu ochii în pămînt și nimic nu zicea.

— Dar tu, măi prîsleo, găsitu-ți-ai mireasă ? îl întrebă voievodul.

— Găsit, tătucă, dar a mea nu-i așa de frumoasă ca ale lor și nici palate mîndre nu are, răspunse el cam cu rușine.

Cînd auziră frații lui că și-a aflat mireasă, începură a-l lua pe băiat în rîs, cu fel de fel de vorbe.

— Ian auziți, oameni buni, tontul ăsta și-a găsit și el o mireasă ! Cine știe ce-o fi de capul ei ! Vorba aceea : cum e sacul, așa și peticul !

Prîslea tăcea și răbda. Ca să scape de urgia lor, se aciui pe cuptor și începu să se gîndească la șoricelul cel mititel, cu ochișorii roșii.

Mai trecu ce mai trecu și își chemă voievodul feciorii, zicîndu-le :

— Dragii mei, despre avuțiile și frumusețea fetelor pe care le-ați pețit, multe am auzit, dar acum aș vrea să știu dacă sînt și harnice, precum se cuvine gospodinelor să fie.

De aceea am socotit nimerit să-mi aduceți fiecare din voi cîte o azimă făcută de mîna lor !

Cei doi frați mai mari porniră mîndri și voioși, cu alai domnesc după ei, călări pe armăsarii lor care vărsau foc pe nări, numai mezinului nu-i fu îngăduit una ca asta.

Merse el iar pe drumul știut, și cînd ajunse la bordeiul șoricelului, acesta îi sări bucuros înainte și-i zise :

— Bine ai venit, Făt-frumos ; dar ce-ți tot ninge și-ți plouă, că te văd amărît rău !

De ți-e foame, ia și mănîncă...
De ți-e sete, ia și bea...
De ți-e somn, stai și te culcă...

— Nici foame, nici sete, că nu de asta îmi arde mie acum, îi răspunse el și-i povesti ce pătimise.

— Dacă-i vorba numai pe-atît, nu-ți face inimă rea, îi zise șoricelul. Făgăduiește-mi încă o dată credință pînă la moarte și nici grijă să n-ai.

Îi jură băiatul credință pînă la moarte și ieșind șoricelul din bordei, se urcă pe un bolovan începînd a striga :

Veniți surioare, frățiori,
Cu firișor pe botișor.

Și unde începu a alerga de pretutindeni șoricimea, cîtă frunză și iarbă.

— Care-i porunca, stăpînă ?

— Să-mi aduceți fiecare din voi cîtă făină puteți căra, dar acu' pe loc, le porunci șoricelul cel alb ; pasămite era stăpîna șoricimii și urmau poruncile ei.

Cît ai clipi, șoarecii veniră fiecare cu cîtă făină putură căra în botișor ; șoricelul cel alb aduse repede copaia, plămădi aluatul, îl frămîntă, încinse cuptorul și pînă a te șterge la ochi, scoase din cuptor o azimă albă și rumenă, cum nu mai văzuse Florinel pînă atunci, nici la maică-sa, acasă.

Luă azima, mulțumi bucuros și se întoarse acasă.

În vremea asta, iacă și feciorii ceilalți cu azimele lor, dar degeaba, că albă și frumoasă ca a lui Florin, niciuna nu era.

Se minună voievodul, se minunară și sfetnicii, ba se minunau și crăpau de ciudă și frații lui mai mari.

Mai trecu o bucată de vreme și chemîndu-și voievodul feciorii, le grăi așa :

— Feții mei, văzui că nu numai frumoase și bogate mi-s nurorile, dar îs și harnice gospodine. Acu aș vrea să știu dacă se pricep și la țesut, că de, multe se cer la casa omului, și dacă nu se pricepe femeia, degeaba îs toate.

Așa că să vă duceți și să-mi aduceți fiecare din voi cîte o pînzătură țesută de mîna lor.

Porniră feciorii la drum, mîndri și voioși, numai bietul prîslea ofta și se gîndea cu grijă cum oare ar putea șoricelul cel alb să țeasă cu lăbuțele lui cele mititele pînzătură.

Dar cum îl văzu șoricelul, îi sări înainte voios și-i zise :

— Ce-i, Făt-frumos, iar îți ninge și-ți plouă ?
De ți-e foame, ia și mănîncă...
De ți-e sete, ia și bea...
De ți-e somn, stai și te culcă...

— Ba nici una, nici alta, că nu de asta îmi arde mie acum, că uite ce-a poruncit tata ; și-i spuse ce și cum.

— Lasă, Făt-frumos, dacă-i numai p-atît, răspunse șoricelul, și, ieșind din bordei, se urcă pe un pietroi și începu a striga :

Veniți surioare, frățiori,
Cu firișor pe botișor.

Și să fi văzut șoricime ! Puzderie, nu alta !

— Ce-i stăpînă, care-i porunca ?

— Să vă duceți care încotro și să-mi aduceți fiecare cîte un fir de mătase.

Cît ai clipi, șoriceii se întoarseră în fugă cu cîte un fir de mătase în gură.

Șoricelul cel alb pregăti stavilele la război, potrivi ițele, năvodi, apucă suveica și cît să te ștergi la ochi, făcu o mîndrețe de pînză să rămîi cu gura căscată.

Luă Florin pînzătura, mulțumi șoricelului, îi mai jurui o dată credință pînă la moarte cum îi ceruse, și se întoarse acasă, cam o dată cu frații săi.

— Ei, feții mei, ia să văd și eu cît îs de harnice și pricepute nurorile mele, zise voievodul, cînd îi văzu pe toți trei adunați în fața lui.

Scoase mai întîi cel mare, un ștergar de borangic, frumos, subțire și gălbui cum îi aurul.

Scoase și cel mijlociu o pînzătură și mai subțire, și mai frumoasă.

Dar cînd veni rîndul mezinului, cătară la el cu mirare, că nu-l văzură cu nimic ; da' el descleștă pumnul, puse în palmă o nucă, despică nuca, scoase din ea o alună, sparse aluna, scoase

din ea un sîmbure de cireașă, îl strivi binișor și trase din el o pînzătură.

Și era atît de albă și de subțire, că întrecea pînza păianjenului.

O întinse băiatul și acoperi cu ea toată încăperea.

Sfetnicii, ce să vă mai spun? Holbaseră ochii ca la cine știe ce minune; voievodul zîmbea, dar nu prea cu voie bună, că lui nu-i era drag mezinul; feciorii cei mari se făcură ca turta de ceară la față, de pizmă.

Din ziua aceea norodul nu mai vorbea decît de Florin și de mireasa lui. Ba că o fi așa, ba că o fi altminteri, ba că-i cu farmece, ba mai știu eu ce; care mai de care își dădea cu gîndul cum îl tăia capul.

Voievodul nu mai avea astîmpăr să-și vadă nurorile mai degrabă; își chemă feciorii și le zise:

— Dragii tatii, știu acum că nurorile mi-s frumoase și avute, și harnice și pricepute la toate, dar aș vrea să le văd la chip că mi-e cam degrabă să-mi joc nepoții pe genunchi.

Socot așa, că a sosit vremea să ne cam gătim de nuntit.

Și unde mi se porniră feciorii cei mari să-și facă fel de fel de straie numai în fir de aur, și unde-și gătiră caii numai în argint și argații în mătase, iar cînd au socotit ei că-i de ajuns, porniră să-și aducă miresele.

Numai bietul Florin al nostru, tot în straiele lui cele vechi și ponosite, și tot pe jos, că la el cine să se gîndească.

Mergea pe drum, amărît ca vai de el, și-și zicea:

— Ce mă fac eu acu', vai de mine și de mine! Că acu-i acu', cum să-i duc eu tatii noră-n casă un șoricel, fie el chiar și alb?

Dar cînd îl văzu șoricelul intrînd, îi sări înainte și zise:

— Bine ai venit, Făt-frumos; dar ce-ți tot ninge și-ți plouă?

De ți-e foame, ia și mănîncă...

De ți-e sete, ia și bea...

De ți-e somn, stai și te culcă...

— Ba niciuna, nici alta, că uite așa și așa. Și-i spuse de ce a venit.

— Dacă-i numai pe-atît, să n-ai nici o grijă, numai să-mi făgăduiești iarăși credință pînă la moarte, că atunci toate or fi bune și la locul lor, îi răspunse șoricelul cel alb.

Șezură ei la masă, ospătară din belșug, mai vorbiră ei de una, de alta și se lăsară hodinei, după ce băiatul îi jurui șoricelului credință pînă la moarte.

A doua zi, cum se lumină de ziuă, zorind el să plece la drum, îi zise șoricelul :

— Stai, Făt-frumos, să-mi gătesc și eu rochia de mireasă !

Dar lui Florin, cît era el de amărît, îi veni să rîdă, căci, își zicea, ce rochie să-și pună un șoricel ?

Dar șoricelul cît ieși din bordei, se sui pe un pietroi și începu a striga :

Veniți surioare, frățiori,
Cu blăniță-n gușuliță !

Și unde începu a da năvală șoricimea, fiecare cu cîte o pielicică de șoarece în bot.

Le îmbrăcă șoricelul cel alb pe toate, una peste alta și se făcu coșcogeamitea guzganul, dolofan de-abia se putea urni din loc. Aduseră șoarecii un linguroi de aur, înhămară la ei doisprezece cărăbuși și doisprezece pureci înaintași, șase șoricei codași și alți doisprezece pe de lături și porniră la drum.

Șoricelul cel dolofan ședea în linguroi, cărăbușii trăgeau, purecii săreau, șoarecii alergau și, tot așa, peste dealuri și văi, rîpe și munți, pînă ce ajunseră la malul unei ape curgătoare, peste care se făcea un pod.

Alaiul se opri și șoricelul zise băiatului :

— Scoate paloșul de la brîu și taie coada linguroiului !

Florin trase paloșul și tăie coada linguroiului. Și ce să vezi? Coada căzu în apă și într-o clipă răsări pe malul cel'lalt o caleașcă toată de aur, trasă de doi cai albi ca spuma laptelui, iar pe de lături se ațineau doisprezece slujitori, îmbrăcați ca niște feciori de domni.

— Acum ia paloșul și retează-mi și mie capul, zise iar șoricelul.

Dar Florin, nu și nu, că el nu face una ca asta nici în ruptul capului; vezi că lui îi era drag șoricelul, cum nu se mai poate.

— Fă așa cum îți spun, că n-o să-ți pară rău, îi mai zise șoricelul, iar băiatul neavînd încotro, ridică paloșul, închise ochii și izbi...

Și numai ce sări șoricimea toată în apă, iar pe malul cel'-lalt se iviră, ca din pămînt, mulțime de fete frumoase, ca niște zîne; iar în mijlocul lor stătea o domniță mîndră ca soarele, cu o cununiță de nestemate pe cap.

Pasămite aceasta era chiar stăpîna lor.

Domnița îl chemă la ea pe Florin, îl sărută pe amîndoi obrajii și-i spuse că ea era șoricelul cel mititel pe care mama ei vitregă, o cumplită vrăjitoare, o prefăcuse în șoricel; dar acum s-a ridicat vraja și ea e mireasa lui, credincioasă pînă la moarte, așa cum și el îi juruise credință pînă la moarte.

Se duseră ei la voievod, unde se adunaseră și ceilalți doi feciori cu miresele lor.

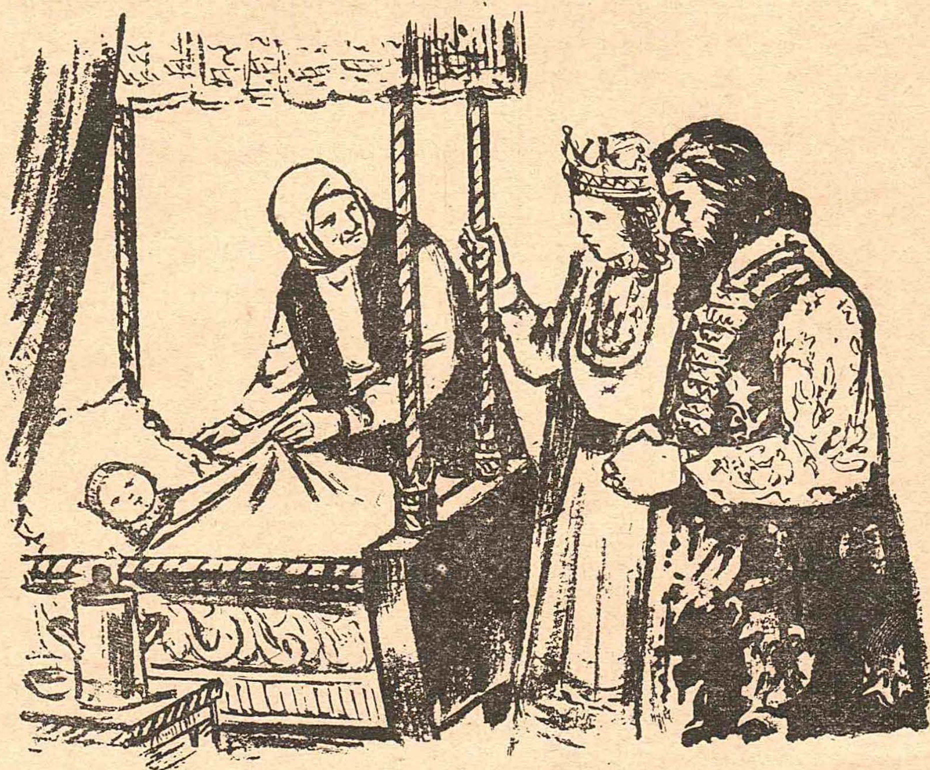
Cînd intră rădvanul cel aurit pe poarta palatului, crezură că e soarele, nu altceva, atît de tare strălucea.

Dar cînd dădură cu ochii de domniță? Stăteau toți cu ochii țintă de mirare; vedeau și nu credeau, că de cînd lumea și pămîntul nu se mai văzuse așa chip mîndru de fată.

Și unde se porniră toate trei nunțile deodată, și ce mai nunți? Că-mi ținură o săptămînă încheiată, ce socotiți dumneavoastră? Iar împăratul și împărăteasa, numai cu ochii la nora cea mezină erau, că le căzuse tare dragă fata; la celelalte două nici nu se mai uitau.

Numai că feciorii cei mari nu vedeau cu ochi buni și cu mare bucurie că venise în casa lor așa mîndrețe de crăiasă tocmai pentru tontul de mezin, cum îl socoteau ei. Nu se puteau împăca să aibă el mireasa cea mai frumoasă, iar ei să rămînă de rușine; și-i făcură lui Florin atîtea zile amare, că își luă băiatul rămas bun de la ai lui, își urcă soața în rădvanul ei cel aurit și se duseră cu mare alai în țara domniței.

Aci rămaseră ei să cîrmuiască norodul pînă la capătul vieții lor.

PORCARUL ȘI FETELE DE ÎMPĂRAT

A fost odată ca niciodată, a fost un împărat și o împărăteasă.

Și după ce au trăit ei multă vreme în pace și bună înțelegere unul cu altul, numai ce începu împăratul a-i căta pricină împărătesei, ba din una, ba din alta. Și cum făcea, cum dregea împărăteasa, lui tot împotrivă i se părea că-i face, se mînia din te miri ce și la toate îi găsea cusur.

Se luase de gînduri împărăteasa, că nu se știa vinovată cu nimic, dar nici de întrebat nu cuteza să întrebe.

Într-o zi, pe cînd se jeluia ea unei babe care o doicise cînd era micuță și pe care o ținea pe lîngă ea, aceasta îi zise oftînd :

— Ei, măria-ta, știu eu focul împăratului ! Lui îi e că mîine-poimîine închide ochii și nu are cine să rămînă să împărățească în locul lui. Că măriei-tale, n-are ce vină să-ți bage, doar că nu te-ai învrednicit să-i faci măcar un cocon. Asta e toată mîhnirea voievodului, așa să știi !

Împărăteasa suspină din adîncul inimii ; o durea și pe ea pustiul palatului fără copii, da' ce era să facă, dacă așa îi fusese scris, pasămite !

Dar iată că, într-un tîrziu, născu împărăteasa o fetiță.

Să fi văzut atunci bucurie pe voievod. Trei zile încheiate sunară clopotele, trei zile și trei nopți fu numai veselie în cetate.

Dar pe cînd ședeau ei și se veseleau, iată că se deschise o ușă și intră o babă bătrînă-bătrînă, sprijinită într-un toiag ; și apropiindu-se de împărat îi zise :

— Măria ta, să-ți trăiască fata și să ai parte de ea ; da' să știi de la mine că pînă a nu împlini copila optsprezece ani, să nu carecumva să o lași să iasă nepăzită la loc neadăpostit, că are să vină un zmeu și are să ți-o fure ! Așa să știi !

Tare greu i-a venit împăratului cînd a auzit una ca asta și chiar din clipa aceea puse un om de credință să vegheze zi și noapte la căpătîiul copilei.

Trecu anul și mai născu împărăteasa o fată ; iar cînd fu la ospăț, veni iar baba și-i spuse împăratului :

— Măria ta, să-ți trăiască fata și să ai parte de ea. Da' să bagi bine de seamă că pînă a nu împlini copila șaptesprezece ani, să nu o lași să iasă fără pază strașnică la loc descoperit, că are să vină un zmeu și are să ți-o răpească !

Se cutremură voievodul și dădu poruncă aspră unei slugi de credință să fie cu ochii în patru.

Și mai trecu un an și împărăteasa născu încă o fată ; iar cînd fu la ospățul cel mare, veni iarăși baba și zise :

— Măria-ta, să-ți trăiască fata și să ai parte de ea ; da' află de la mine că de cum oi lăsa-o nepăzită la loc descoperit, pînă a nu împlini copila șaisprezece ani, are să vină un zmeu să ți-o fure ! Ține bine minte !

Mult s-a amărît împăratul auzind și această prevestire, căci vedea bine ce mare primejdie îi amenință odraslele, dar ce putea să facă ?

A mai pus două slugi credincioase să-i vegheze copilele, dîndu-le poruncă, sub pedeapsă de moarte, să nu carecumva să le slăbească din ochi o clipită.

A zidit un palat numai de cleștar, ca să aibă fetele cu ce să-și desfete ochii vara, fără să iasă la loc neacoperit ; și parcă mai potolise nițel frica din el, văzînd că vremea trece și fetele îi cresc mari și frumoase, iar primejdia nu se arată de nicăieri.

Dar de la o vreme se zvoni că împăratul vecin are de gînd să pornească oaste multă împotriva ăstuilalt, pentru un petic de împărăție. Și-a adunat și el, atunci, oaste și a pornit să-și apere hotarul, ca nu cumva să năvălească dușmanul asupra lui pe nepusă masă, cum se zice.

Dar împăratului nu-i era de război, ci îi era că dacă o pleca de acasă, s-or lăsa slugile pe tînjeală și nu i-or mai păzi fetele precum le poruncise.

A mai dat o dată în grijă împărătesei să nu le slăbească din ochi, iar slugilor le-a spus că dacă ar fi să se întîmple ceva rău copilelor, apăi unde le stau picioarele le-o sta capul.

A mai trecut ce a mai trecut de la plecarea împăratului la război și — plimbîndu-se fetele într-o zi prin palatul de cleștar — tocmai cînd să împlinească domnița cea mai mare optsprezece ani, văzură că în grădina palatului crescuse mîndreţe de flori cum nu mai văzuseră ele pînă atunci.

Se rugară de străji să le lase numai nițel să iasă în grădină, să se uite la flori.

Se înspăimîntară străjile lucru mare cînd auziră una ca asta, dar ele se luară cu binișorul pe lîngă slugile cele bătrîne care le păzeau și — mai rugîndu-se, mai făcîndu-se că plîng, mai bătînd din picior — slugile începură a șovăi de la o vreme,

căci le erau dragi copilele şi la urmă le lăsară să iasă — dar numai pentru o clipită ! — în grădină.

Cum apucară fetele să păşească de sub acoperămînt, se lăsă un nor mare şi negru chiar din senin asupra lor, iar cînd pieri norul, ia fetele de unde nu-s !

Cătară ei în sus, cătară în jos, răscoliră pretutindeni, cercetară palatul, apoi grădina, apoi cetatea, ţara întreagă, dar degeaba, că de copile nu mai dădură.

Cînd veni împăratul acasă, mai să-şi piardă minţile, nu alta.

Puse crainici să vestească în lumea toată că cine s-o găsi viteaz să-i afle fetele, îi dă pe care o vrea-o din ele de nevastă şi jumătate de împărăţie.

Porniră crai şi feciori de împăraţi din toată lumea, boieri şi oameni de rînd, care cum simţea că-l îndeamnă inima şi vitejia ; dar în zadar ! Cutreierară ţară după ţară şi nici urmă de fete nicăieri.

În ţara aceea era o pădure deasă ca peria şi tocmai la marginea ei stătea o femeie sărmană care nu avea altceva pe lume decît un fecior şi trei purcei. Şi era tare rea femeia asta şi cicălitoare. De cum începeau a miji zorile, nu-l mai lăsa pe bietul băiat pînă nu-şi lua godacii să-i ducă la pădure, la păscut.

Toată ziulica băiatul cînta dintr-un fluieraş, pe care şi-l făcuse singur dintr-o creangă de soc. Şi tot cîntînd el aşa, prinsese meşteşugul cîntatului şi-i zicea, măre, din fluieraş, de se opreau apele să-l asculte, nu alta !

Într-o zi, pe cînd şedea el sub un fag şi-i zicea mai cu foc, se pomeni cu un moşneag bătrîn-bătrîn, parcă de cînd lumea, cu o barbă colilie pînă la genunchi şi după el venea un dulău cît un viţel.

— Măi, moşule, îi zise Niculiţă — că aşa îl chema pe băiat; dacă aş avea eu dulăul ăsta, nici nu mi-ar mai păsa de fiarele codrului !

Da' moşneagul de colo :

— De, flăcăule, şi eu de-aş avea purceluşii tăi, că-i văd

grăsuţi şi bine îngrijiţi, aş mai scăpa de sărăcie, că-s tare bătrîn şi nevoiaş!

— Da' dacă-ţi place cîinele, om cădea la învoială şi mi-oi da pe el un purceluş!

Făcură tîrgul, dar pînă a nu pleca, moşul mai zise:

— Să ştii, băiatul moşului, că nu ţi-am dat un cîine ca orişicare. Ăsta e năzdrăvan şi înţelege de vorbă. Atît numai să-i spui: „Şo-pe-el" şi pe ce-a pus laba, nu mai dă drumul pînă ce nu i-oi porunci tu. Şi să-ţi aduci aminte de vorbele mele, că eu ştiu multe!

Moşul îşi văzu de drum, iar Niculiţă dădu fuga acasă să-i spuie şi maică-si ce noroc dăduse peste ei.

A doua zi, pe cînd stătea Niculiţă cu dulăul lîngă el şi doinea din fluier, iacă moşul cu un cîine şi mai mare după el.

— Bună vremea, moşule!

— Bună să-ţi fie inima, flăcăule. Ce zici, nu-ţi pare rău de schimb?

— Da' de unde, moşule! Mai că ţi-aş mai da un purceluş, numai să-mi laşi şi cîinele ăsta!

— Bine, fie cum zici! Da' să ştii că pe ăsta îl cheamă „Nu-l lăsa" şi e mai avan decît ortacul lui. Cînd i-oi porunci tu, sfîşie pe cine-o pune gura. Şi să nu uiţi ce ţi-am spus, că are să fie bine de tine!

A treia zi, cînd se duse Niculiţă la păscut cu purcelul ce-i mai rămăsese şi cu cîinii după el, iacă moşneagul cu încă un dulău şi mai şi.

— Ce zici, voinice, mai facem un schimb, îl ispiti bătrînul.

— Facem, moşule, de ce să nu facem, zise Niculiţă, bucuros.

Luă moşul purcelul şi cînd fu să plece mai zise:

— Ăsta îi întrece pe toţi. Îi zice lui „N-aude", da', la o adică, îţi aude şi pomii înmugurind şi iarba răsărind. Acu' eu mă duc, dar tu să-ţi aduci aminte de mine.

Cînd se lumină iar de ziuă, îşi luă Niculiţă cîinii şi porni prin pădure, după vînat; pe înserat se întoarse acasă cu fel şi fel de sălbăticiuni.

Şi tot aşa, zi de zi, că ajunsese maică-sa să se bucure de cîinii flăcăului mai abitir decît feciorul-său.

Dar într-o bună zi îşi fluieră băiatul cîinii, îi lăsă maică-si merinde pentru mai multă vreme, puse într-o desagă primeneli şi, luîndu-şi rămas bun, îi zise :

— Mai rămîi sănătoasă, maică ! Eu mă duc în lume să-mi caut norocul ! De-o fi să mă mai întorc bine, iar de nu, fă cum te-o tăia capul.

Plînse maică-sa, se rugă, dar degeaba. El nu şi nu, că i s-a făcut de ducă şi dus a fost.

Cînd ajunse el tocmai în inima codrului, iacă pe moşneag răsărind ca din pămînt.

— Bună vremea, voinice, dar încotro ?

— Mulţumim dumitale, moşule, iacă mă duc şi eu în lume să-mi caut norocul.

— Bine faci, fătul meu. Ţine numai drumul drept înainte pînă ce-oi da de palatul împăratului, că acolo te aşteaptă norocul !

Flăcăul se luă după sfatul moşneagului şi ţinu drumul drept înainte. Ieşi din pădure şi dădu de un han ; dar cum nu avea nici para chioară în pungă, scoase fluierul din şerpar şi începu să cînte.

Cîinii, cum erau ei năzdrăvani şi pricepeau toate, se porniră pe joc şi aşa jucau de frumos după fluier, că stătea lumea în loc şi se minuna ; apoi scoteau, care un ban, care doi, şi-i dădeau băiatului.

Şi aşa îşi ţinea el zilele, cu ce cîştiga de pe urma cîinilor lui.

Mergînd Niculiţă din sat în sat şi de la han la han. ajunse şi în oraşul de scaun al împărăţiei, unde se dusese vestea de el şi de cîinii lui, pînă şi la palatul domnesc.

Auzind împăratul de minunăţiile astea — căci cine mai văzuse pînă atunci să joace cîinii ca oamenii ? — trimise să-l cheme pe băiat la palat, ca să se mai ia împărăteasa şi să mai uite de cele odrasle.

După ce mîntui băiatul de cîntat și cîinii de jucat, îl întrebă împăratul ce plată să-i dea, fiindcă o făcuse pe împărăteasă să zîmbească ; căci de cînd îi pieriseră fetele, ochii ei nu mai secaseră de atîta plîns.

— Nu cer altă plată, măria ta, decît să mă lași să dau de urma domnițelor, răspunse Niculiță.

— Ehei, voinice, mulți ca tine au cercat, dar niciunul nu s-a mai întors.

Au plecat cu alai mare și oaste multă, iar tu te încumeți să faci o astfel de ispravă așa cum ești ? îl întrebă împăratul.

— De, măria ta, nu se știe de unde sare iepurele ! Eu socot că nu mi-o fi drumul degeaba. Da' dacă o fi să le scap pe domnițe și ți le-oi aduce, ce mi se cuvine ?

— Ce-am făgăduit, făgăduit rămîne, răspunse voievodul, de voie, de nevoie.

Cine le-o scăpa, o ia de nevastă pe care o vrea din ele și jumătate împărăție a lui va fi !

S-a închinat Niculiță pînă la pămînt în fața împăratului și-a pus fluierașul în șerpar, și-a chemat cîinii, a luat merinde și a pornit. Și merse, și merse, cale lungă să-i ajungă.

Mergînd el așa, numai ce veni „N-aude" și-i dădu a înțelege că zmeul care o furase pe domnița cea mai mare nu era acasă. Se afla la vreo zece poște și-i auzea potcoavele de oțel ale calului, lovind în bolovanii din drum.

O luară ei la picior și ajunseră la palatul zmeului.

Se gîndi Niculiță cum să facă, cum să dreagă și își aduse aminte de vorbele moșneagului, pricepînd că nădejdea lui era în cîini.

Le porunci băiatul să-i dărîme porțile ferecate ale palatului și cînd se opintiră ei o dată, căzură porțile la pămînt parcă nici nu fuseseră.

Intră flăcăul în palat și o văzu pe fata cea mai mare șezînd într-un jilț de aur și torcînd dintr-un caier de aur, pe un fus tot de aur.

Cînd văzu fata om pămîntean, scăpă fusul din mînă, de spaimă.

— Ce cauţi, voinice, pe tărîmul ăsta, făcu ea, că de cinci ani de cînd stau zăvorită aici, n-am văzut încă faţă de om pămîntean!

— Am venit să te scap, domniţă, îi răspunse el.

— Vai de mine, flăcăule, fugi degrabă cît mai e vreme, că dacă dă zmeul peste tine, fărîme te face!

— Las' să vie, că pe el îl caut, zise Niculiţă; şi pînă a nu mîntui vorba iacă şi zmeul, călare pe murgul lui cu potcoavele de oţel.

Văzînd zmeul porţile sfărîmate, unde începu a striga cît îl ţinea gura:

— Cine a cutezat să-mi calce împărăţia şi să-mi dărîme cetatea?

Dar îşi rupse vorba, că unde mi se repezi „Şo-pe-el" şi cît ai clipi din ochi îl făcu bucăţi.

Domniţa nu mai ştia ce să facă de bucurie. Porniră ei mai departe şi după ce merseră cale de o zi şi o noapte, dădură de palatul celuilalt zmeu.

Niculiţă o lăsă pe fată să-l aştepte pitită la poalele dealului şi, după ce puse cîinii să dărîme porţile cetăţii, intră înăuntru. Aci o află pe domniţa cea mijlocie stînd pe un scaun de argint şi depănînd de pe o vîrtelniţă de argint nişte fire tot de argint.

— Ce cauţi, voinice, pe tărîmul ăsta, îl întrebă ea cu spaimă; că de cinci ani de cînd stau zăvorită aici, faţă de om pămîntean n-am văzut!

— Scăpai pe domniţa cea mare din ghearele zmeului, îi răspunse Niculiţă, şi acu' venii să te scap şi pe măria ta şi să te duc acasă!

— Vai de mine, flăcăule, fugi cît mai ai vreme, că acu' vine zmeul şi nu s-o alege nici praful de tine, zise ea înspăimîntată.

Dar pînă să termine vorba, iată şi zmeul. Venea grozav de mîniat şi tot striga cît îl ţinea gura:

— Cine mi-a călcat pămînturile şi mi-a dărîmat cetatea? Şi îi era glasul ca un tunet.

Dar atît i-a fost, pînă ce sări „Nu-l lăsa“ asupra lui și-l sfîrtecă în bucăți.

Niculiță o luă atunci pe fată de mînă și o duse la soru-sa. Și tare se bucurară surorile cînd se văzură tefere și în deplină libertate.

Porniră tus-trei la drum, cu cîinii după ei.

A treia zi, spre seară, dădură peste palatul zmeului care o furase pe fata cea mai mică. Le lăsă Niculiță pe cele două surori pitite după un dîmb, își luă cîinii, îi puse de dărîmară poarta cea grea de aramă și intră în palat.

Aci o găsi pe domnița cea mezină care sta la un război de aramă și țesea o pînză roșie ca focul, din fire numai de aramă. Tare se înspăimîntă fata cînd îl văzu pe flăcău pășind liniștit pragul odăii și-l rugă să fugă din fața zmeului, cît mai avea vreme. Că mulți au venit, dar niciunul nu a scăpat cu viață din ghearele zmeului, spuse ea tremurînd toată de spaimă.

Niculiță îi spuse că vrea să o scape precum le scăpase și pe surorile ei care așteptau afară, iar dacă nu i se pare de crezut, nu are decît să iasă la fereastră și și-o vedea surorile mai încolo, ascunse după un dîmb.

Și pe cînd vorbeau ei așa, că-i căzuse cu drag băiatului fata de împărat, iată și zmeul : aflase ce pățiseră frații lui și socoti să-l ia pe băiat cu binișorul, să vadă nu i-o putea afla taina puterii lui ?

Îl pofti pe Niculiță să stea cu ei la masă și vorbiră de una, alta, ca doi prieteni ; numai domnița se ținea de o parte și-i bătea inima de groază, că-l știa pe zmeu tare viclean și sîngeros.

Mîntuind de mîncat, zise Niculiță :

— Mulțumim dumitale că-mi potolii foamea. Da' setea parcă-i și mai aprigă. N-ai avea dumneata în palatul ăsta și un strop de vin ?

— Rău îmi pare, frate Niculiță, îi răspunse vicleanul că tocmai s-a gătat ; dacă am avea pe cine trimite, nu ar fi departe, că am colo, pe deal, un izvor unde curge vinul ca apa !

— Dacă-i numai atît, s-or duce cîinii ăștia ai mei și-or aduce !

Chemă pe „Şo-pe-el" şi-i porunci să se repeadă pînă în vîrful dealului să aducă un ulcior de vin proaspăt. Cîinele mîrîi, dar n-avu încotro, că era porunca stăpînului.

Luă ulciorul în dinţi şi porni. Zmeului îi rîdea inima de bucurie; căci el atîta aştepta: să se vadă scăpat de cîinii cei năzdrăvani.

Trecu o bucată de vreme şi cîinele zăbovea. Lui Niculiţă i se uscase gîtlejul de sete.

— Ştii ce, frate Niculiţă? Eu socot că n-ar fi rău să mai trimiţi un cîine, că ăl'lalt ori n-o fi nimerit izvorul, ori o fi ulciorul prea greu, zise zmeul cu miere în glas.

Chemă băiatul pe „Nu-l lăsa" şi-l trimise să ajute celuilalt; cîinele mîrîi, dar nu avu încotro şi plecă.

Şi iar mai trecu o bucată de vreme.

— Măi, frate Niculiţă, făcu acum cu mai mult curaj vicleanul de zmeu; da' tare-s nevolnici cîinii ăştia ai tăi, dacă nu sînt ei în stare să aducă amîndoi un ulcior. Ia să se ducă şi ăsta de-al treilea, poate o face el vreo ispravă!

Auzind, „N-aude" vorbele zmeului, unde se porni pe lătrat şi pas să se mai urnească de lîngă stăpînu-său. Dar cînd se răsti Niculiţă la el, nu avu nici el încotro şi porni după ceilalţi.

Dar zmeul ştia unde-i trimisese. Căci la izvorul din deal, de cum se apropia careva numai ce se ridica deodată dindărătul lui un zid înalt şi cine apuca să rămînă acolo, acolo îi rămîneau oasele.

Cînd socoti zmeul că a scăpat de primejdia cîinilor scoase paloşul de la brîu şi zise băiatului:

— Ei, Niculiţă frate, acum ţi-a venit şi ţie rîndul să plăteşti pentru că mi-ai ucis fraţii.

Dar băiatul nu se înspăimîntă, ci gîndi în mintea lui cea sănătoasă: Lasă că-ţi cunosc eu acu' şiretenia şi ţi-oi veni de hac!

— Bine, zmeule, se vede treaba că aşa mi-a fost mie scris, să mor de mîna ta!

Da' pînă a nu mă răpune, îngăduie, rogu-te, să mai doinesc o dată din fluier, să-mi iau rămas bun de la viaţă!

— Ca să nu zici că-s hain la inimă, iacă te las, da' să nu mă ţii mult, că mi-e degrab.

Şi unde se puse Niculiţă pe doinit din fluierul lui, de se împrăştie cîntecul în tot văzduhul, peste dealuri şi văi şi ajunse pînă la izvorul unde se aflau zăvoriţi cîinii lui cei credincioşi. Auzind ei cîntecul de jale, pricepură că stăpînul lor se află în mare primejdie şi, năpustindu-se ca nişte lei-paralei, năruiră împrejurarea şi porniră în goana mare spre palatul zmeului.

Atît i-a fost dihaniei, pînă sosiră cîinii, că într-o clipită îl şi făcură bucăţi.

Niculiţă se duse în grajd, scoase doi telegari, îi înhămă la o caleaşcă aurită, apoi, suindu-le pe domniţe în caleaşcă, porniră cu toţii către casă.

În drum, iacă şi doi drumeţi cu straiele făcute ferfeniţă. Niculiţă opri caii şi-i întrebă :

— Dincotro, fraţilor, şi încotro ?

— Ia, din lumea largă, răspunse unul din ei. Că sîntem doi fraţi buni şi am pornit să dăm de fetele împăratului, alea pe care le-au furat zmeii mai acu' cîţiva ani ; şi uite, ne-am ales doar cu straiele numai zdrenţe, dar de găsit tot nu le-am găsit şi acum ne întoarcem acasă.

Niculiţă îi pofti pe capră, iar în drum, din una într-alta, aflară ei cu uimire că fetele din caleaşcă sînt chiar domniţele cu pricina şi cîte pătimise băiatul pînă să le scape din ghearele zmeilor.

Cînd se înseră, poposiră ei la o margine de pădure şi dîndu-se cei doi fraţi vicleni mai la o parte, se sfătuiră cum să facă să scape de băiat şi să se laude ei cu isprăvile lui.

Pe cînd dormea el somn adînc, puseră mîna pe Niculiţă, îl legară fedeleş şi scoţînd jungherele de sub haine, îl loviră de moarte şi-l duseră mai afund, în pădure.

Se suiră apoi în caleaşcă şi, ameninţîndu-le pe fete că dacă or spune ceva are să fie rău de ele, porniră spre cetatea de scaun.

Ajunseră ei la palatul împăratului şi-i dădură în braţe cele trei odrasle. Şi nu mai ştia ce să facă împăratul de bucurie. Porunci să se pregătească ospăţ mare cum nu mai fusese altul şi

chemă tot norodul, cu mic, cu mare, precum și toți străinii care se găseau atunci în cetate.

Dar cu Niculiță al nostru ce s-o mai fi întîmplat, că îl lăsaseră hoții, la mijloc de codru.

Cînd s-au trezit cîinii și și-au văzut stăpînul lungit la pămînt fără viață, începură a se învîrti în jurul lui și a-i linge rănile. Și — mare minune! — rănile se vindecară în scurtă vreme; băiatul se ridică teafăr, își luă cîinii și porni la drum. Ajungînd în cetate, află palatul în toiul veseliei și întrebînd pe careva ce este cu atîta voie bună, acesta îi spuse:

— Pesemne vii de pe alte meleaguri, drumețule, de nu știi că azi e nunta domnițelor celor mari ale voievodului, cu vitejii care le-au scăpat din ghearele zmeilor!

— Da' cu mezina nu știi ce-o fi? întrebă el; că-i căzuse dragă fata de cum o văzuse și tare ar fi vrut să afle ce s-a întîmplat cu ea.

— Ce să facă, sărmana; că stă și plînge cît e ziulica de mare, de s-a luat împăratul de gînduri!

Și tare s-a bucurat Niculiță cînd a auzit vestea; a priceput el că de dorul lui plîngea domnița. S-a dus la palat și a trimis vorbă voievodului că un drumeț străin are să-i spună ceva.

Cînd l-au văzut domnițele, unde au început să joace de bucurie, iar mezina conteni din plîns. Numai cei doi gineri îngălbeniră ca turta de ceară, de frică.

Povesti Niculiță cum le-a scăpat pe cele trei fete și cum au căutat cei doi gineri împărătești să-l ucidă, lăudîndu-se cu isprăvile lui.

Împăratul porunci, atunci, să fie pedepsită cu moartea răutatea și viclenia celor doi gineri și făcu o nuntă mare și frumoasă cu mezina mireasă și cu Niculiță mire.

Iar cînd fu să închidă voievodul ochii, îl lăsă pe băiat să domnească în locul lui și a fost Niculiță un cîrmuitor înțelept și iubitor de popor, că era și el fecior din popor.

CELE TREI MĂRTURII

Cică a fost o dată un voievod puternic și tare bogat, care avea o fată și un fecior.

Întîmplîndu-se să-i moară feciorul, se gîndi voievodul cu mare durere că nu numai că-și îngropase, la bătrînețe, mîndrețe de flăcău, dar îi rămînea și țara, după moartea lui, fără urmași de parte bărbătească.

Acu', stînd el de vorbă cu fiică-sa, care era isteaţă nevoie mare, îi zise cu obidă :

— Ce zici tu, fata mea, pe ale cui mîini o încăpea astă ţară mare şi frumoasă, după ce-oi închide eu ochii ?

— Ei, pe-ale cui ? Dacă n-ai avut parte de fecior, nu s-ar cuveni oare să domnesc eu ?

— Ba să-ţi mai pui pofta în cui, fata mea ; nu te pricepi tu la treburi bărbăteşti, îi zise voievodul răstit. Mai bine, uite ce : mărită-te cît de curînd şi om vedea, dacă bărbatul tău o fi om de omenie şi isteţ, îl las pe el în locul meu.

— Bine, taică, fie precum zici. Numai una cer eu : bărbatu-meu să fie de o seamă cu mine la minte ! Cu nimic mai prejos !

— Greu lucru, fata tatii, că isteaţă la minte ca tine, mai rar ; dar noi om încerca şi ce-o fi să fie, încheie voievodul.

— Stai, tată, că nu-i numai atît, sări fata.

Să-mi fie deopotrivă la minte, dar tot de viţă domnească, nu te miri ce terchea-berchea !

— Ehehei, fata mea, — făcu voievodul rîzînd, — feciori de domn cît păr în cap, de asta să n-ai tu grijă, dar de isteţi, de !

— Nu rîde, tată, că nu-i chiar aşa de uşor ce vreau eu ; căci de-o fi vreun tont şi nu m-o întrece la minte, apoi să se ducă p-aci încolo, că mie nu mi-o trebui.

— Ei, dacă s-o găsi ori ba ce vrei tu nu ştiu ; dar vorba e că mie mi-e de grabă, că de, ştie omul cîte zile are ?

Eu îs bătrîn şi ca mîine închid ochii ; de-asta zic să ne şi punem pe căutat.

— Bine, tată, dacă zici tu ; dar să nu vie pînă ce nu mi-o aduce trei mărturii că-i de-o seamă cu mine.

Zis şi făcut.

Chiar de-a doua zi, voievodul puse crainicii să vestească în toată ţara că fata lui e de măritat şi poate să vină înaintea lui, să se înfăţişeze, orice voinic bun de însurat, fecior de domn sau de neam boieresc.

Domniţei îi mersese vestea de frumoasă ce era şi de isteaţă. Nu trecu mult şi porniră feţi-logofeţi, puzderie ; dar care cum

venea, așa pleca, vezi că domnița nu știu cum făcea că-i prostea cu o vorbă.

Așa bunăoară veni o dată un fecior de domn chipeș și frumos cum nu se mai poate. Se adunaseră sfetnicii și curtenii, toți în păr, iar voievodul cu sceptrul într-o mînă și cu coroana pe cap ședea în scaunul domnesc, cu fata alături.

— Cine ești și ce poftești? întrebă voievodul.

— Sînt feciorul lui Cetină-Împărat și am venit să o pețesc pe domniță, răspunse el.

— Dar oare mi-i fi deopotrivă la neam și la minte? îl întreabă atunci domnița.

Voinicul, frumos și chipeș cum se știa și îmbrăcat numai în straie muiate în fir de aur și argint, răspunse cu trufie:

— Cum să nu fiu, domniță, că doar îs feciorul lui Cetină-Împărat, stăpîn peste cetini și peste brazi, cîți îs pe pămînt, în lung și în lat!

— Dacă-i așa precum zici, făcu domnița, trufașă, să mi-aduci trei mărturii care să-mi dovedească precum că e adevărat ce spui!

— Bine, ți-oi aduce pe maica și pe taica!

Și unde se porni pe rîs domnița și rîzi, și rîzi, de nu se mai putea opri; iar toți cei din jurul ei făceau fețe-fețe.

Apoi, privindu-l cu strășnicie drept în ochi, fata îi spuse pețitorului:

— Eu ți-am cerut trei mărturii, voinice, nu te-am poftit să-ți chemi părinții în ajutor. Ori poate vrei să-ți chemi și alelalte neamuri?

Tăcu voinicul și lăsă ochii în pămînt, rușinat că nu mai știa ce să răspundă.

— Ei, haide, spune care ți-s cele trei mărturii? îl mai întrebă o dată domnița, rîzînd de încurcătura pețitorului ei.

Dar acesta tăcu și plecă pe aci-încolo, în rîsul tuturor.

Azi așa, mîine așa, se zvoni că domnița își rîde de voinicii veniți să o pețească și că îi înfundă cu o vorbă.

Nu se mai încumeta nimeni să vie, iar de la o vreme așa se răriseră pețitorii la curtea voievodului, încît acesta începu să

vadă cu amărăciune că fata lui o să împletească cosițe albe și pețitor tot n-o mai găsi.

Tocmai cînd își luase el orice nădejde, numai ce veni la curte un flăcău îmbrăcat mai sărăcăcios, da' altminteri tare frumușel la chip și cu straiele curate, și trimise vorbă că a venit să pețească fata.

Flăcăul nostru era un fecior de oameni sărmani. Taică-său povestise în casă ce se auzea prin tîrg despre cele petrecute la curtea voievodului și băiatul își puse în gînd să-i vină de hac trufiei domnești și-i spuse lui taică-său :

— Să te cam gătești de nuntă, taică, fiindcă eu mă duc să o pețesc pe fata voievodului.

S-a mirat bietul om de îndrăzneala lui fiu-său și socoti că i s-o fi zăpăcit feciorul ; dar băiatul — nu și nu — că el se duce să-i aducă noră o fată de voievod.

— Bine, băiatul tatii, du-te dacă te țin puterile. Și dus a fost.

Auzind voievodul că i-a venit un pețitor, s-a bucurat foarte și a poruncit să se adune sfetnicii, ca să primească așa cum se cuvine pe cel sosit.

S-a îmbrăcat și domnița în straiele ei cele mai de preț, și după ce s-au așezat cu toții precum le era rostul și rangul, trimise voievodul să-l poftească pe voinic.

Flăcăul intră, păși apăsat, se închină pînă la pămînt înaintea voievodului ; da' cînd trecu prin fața domniței, abia moțăi din cap.

Domnița se uită spre el cu ciudă și văzîndu-l în straie ponosite se și repezi la el cu vorba :

— Oare cînd te-a trimis stăpînul tău să o pețești pe fata voievodului, nu s-a gîndit el că nu se cuvine să te înfățișezi înaintea noastră în zdrențele astea ? îl întrebă ea în batjocură.

Da' flăcăul nostru nici nu clipi și unde o săgetă o dată cu privirea, de începu fata să înțeleagă că nu avea în față un om ca toți oamenii.

— Să-mi fie cu iertare, măria ta, da' eu socot că zdrențele

mele ar putea sta lîngă straiele măriei tale, că ale mele sînt mai de preț decît ale tale!

— Cum asta? făcu ea cu mirare.

Atunci băiatul îi repezi vorba, ca o praștie.

— D-apoi că eu am muncit pe ele, iar măria ta nu!

Domniței nu prea-i venea la socoteală o vorbă ca asta și-i răspunse cu trufie:

— Te poftesc, voinice, să nu te obrăznicești, c-apoi...!

— De, măria ta, eu nu știu ce-o mai fi, da' mie nu mi-e teamă de nimic. Ș-apoi gîndesc că a spune adevărul nu se cheamă precum ai spus! Eu spun ce știu, că așa mi-e felul!

— Dacă-i așa cum spui, rosti domnița bucuroasă că a găsit cum să-l înfunde, atunci să-mi spui de ce în fața voievodului te-ai închinat pînă la pămînt, da' în fața mea, nu?

Gîndi flăcăul ce răspuns să-i dea ca s-o învețe minte pe fata cea „mintoasă" și într-un tîrziu îi întoarse vorba:

— Să-mi fie iertat, domniță, da' măria sa voievodul este stăpînitorul nostru și pe el se cuvine să-l cinstim, că așa am apucat. Da' cu măria ta eu am socoteală și am vrut să știi dintr-un început că nu am a mă teme de istețimea măriei tale și eu tot te-oi înfrînge!

— Cum asta, flăcăule, că doar nu pentru tine ai venit să mă pețești?

— Ba chiar așa, măria ta!

Se făcu mare mișcare printre sfetnici și toți cei de față priveau cu ochii țintă la băiat, ca la o minune. Auzi, să țină el piept cu domnița! Numai bătrînul voievod rîdea în barbă și sta liniștit.

— Ia priviți, boieri dumneavoastră, ce îndrăzneală! strigă fata înciudată. Au tu nu știi, băiete, că eu îs fată de voievod?

— Știu, măria ta, cum să nu știu. Da' tocmai de-aia am venit și eu. Că și eu îs fecior de oameni și tot acolo vine!

— Și cum vrei tu să-mi fii deopotrivă, dacă-i așa cum spui? Nu știi oare că eu nu mă mărit decît cu unul care mi-o fi deopotrivă?

— Păi, deopotrivă, sîntem, măria ta! *

Domnița privi la flăcău, privi către cei din jur, se uită la taică-său, dar nu vedea de nicăieri nici o încuviințare, precum că l-ar fi dat gata pe băiatul de țăran. Și atunci ca să mîntuie cu el, așa cum mîntuise cu ceilalți, se repezi din nou la flăcău :

— Cu ce mă încredințez că sîntem deopotrivă ? Ți-ai adus cele trei mărturii ?

— Le-am adus, domniță, răspunse el liniștit, și ele te-or încredința pe deplin !

— Așa, va să zică ți-ai adus și martorii ? Și mă rog dumitale, flăcăule, unde ți-s martorii ?

— Că nu sînt martori, domniță, sînt mărturii, așa cum ai cerut măria ta !

Dintr-odată, toți cei de față pricepură că bătălia avea s-o cîștige băiatul și începură să-l privească cu alți ochi.

— Să-ți vedem mărturiile, flăcăule, grăi fata, dar îndrăzneala, cu care doborîse atîți feciori de domni, îi pierise.

— Iaca, domniță, mărturiile mele sînt : soarele, văzduhul și pămîntul.

Rîse fata, dar nu-i prea veniră la socoteală vorbele flăcăului ; simțea și ea că avea un potrivnic pe măsura ei ori poate și mai și. Lăsînd trufia de o parte, se arătă mai prietenoasă cu pețitorul și-i zise :

— Bine, dacă-i așa, să vedem mărturia soarelui.

— S-o vedem, măria ta, răspunse băiatul nostru ; și, luînd-o pe domniță de mînă, o duse în dreptul ferestrei unde tocmai bătea soarele, stătu drept alături de ea și-i zise :

— Privește, măria-ta, așa-i că umbrele noastre îs deopotrivă, una ca și alta ? Da sau ba ?

— Cum asta, voinice ?

— Apăi așa-i cum spun eu, că dacă n-ar fi așa, umbra măriei tale ar avea altă față, n-ar fi tot întunecată ca a mea. Drept e ?

Tăcu domnița și încuviință ; și cei de față făcură la fel.

— Să vedem acum mărturia văzduhului, zise fata într-un tîrziu, cu glas înmuiat, dar tot nădăjduind că are să-l înfrunte pe flăcăul cel mintos.

— S-o vedem, măria ta, de ce să n-o vedem ; şi zicînd aşa se urcă pe o masă, apoi sări jos pe podele.

— Fii bună de fă şi măria ta la fel, îi zise flăcăul. Făcu domniţa la fel, cum o rugase.

— Văzuşi, domniţă, că şi aci tot deopotrivă sîntem ? Că dacă măria ta n-ai fi fost ca mine şi ca toţi oamenii, n-ai fi căzut pe pămînt, te-ar fi ţinut văzduhul şi ai fi rămas plutind. Ba-i ori da ?

Tăcu iarăşi fata cea trufaşă, văzînd că nu-i de glumit cu flăcăul.

— Să vedem acum mărturia pămîntului, făcu băiatul, încrezător în izbînda lui. Porunceşte, măria ta, să sape în grădină două gropi la fel. Eu m-oi culca într-una şi măria ta în alta ; punem să se arunce ţărînă peste noi şi de-aci în treizeci de ani să ne dezgroape pe amîndoi. Oare ce zici, măria ta ? Ce s-o afla în gropi, altceva decît cîte o mînă de ţărînă ? Nu-i aşa că şi aci sîntem deopotrivă ? Da ori ba ?

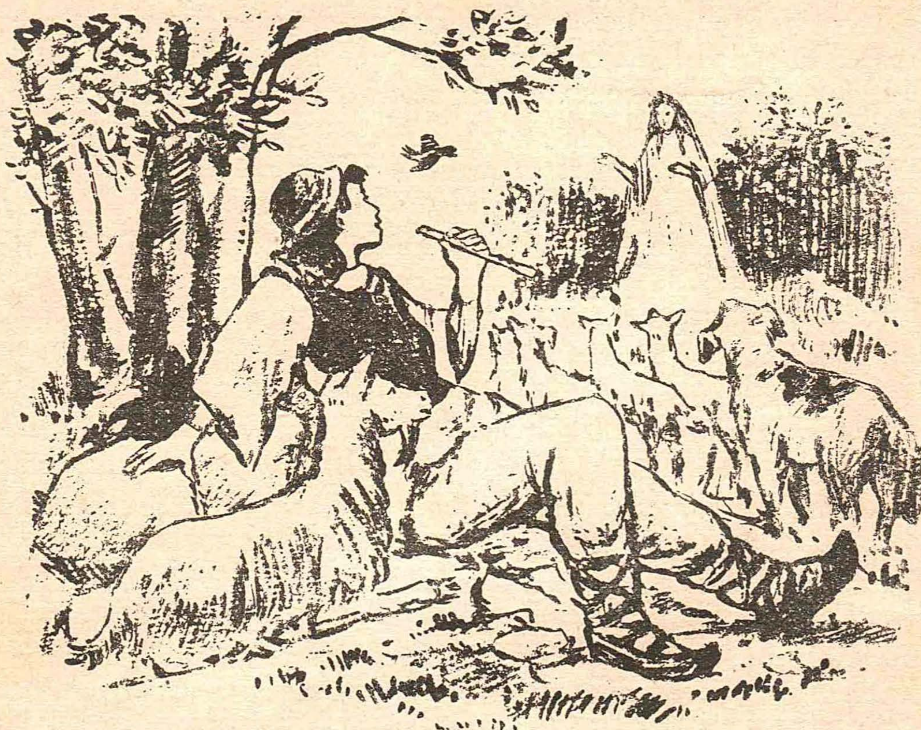
Domniţa amuţi de-a binelea, voievodul şi sfetnicii rămaseră duşi pe gînduri. Stătu mult să chibzuiască domniţa cea mîndră, apoi prinse a rîde — dar cam în silă — şi zise :

— Bune mărturii aduseşi, voinice. Le primesc. Şi fiindcă văd şi eu că sîntem deopotrivă, socot să amînăm mărturia a treia pe mai tîrziu, iar noi să ne cam gătim de nuntă. Ce zici, taică ?

— Bine că se găsi unul să te înfrunte şi pe tine, fata mea, că tare mi-era teamă să nu-mi rămîie scaunul fără urmaşi !

Şi porunci voievodul să se gătească tot norodul de nuntă. Şi au nuntit ei trei zile şi trei nopţi.

Într-un tîrziu, murind voievodul, rămase flăcăul nostru să cîrmuiască ţara, iar poporul trăi fericit, în pace şi belşug.

ÎMPĂRĂTEASA ȘOPÎRLELOR

Cică, odată, Ionică, un biet copil oropsit și fără părinți, stătea și păzea niște capre de-ale oamenilor din sat.

Soarele ardea, florile aromeau și împestrițau în fel și fel de fețe pajiștea, iar caprele păşteau tihnite, behăind din vreme în vreme pasămite ca să-și mai spună una alteia cîte ceva.

Ionică stătea tolănit la umbra unui frasin și zicea din fluier.

Și, măre! frumos mai zicea. Amuțiseră păsărelele ca să-l asculte, frunzele nu mai mișcau, pîrîul stătuse și el în loc, de drag.

Gîngăniile toate, care treceau pe acolo, se opreau și ele amorțite pe cîte un fir de iarbă; și nu era vietate de jur împrejur care să nu se uite-n loc, ascultîndu-l pe Ionică.

Pe cînd cînta el așa ca să-i mai treacă de urît, că-l apucase un alean de nu știa nici el de ce, numai ce ieși dintr-un tufiș o fată frumoasă cum nu se mai poate.

Ionică înlemni cu fluierul la gură, că, de cînd era el pe lume, așa mîndrețe de fată nici că văzuse. Era trasă la față, cu obrăjorii albi cum îi zăpada, cu niște sprîncene arcuite și cu cosiță toată de aur.

Da' ce-i era mai de-a mirare lui Ionică, erau ochii fetei, parcă tot numai de aur și încercănați tare. Era îmbrăcată cu o haină lungă, verde, iar pe cap purta o cununiță de aur, bătută-n pietre scumpe.

După ce o privi el vreme îndelungată, își mai veni în fire și zise:

— Cum te cheamă pe tine?

— Pe mine mă cheamă Floricica; da' pe tine?

— Pe mine, Ionică!

— Hai să ne jucăm, Ionică!

— Ba să mă lași în pace! Nu mă joc cu tine că mi-i teamă de ochii tăi care-s altminteri, nu ca la toată lumea, făcu el și se trase la o parte, cînd cercă ea să-l apuce de mînă.

— Hai, Ionică, hai să ne jucăm, se mai rugă ea și tot da să-l prindă de mîini.

— Fugi, n-auzi? Aoleo, ce reci ți-s mîinile! zise el și dete să fugă.

— Hai, Ionică, hai să ne jucăm, — se mai rugă ea o dată, — că are să fie bine de amîndoi!

— N-auzi că nu vreau? Nu vezi că tu n-ai chip de făptură omenească?

— Cum vrei să am, dacă nu-s om?

— Zici că nu ești om ca mine și mai cutezi să mă chemi la joc? Piei din fața mea, sălbăticiune! se răsti Ionică, mînios.

Dar fata începu a rîde în batjocură și-l lovi cu dosul palmei peste frunte.

Ionică simți că-l străfulgeră ceva și că începe să-i scadă trupul, și scade, și scade pînă ce văzu florile ca niște copaci, iarba ca o pădure și se făcu din coșcogeamite băietanul, o șopîrlă, cît un deget de mitițică.

Vai de el și de el! Să plîngă nu putea, să vorbească, tot așa. Ce să facă el, acu'! Se gîndi să dea o fugă pînă la vrăjitoarea cea bătrînă care ședea pe-aproape, la o margine de pădure. O luă repejor la picior, dar ce folos! că acu' nu mai putea umbla, ci se tîra pe pămînt și cît făcea înainte un pas, făcea acum zece și parcă tot în loc stătea.

Cînd ajunse la bordeiul vrăjitoarei, se întunecase de-a binelea. Cercă el să strige, da' cine să-l audă, că-i era glasul subțirel ca un țîrîit de greiere. Noroc că văzu o spărtură de geam. Se cățără pe niște pietroaie și se strecură prin spărtură, înăuntru.

Baba ședea pe o laviță, cu o carte mare dinainte. Pasămite, din ea învăța cum să descînte și să vrăjească. O droaie de licurici stăteau deasupra capului ei și-i luminau dinaintea ochilor.

Ionică se urcă pe carte și căută cu ochii lui mititei la babă. Cînd îl recunoscu baba, unde se puse pe un rîs, da' știi, un rîs din cele de se cutremura bordeiul.

— Da' ce-i cu tine, mă Ionică? îl întrebă ea după ce se mai potoli. Cine și-a făcut rîs de tine?

Ionică se urcă atunci pe umărul ei și începu să-i spună la ureche, cu glasul lui subțirel, ce pățise. Se rugă apoi să-l învețe cum să facă să fie iarăși om, precum fusese înainte.

— Și zi așa, Floricica și-a rîs de tine, sărace! Să văd acu' prin bucoavnele mele, ce să fac să te scap, zise ea; și deschizînd cartea cea mare, întoarse o foaie, apoi alta și alta, pînă ce se opri.

Deasupra ei, licuricii luminau ca ziua.

Citi baba, citi multă vreme, apoi se opri și, uitîndu-se țintă în ochii lui Ionică, îi spuse:

— Ionică, băiete, treaba e tare grea. Află că Floricica nu era alta decît împărăteasa șopîrlelor, pe care o vrăjitoare mai mare ca mine a schimbat-o dintr-o fată de împărat într-o șo-

pîrlă. Și a sortit să se prefacă la loc în om, numai cînd s-o găsi careva să se lase prins în horă cu ea, ca să-i dea suflul vieții. Acu', tu cată s-o găsești și s-o îmbunezi pe împărăteasa șopîrlelor, ca să te prefacă la loc în om. Ș-apoi ăi face cum te-o duce mintea !

Cînd s-o lumina de ziuă tu să pornești la drum și să ții calea dreaptă pînă ce-i da de un mușuroi de pămînt. În mușuroi e o gaură. Să te lași pe gaură în jos și să mergi pînă ce te-oi pomeni cu un șarpe mare. Tu să-i sari în spate și să-i șoptești la ureche cum te-oi învăța eu. Cînd s-o potoli, să-i spui și lui pățania ta și el te-o ajuta să te faci plăcut împărătesei șopîrlelor, dacă o vrea ! Eu nu am altă putere, că nu-mi este iertat să trec peste poruncile vrăjitoarei celei mari.

Ionică mulțumi băbuței și — de cum se lumină de ziuă — porni la drum ; pe cînd era soarele sus pe cer, ajunse și el la mușuroi. Găsi gaura, se strecură înăuntru și merse mai departe prin niște ganguri întunecoase. Deodată începu a se lărgi locul și din ce mergea se făcea tot mai mare pînă ajunse într-o încăpere mare și boltită ; în fața unei uși de aur, ședea un șarpe cît un balaur și păzea. Cînd îl văzu pe Ionică al nostru prefăcut în șopîrlă, făcu o gură cît toate zilele, gata să-l înghită ; da' Ionică îi sări în spinare și-i șopti la ureche cum îl învățase baba :

Mă trimise aicea,
Baba, baba Vișa.
Spune-mi cum să fac,
Șopîrla s-o-mpac !

Șarpele se potoli pe dată și-i zise pe limba lui :

— Ia spune, măi prichindelule, ce vînt te aduse aici ?

Ionică îi povesti pățania și șarpele — făcîndu-i-se milă de bietul copil — îl sfătui cum să facă să se ia bine pe lîngă împărăteasa șopîrlelor, că nimeni altul nu-l poate mîntui.

— Eu zic, măi Ionică, să te apuci să umpli o încăpere cu flori de mac, pînă sus în tavan, că tare-i place împărătesei să se joace tăvălindu-se prin flori. Da' vezi să nu cumva să se ofilească

florile de jos pînă le-oi căra pe cele de sus, că atunci s-o supăra și mai rău!

Ce gîndea șarpele: eu îl sfătui, că așa m-a rugat baba; da' el de-o putea, bine, de n-o putea, o rămîne și pe mai departe și pace bună.

Că era tare mînioasă împărăteasa asta a șopîrlelor și pedepsea aspru pe oricine îi greșea cu te miri ce.

Ionică se tîrî degrabă afară din palatul șopîrlei și dădu fuga la cîmp. Aci văzu un lan plin de flori de mac. Rupse o floare, o luă în dinți și hai cu ea îndărăt la mușuroi. Și iar în lan, iar la mușuroi, da' ce folos, că acu-acu sta să asfințească și el, biet, ce cărase? Te miri ce și mai nimic!

Și-apoi, pînă se întorcea el cu o floare, celelalte se ofileau. Drum lung și el nu avea picioare de om să fugă, ci se tîra pe jos ca o șopîrlă ce era.

Dacă văzu el, la urmă, că toată truda îi era în zadar și că da să se înnopteze, se aciui sub o tufă și se porni pe plîns. Dar cum să plîngă, sărmanul de el, că șopîrlele n-au lacrimi, ca oamenii. Plîngea și el așa, cu gîndul, și plînse pînă ce adormi.

Cînd se trezi, era soarele de o suliță pe cer. Dar ce-i văzură ochii? Toate florile de mac erau acum viețuitoare și zburau pe deasupra lui, se lăsau pe copaci, pluteau în văzduh, se făceau nor și-l înconjurau pe Ionică de pretutindeni.

Și ce credeți că era? Toate vietățile cîmpului și ale pădurii; șopîrle, șoareci, broaște, veverițe și păsărele, toate gîzele de pe pămînt și din pămînt, țineau cîte o floare de mac în gură.

Un șoricel de cîmp veni lîngă Ionică și-i zise așa:

Ionică, Nică,
Fii fără de frică,
Noi aci sîntem
Să te ajutăm.

Vezi că Ionică le cîntase din fluier cît era ziulica de vară, iar vietățile care stătuseră să-l asculte, știindu-l acum la nevoie, veniseră să-l scape.

Porniră cu toții spre palatul șopîrlei și cînd ajunseră la mușuroi, gîzele, șopîrlele și șoarecii cărară toate florile de mac

aduse de celelalte vietăți care nu putuseră să intre în palat; cît ai clipi, umplură o încăpere mai pînă în tavan.

Și numai ce se deschise ușa de aur și păși, mîndră, împărăteasa șopîrlelor cu cununa ei de pietre scumpe, tot aceea pe care o purtase și Floricica.

Cînd văzu ea încăperea plină de flori de mac proaspete, mult se bucură și aflînd cine fusese cel care le adunase acolo, numai ce-l plesni pe Ionică peste frunte cu vîrful cozii și ce să vezi?

Ionică simți cum crește și tot crește mereu; pielea de șopîrlă căzu de la sine de pe trupul lui și se făcu iarăși om, precum fusese. Iar lîngă el, Floricica îl privea cu ochii îndurerați și tot căta să-l prindă cu mîinile ei reci. Dar acum, Ionică se lăsă prins, că i se făcuse milă de durerea fetei.

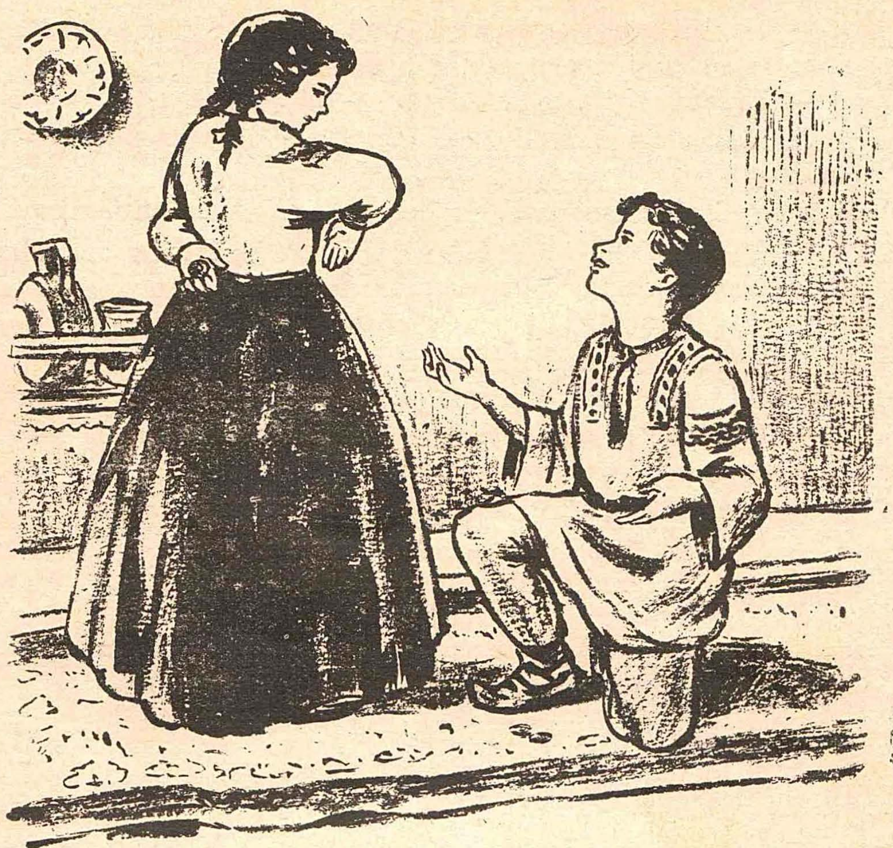
Se jucară ei ce se jucară, se tăvăliră rîzînd ca nebunii prin florile de mac pînă adormiră amîndoi, obosiți.

Cînd se trezi, se pomeni Ionică tot sub frasinul sub care stătuse cînd venise Floricica să-l ia la joc. Acum caprele pășteau liniștite, soarele dogorea, iar fluierul zăcea în iarbă lîngă el. Se frecă la ochi să vadă de fusese vis sau aievea, că tot nu-i venea să creadă că nu mai era șopîrlă, ci om ca toți oamenii.

Dar Floricica mîndrețea de fată, nicăieri. Pasămite vraja se dezlegase și — făcîndu-se la loc fată de împărat — se dusese în lumea ei. O căută Ionică în dreapta, în stînga, prin cele tufișuri, pe după copaci, o așteptă pînă către seară, dar ea dusă a rămas. Pas' să se mai gîndească la bunătatea și omenia sărmanului copil.

Dacă văzu așa, luă Ionică fluierașul, îl duse la gură și începu măre a zice, de stăteau apele în loc să-l asculte, iar în juru-i, toate viețuitoarele cîmpului și ale pădurii se opreau și-l ascultau și nu se mai îndurau să plece.

Iar eu, iac-așa, vă spusei povestea cum mă pricepui și cum mi-a spus-o și mie Ionică...

RAȚA FERMECATĂ

A fost odată un om și o femeie. Și aveau oamenii ăștia copii, cîte găuri în ciur, ba parcă și unul pe deasupra.

Întîmplîndu-se să mai facă femeia încă doi gemeni, o fată și un băiat, zise omul :

— Da' pe ăștia cine i-o mai crește, nevastă, că nu ne mai vedem capul de nevoi ?

— De, bărbate, știu și eu? Zic, să te duci cu ei în satul vecin, poate s-o găsi cineva să ni-i ia de suflet.

— Drept grăiși, femeie, zise omul; chiar așa fac!

Și băgă omul copiii gemeni într-o desagă, puse desaga la spinare și hai cu ea la drum. Pe șosea, iacă un rădvan cu niște cai ca zmeii și în rădvan boierul.

— Ce-o fi avînd omul ăsta în desagă? se întrebă boierul. Te pomenești c-or fi miei și tare-i place nevesti-mi carnea de miel. Ia oprește, măi Niculaie, și întoarce după ăl cu desaga!

Îl ajunseră din urmă.

— Cît ceri pe mieii din desagă, omule?

— Păi, nu sînt miei, boierule, că-s doi copii gemeni! Mi-i făcu nevasta mai acu vreo două zile!

— Ce spui, bre? Și unde ai pornit cu ei, așa cruzi?

— În satul vecin, boierule, doar oi găsi pe careva să mi-i ia de suflet, că mai am acasă o puzderie și-s tare sărac, vezi dumneatale.

Dar boierului, ce-i trecu prin cap? Tot nu avea el copii, de ce să rămînă averea pe mîini străine ori să se împartă la cele neamuri. Iau ăști doi gemeni, își făcu el planul în gînd, îi fac ca și cum i-ar fi născut nevastă-mea și lumea n-are de unde să afle adevărul.

— Dă-mi mie copiii, măi rumîne!

— Ți-i dau, boierule, de ce să nu ți-i dau; da' să mă duc să o întreb și pe nevastă-mea.

— Bine, du-te, și eu aștept la conac!

Se întoarse omul acasă și-i spuse femeii; aceasta, bucuroasă, se înțelese cu el ce să-i ceară boierului și plecă omul la conac, cu gemenii.

— Ei, omule, facem tîrgul? îl întrebă boierul cînd îl văzu.

— Facem, boierule!

— Și ce să-ți dau pe ei?

— De, boierule, eu gîndesc să luăm un cîntar și să cîntărim copilașii; cît or trage la cîntar atîția bani de argint să-mi dai, zise omul nostru.

Se cam strîmbă boierul — că era tare zgîrcit — dar nu avu încotro, că-l ardea să aibă moștenitori.

Plăti omului banii, îl puse de se legă cu jurămînt că nu va spune nimănui taina și plecă rumînul bucuros că scăpase de belele.

Creșteau copiii ăștia parcă nu erau ca toți oamenii ; pînă să bage de seamă boierul, se și pomeni cu flăcău și cu fată mare în casă.

Acu' ducîndu-se boierul cu cucoana lui prin vecini, îi lăsară pe copii acasă. Și tot stînd ei așa de vorbă, se apucară să se joace cu niște bani de aur, să mai treacă vremea.

Jucară ei ce jucară pînă ce cîștigă fata toți galbenii băiatului.

— Hai să mai jucăm, Mărioară, făcu băiatul.

— Dacă nu mai ai bani... zise soră-sa.

— Dă-mi tu un galben cu împrumut.

Fata îi dădu galbenul și băiatul îl pierdu.

— Mai dă-mi unu' !

Și ea îi mai dădu unul, dar îl pierdu și pe ăsta.

— Mai dă-mi unul !

— Ba !

— Dă-mi, rogu-te, Mărioară, încă unul !

— Ba mai pune-ți pofta-n cui !

— Dă-mi, Mărioară, că doar ți-s frate bun !

— Nu-ți dau, iaca, nu-ți dau și pace !

— Nu ? Bine !... Stai că te învăț eu minte, și se repezi la ea să-i smulgă banii de aur ; dar fata, speriată, fugi cît putu și se ascunse în pădurea din spatele casei. Și așa de bine se ascunse că nu fu chip s-o mai găsească.

Veniră și boierii acasă.

— Unde-i soră-ta, Gheorghiță ?

— Nu știu unde s-a dus !

— Dacă nu știi, să te duci să afli, dar fără ea să nu te întorci, făcu boierul mînios și-l goni pe băiat de la casa lui.

Băiatul nu avu încotro și porni în lume să-și caute sora.

Merse el ce merse și se opri la o casă mare, boierească ;

șezu pe un bolovan, lîngă poartă, să se hodinească. Înăuntru, cîinii lătrau să rupă porțile, că simțiseră om străin.

Ieși un argat, potoli cîinii și-l întrebă :

— Ce-i, flăcăule? Pe cine cauți?

— Ia, păcate! Umblu și eu să mă bag argat la grajd.

Văzîndu-l voinic și chipeș, boierul îl luă argat, că avea niște mîrțoage slabe și jigărite care-l slujiseră la tinerețe și acum nu se îndura de ele și le ținea în grajd. Pe acestea le dădu în grija lui Gheorghiță.

— Ce simbrie ceri, flăcăule?

— D-apoi, boierule, de simbrie om vorbi cînd o fi să-mi dai drumul, zise Gheorghiță.

Și unde mi se puse flăcăul pe țesălat și pe îngrijit mîrțoagele, că pînă într-o lună făcu din ele niște armăsari de vărsau foc pe nări, nu alta.

— Știi ce, boierule, zise Gheorghiță într-o bună zi. Caii i-am îngrijit, treabă nu prea am, gîndesc că dacă mi-ai da o pușcă și niște alice, m-aș duce după rațe.

Porni flăcăul nostru fluierînd și, în mijlocul pădurii, dădu de un lac și în lac tocmai se scăldau douăsprezece rățuște. Puse pușca la ochi, da' cînd să tragă, strigă una din ele:

— Măi, Gheorghiță, lasă pușca jos, că dacă ucizi vreuna din noi, n-o să-ți fie bine!

— Și cum zise, zbură rățușca la malul apei, se dădu de trei ori peste cap și se prefăcu într-o zînă, minune de frumoasă. Da' băiatul, parcă mai văzuse el undeva fata asta!

— Stai cu mine, Gheorghiță, să ospătăm, îi zise ea, și făcînd un semn cu o vărguță de alun, se pomeniră cu o masă întinsă, plină de toate bunătățile.

Cînd fu să plece, luă zîna o rață, o dădu băiatului s-o ducă boierului și-i zise:

— Du-i boierului rățușca asta, că-i rață ca toate rațele și spune-i că ai doborît-o tu. Da' vezi să nu cumva să te lauzi că ai stat de vorbă cu mine, că numai trei zile dacă rabzi, o să fie bine de amîndoi...

Mîine la vremea asta, să fii tot aici, ca să ospătăm împreună, îi mai spuse zîna.

Îi mai dădu ea și o pungă cu bani care de ce cheltuiai, de ce mai mult se umplea ; și după ce se dădu de trei ori peste cap, se făcu iar rață sălbatică.

Cînd fu băiatul pe-aproape de casă, auzi într-o cîrciumă niște flăcăi chefuind nevoie mare. Intră și el și ceru o ulcică de vin. Flăcăii ceilalți începură să rîdă, zicînd :

— Ia uitați-vă la calicul ăsta, nici de-o oală de vin ca lumea nu are în pungă !

— Cine, eu ? se răsti Gheorghiță.

— Tu !

— Ia vino încoace, cîrciumarule. Cîte butoaie cu vin ai tu în pivniță ?

— D-apoi mai știu eu ? Că mi-e pivnița plină.

— Scoate butoaiele afară, făcu băiatul. Dă drumul vinului și eu ți-oi umple budanele cu galbeni, tot p-atît cît au fost de pline cu vin !

Și scoțînd cîrciumarul butoaiele afară, dădu drumul vinului. Gheorghiță începu să deșerte în ele punga cu galbeni pînă le umplu ochi.

Pe urmă își luă rața și porni p-aci încolo.

A doua zi, pe la vremea prînzului se duse iar la marginea lacului și așteptă ; veni zîna și șezură să ospăteze, iar cînd fu să plece, îi zise fata :

— Du-te acum, Gheorghiță și mîine pe vremea asta să fii tot aici. Dar vezi, nu cumva să spui că m-ai văzut, că n-o să fie bine nici de tine, nici de mine. Și-i dădu două rațe să le ducă lui stăpînu-său.

În drum, cînd să treacă pe la cîrciumă, auzi iar flăcăii chefuind. Șezu și el să bea un strop de vin și trase cu urechea la cele ce vorbeau ei.

Zicea unul :

— Măi, fraților, să vedeți voi ce mîndrețe de fată mi-e dragă mie ! Și din neam, măi, că taică-său e primar în sat !

Iar altul :

— D-apoi a mea? Că-i înaltă și subțire și cu cosița cum e spicul grîului!

— Numai ăl de stă colo, lîngă ușă, n-are cu ce se lăuda.

— Cine , eu? făcu Gheorghiță.

— Chiar tu!

— Ehehei, fraților, a mea e mai frumoasă decît toate fetele de pe lume. Chipul împărătesei nu-i nici ca tălpile picioarelor ei, făcu Gheorghiță fudulindu-se.

Cînd auziră flăcăii una ca asta se năpustiră asupra lui, îl legară fedeleș și-l duseră la domnie.

Craiul tocmai ieșise la fereastră să se răcorească și văzu că-l aduceau flăcăii, legat.

— De ce-l legarăți, măi flăcăi, cu ce v-a greșit?

— Dacă ai ști, măria ta, l-ai ucide, răspunseră flăcăii și-i povestiră ce și cum.

Auzind împăratul de îndrăzneala lui Gheorghiță porunci să-l azvîrle în temniță. A doua zi numai ce se pomeni el cu o rățușcă bătîndu-i: cioc-cioc! în geam.

Deschise fereastra și-i zise rățușca:

— Măria ta, m-a trimis zîna lacului să-ți spun ca nu cumva să te atingi de vreun fir de păr din capul lui Gheorghiță, altminteri n-o să fie bine de tine; și cînd o fi soarele cruce pe cer, să iei pe împărăteasa și să vii cu ea la lacul nostru, că ai să vezi ce nu-ți văzură ochii pînă acum, iar pe băiat să-l pui vizitiu pe capra trăsurii!

Împăratul știa că nu-i bine să te pui împotriva zînei și, cînd văzu soarele sus pe cer, luă pe împărăteasa și se duse la malul lacului.

— Uită-te, împărăteasă, în fundul lacului, îi zise rățușca și spune ce vezi.

Împărăteasa se uită și văzu fundul lacului pardosit tot numai cu mărgăritare, iar pe copaci atîrnau cercei cu pietre nestimate.

— Acum uită-te și măria ta, zise rața către împărat; și cînd se uită el, văzu tălpile zînei; și erau, măre, mai frumoase decît chipul împărătesei!

— Acum duceţi-vă înapoi, numai pe băiat să-l lăsaţi aci.

— Vezi Gheorghiţă ? De ce n-ai dat ascultare vorbelor mele, îl dojeni zîna. O singură zi să mai fi răbdat şi nu ne-am mai fi despărţit pînă la moarte. Acum trebuie să ne despărţim şi nu se ştie de ne-om mai vedea vreodată !

După ce zise vorbele astea, îşi adună zîna răţuştele şi zbură p-aci încolo.

Cînd le văzu Gheorghiţă pierind din faţa ochilor lui, rămase locului, tare amărît. De la o vreme, nu-l mai răbdă locul şi porni din nou la drum, ca să dea de urma soră-si.

Merse el ce merse, cale lungă să-i ajungă ; trecu şapte împărăţii, şapte ape, şapte munţi şi şapte văi şi se pomeni lîngă o moară.

— Şapte împărăţii am colindat, şapte ape am trecut, şapte munţi am urcat, şapte văi am coborît şi şapte ani nici n-am băut, nici n-am mîncat, gîndi el. Ia să intru să mă rog de morar să-mi dea şi mie o azimă caldă !

Intră în moară, dar nevăzînd pe morar începu să strige :

— Măi frate morar, unde eşti ?

— Uite-mă aici !

— Unde, fîrtate !

— Uite, colea !

Cătă flăcăul în dreapta, cătă în stînga, morarul nicăieri.

— Măi, mare minune ! Unde eşti, bre omule ?

— Uite aici, la coşul morii !

Se uită el bine şi văzu o stîrpitură de creştin turnînd grîu în coş.

— Şi zi, d-ăştia îmi eşti, măi prichinduţă ? Da' a cui e făina asta ?

— E a zînei lacului de lapte !

— Şi cine i-o duce ?

— Trei lebede, zise morarul.

— În ce i-o pui ?

— În trei butoaie ferecate.

— Ce să-ţi dau, morarule, să mă ascunzi într-un butoi ? zise băiatul.

— Nimic să nu-mi dai, dar dacă te-o simţi lebăda că mişti, zvîrle butoiul din vîrful dealului şi prafu' se alege din tine!

— Nu te teme, că n-oi mişca!

Zis şi făcut. Îl ascunse morarul într-un butoi şi cînd veniră lebedele, luară butoaiele în spinare şi porniră cu ele în zbor. Ajungînd ele în vîrful dealului, zise una:

— Cum vi-s butoaiele, surioarelor?

— Cum au fost şi pînă acum.

— Ba al meu parcă-i mai greu!

Dar nu apucă să mîntuie vorba şi lui Gheorghiţă, amorţindu-i un picior, îl mişcă niţel. Lebăda simţi şi cînd zvîrli butoiul din spinare, porni a se rostogoli bolobocul şi pînă să ajungă devale, îl făcu pe băiat fărîme-fărîme.

Veni morarul, îi adună oasele, le puse la loc, le stropi cu apă vie şi-l făcu iar precum fusese.

— Măi, frate-meu, învaţă-mă cum să ajung la palatul zînei, se rugă Gheorghiţă de morar.

— Te-oi învăţa, zise acesta. Vezi casa de colo? În ea şade un potcovar. Potcovarul are o iapă cu trei picioare. Cumpără iapa, potcoveşte-o de-a-ndoaselea, cere-i căruţa şi vizitiul, dă-i cît ţi-o cere, fără să te tocmeşti, şi numai aşa ăi ajunge pînă la zînă.

Gheorghiţă se duse la potcovar.

— Bună vremea, meştere!

— Bună să fie, flăcăule!

— Ce să-ţi dau să-mi vinzi iapa, căruţa şi vizitiul?

— Mi-ai da, dacă-ai avea! Da' de unde să ai tu atîta bănet?

— Treaba mea, zise Gheorghiţă. Scoate barosul şi foalele, scoate potcoavele, scoate ciocanele, lasă-ţi potcovăria deşartă şi eu ţi-oi umplea-o cu galbeni.

Aşa şi făcu, că — vezi — nu azvîrlise punga cea năzdrăvană. Luă apoi iapa, o potcovi de-a-ndoaselea, o înhămă la căruţă, puse vizitiul pe capră, se sui şi el şi porniră la drum.

Dar pînă a nu porni, nevasta potcovarului, necăjită că le luase Gheorghiţă iapa, chemă pe vizitiu şi-i zise, dîndu-i un pumn de galbeni:

— Măi, Dumitre, mi-ai face tu un bine?

— Să-ţi fac, meşteriţo!

— Ţine buruiana asta, şi cînd oţi ajunge în vîrful dealului şi s-o lăsa flăcăul hodinei, trece-i buruiana pe la ceafă!

Cînd ajunseră ei în vîrful dealului, făcu vizitiul precum îl învăţase meşteriţa; şi numai ce adormi Gheorghiţă somn de moarte, nu alta.

Pe cînd dormea el aşa, veni raţa cu cele douăsprezece tovarăşe ale ei şi, luîndu-l pe Gheorghiţă între ele, începură să-l dea de-a berbeleacul şi dă-l şi dă-l, că mort să fi fost şi tot ar fi înviat.

Îl scăldară apoi cu lacrimile lor, îl uscară, dar el încă nu mişca.

Dacă văzu aşa zîna, zise vizitiului:

— Spune-i lui stăpînă-tău aşa: să vie mîine tot pe vremea asta şi dacă o fi să doarmă somnul de-acu', cît o fi lumea şi pămîntul nu m-o mai vedea!

Şi cum zburară raţele, se trezi şi băiatul.

— Vezi tu, Gheorghiţă, raţele alea care zboară colo? îl întrebă vizitiul.

— Le văd.

— Cea din cap e zîna lacului şi mi-a zis să-ţi spui că mai vine şi mîine, dar dacă-i mai dormi tot ca acu', nu mai dă ochii cu tine cîtu-i lumea şi pămîntul!

A doua zi, tot pe la vremea prînzului, veni iar flăcăul în vîrful dealului; şi pe cînd şedea el jos să hodinească, vizitiul îi trecu iar buruiana pe la ceafă şi adormi iarăşi buştean, somn de moarte, nu alta.

Şi iar veniră raţele şi făcură ca rîndul cel'lalt, dar degeaba.

Zise atunci zîna către vizitiu:

— Să-i spui lui stăpînă-tău c-am zis aşa: să-şi atîrne paloşul din cuiul cel mic în cuiul cel mare şi de-acu' sănătate bună, că ochii cu mine n-o mai da.

După ce zburară raţele, se trezi flăcăul din somn şi vizitiul îi spuse ce a zis zîna.

Gheorghiţă se întoarse atunci din nou la potcovar, scoase paloşul de la brîu şi-l ucise; apoi ucise şi pe meşteriţă şi la urmă

și pe vizitiu, că, pasămite, pricepuse el care fusese pricina somnului, și porni iar la drum.

Merse el iarăși șapte ani, trecu șapte împărății, șapte ape, șapte munți și șapte văi, pînă ce dădu de un palat de cleștar.

— Șapte ani nici n-am mîncat, nici n-am băut, își zise Gheorghiță. Nici hodină n-am avut. Ia să intru în palatul ăsta, poate s-o îndura cineva să-mi dea o fărîmă de azimă.

Și intră în palat.

Văzu masa pusă, mîncare și băutură din belșug, dar nici țipenie de om. Strigă el o dată, strigă încă o dată, dar de răspuns nu-i răspunse nimeni. Șezu jos să ospăteze, cu gînd că dacă o veni cineva să-i ceară plată, are de unde să-i dea.

După ce se sătură bine, auzi un geamăt ca de om bolnav și un șuierat ascuțit; cătînd spre fereastră, văzu un șarpe mare, cu trupul afară și cu capul înăuntru.

Șarpele se tîrî în odaie și se încolăci pînă ce cuprinse toată încăperea, dar atît era de mare că jumătate din trup îi rămăsese afară.

— Nu ți-e frică, voinice? îl întrebă șarpele.

— Frică și nu prea, răspunse Gheorghiță.

— Dacă nu ți-e frică, atunci să stai trei nopți în palatul ăsta. Ascunde-te în patul de colo și ce-i vedea și-i auzi, să nu te sperii, dar nici vorbă din gură să nu scoți.

La noapte or veni doisprezece uriași — că al lor e palatul — și după ce s-or ospăta bine, s-or găti de culcare. Tu să taci mîlc și să rabzi tot ce ți-or face, că n-o să-ți pară rău!

Pe înserat, iacă și uriașii. Mîncară pînă ce se săturară, apoi cel mare zice celui mai mic:

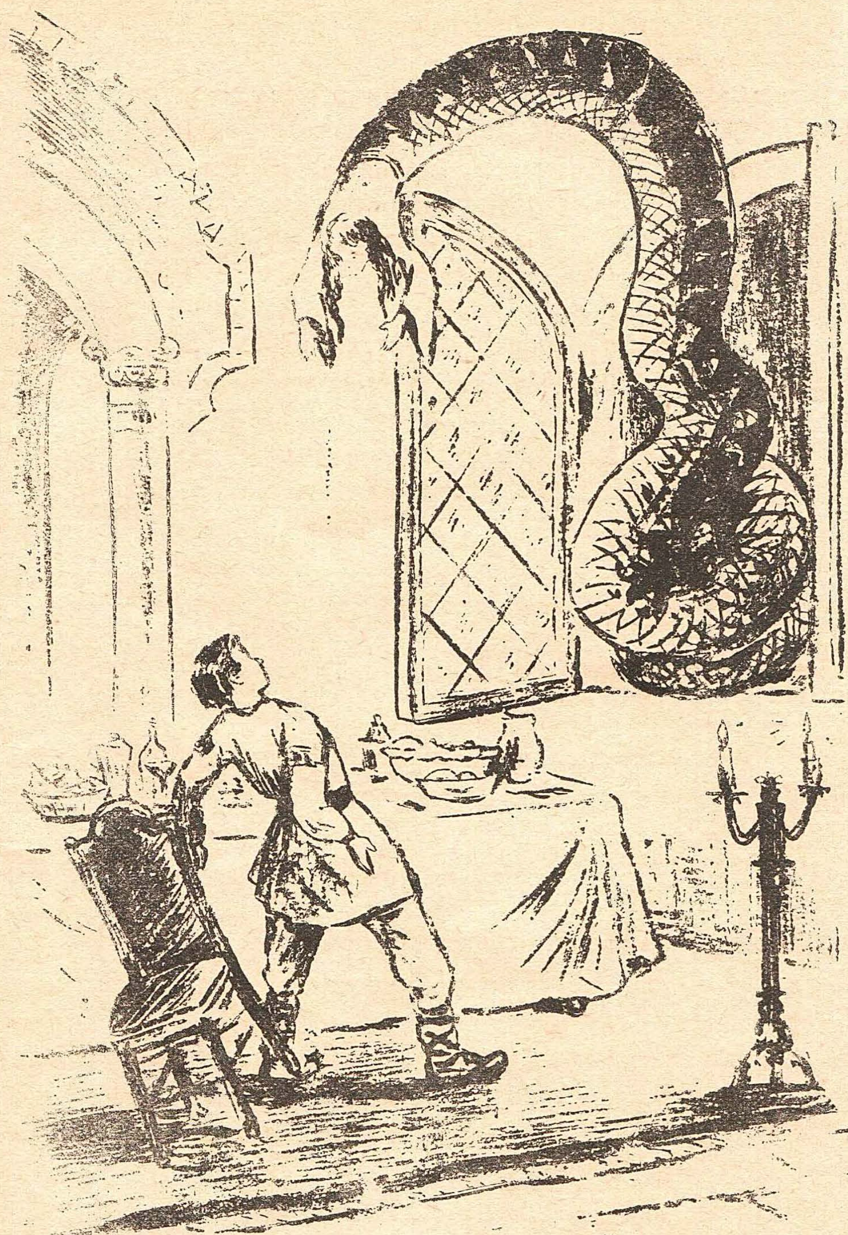
— Du-te, frate-meu, și așterne paturile.

Acesta se apucă să aștearnă paturile și dădu de Gheorghiță.

— Ia uitați-vă, zise uriașul către frații lui mai mari, găsii un șoricel în pat!

— Dă-l încoace să ne jucăm cu el, ziseră ceilalți.

Și unde începură a-l tăvăli și a-l azvîrli de colo pînă colo, de gîndea sărmanul băiat că atît i-a fost.

Dar răbda și tăcea. După ce se săturară ei de joacă, zise iar cel mare către cel mic :

— Aruncă-l, frate-meu, pe fereastră, că nu mai avem ce face cu el.

Îl apucă uriașul de un picior și zvîrl, cu el în văzduh. Gheorghiță sări însă jos, viu nevătămat și cînd se ridică mare minune — se făcuse de o sută de ori mai frumos de cum fusese.

A doua zi veni iar șarpele.

Acum nu mai gemea, ci cînta, așa nu știu cum, iar la trup se făcuse pînă la jumătate femeie. Da' băiatul parcă mai văzuse el undeva fața asta frumoasă ?!

— Fostu-ți-a frică, voinice ? îl întrebă șarpele.

— Fost și nu prea, răspunse Gheorghiță zîmbind.

— Voinice, voinice, numai două nopți să mai rabzi și o să fie bine și de mine și de tine, zise șarpele și pieri.

Pe seară veniră iar uriașii și făcură tot ca în seara cealaltă. Dar Gheorghiță tăcu și răbdă.

A treia zi pe la vremea prînzului, auzi pe șarpe cîntînd, dar acu' nu mai cînta a jale, ci chiar a voie bună, iar la trup se făcuse pe trei sferturi femeie.

— Mai rabdă, voinice, încă o noapte și o să fie bine și de mine și de tine, îi zise șarpele și iar pieri.

Cum se făcu seară, iacă și uriașii.

Dar acum, unde începură a cînta și a zbiera, de gîndeai că se dărîmă casa.

Gheorghiță tăcea și răbda. Porniră să-l strige pe nume, să-i spună fel și chipuri de vorbe, dar degeaba, că băiatul făcea pe n-aude, n-a vede.

Cînd trecu de miezul nopții, hărmălaia conteni ; iar uriașii pieriră ca în pămînt. Voinicul nostru se culcă și adormi buștean.

Pe cînd dormea el mai adînc, numai ce simți că-l atinge cineva pe frunte. Deschise ochii și mare-i fu mirarea și bucuria cînd văzu pe zîna lacului stînd lîngă el și cunoscu că tot ea fusese și șarpele cel grozav, cu chip de fată. Și tare semăna cu soru-sa !

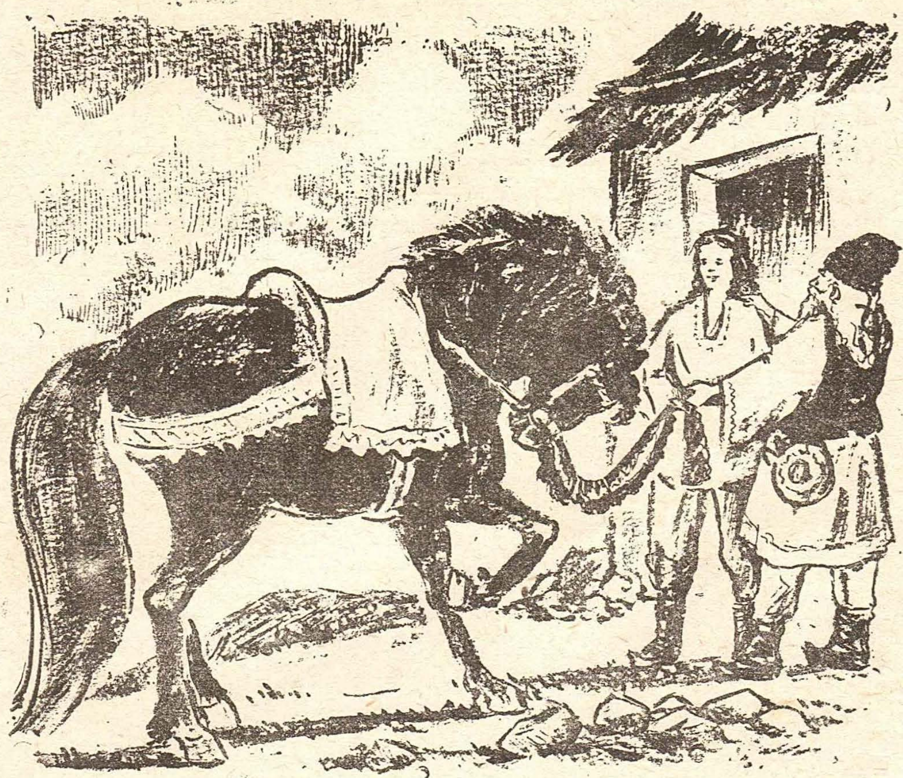
Zîna luă o nuia, făcu un semn cu ea în văzduh și numai ce se pomeniră, cît ai clipi din ochi, în țara lor, la conacul boierului care cumpărase cei doi copii gemeni de la un țăran sărac, dacă vă mai aduceți aminte.

Aci află băiatul că zîna cea frumoasă era chiar surioara lui pe care o năpăstuise pe nedrept — din joacă. O vrăjitoare cumplită văzînd-o fugită în pădure, o mințise că o preface în rață sălbatică, numai ca să o scape de frate-său, dar apoi rață rămăsese.

Și o juruise să nu se prefacă în om pînă nu s-o întîlni din nou cu frate-său și nu l-o pune la încercări fără seamăn pe lume.

Da' acum, bine că s-au văzut sănătoși.

În vremea asta, boierul și cocoana lui muriseră, averea se împărțise între neamuri ; cei doi frați gemeni plecară în lume și, muncind cu rîvnă, trăiră pînă la adînci bătrîneți, nedespărțiți.

BĂIATUL CU NOROC

Cică au fost odată, în vremurile de demult, niște oameni sărmani care trăiau de azi pe mîine.

Într-o noapte, cînd le era feciorul numai de trei zile și femeia îi dădea să sugă, numai ce intră pe ușă o zînă, și atît era de frumoasă, încît nu semăna a făptură de-a noastră.

Pasămite era o ursitoare, căci zise :

— Ursesc feciorului acestuia să fie frumos, viteaz, bun la inimă și isteț la minte. Da' cînd o fi să împlinească optsprezece ani, are să vie un moșneag și are să-i aducă un cal. Băiatul să-l îngrijească pe cît s-o putea mai bine, că ăsta va fi norocul lui.

Băiatul creștea frumos și voinic și era chiar așa precum îi ursise zîna. Cînd fu să se împlinească sorocul, veni un moșneag călare pe un cal negru ca pana corbului, cu coama fluturînd în vînt și gata înșeuat.

Moșneagul descălecă, luă calul de căpăstru și aducîndu-l în fața băiatului, îi zise :

— Iacă, voinice, ți-am adus calul !

Apoi pieri ca-n pămînt.

Și tare mîndru mai era armăsarul ăsta ! Cînd îl țesăla feciorul și-i vorbea, calul se uita cu ochii blînzi la el și-i răspundea cu grai de om ; pasămite era cal năzdrăvan.

Și-l iubea flăcăul ca pe ochii din cap, și-l îngrijea ca pe un frate mai mic.

— Știi ce, stăpîne ? zise el într-o zi băiatului. Eu socot că a venit vremea s-o pornim în lume. Ne-om căuta și noi norocul.

— Să plecăm, călușule, că nici pe mine nu mă mai rabdă locul, răspunse flăcăul.

Își strînse el într-o desagă ce bruma de țoale avea, își luă merinde și, ducîndu-se la maică-sa și la taică-său, îi sărută duios și le zise :

— Rămîneți sănătoși, tătucă și mămucă, și să ne vedem cu bine, că mie mi s-a făcut de ducă ! Plec în lumea largă să-mi caut norocul !

Iar bieții oameni cum să-l oprească ? Să-l ție în sărăcie ? Și apoi ei știau de la ursitoare, că lui îi era dat să cutreiere lumea și să dea de noroc.

Merse el ce merse pînă ce, ajungînd într-o pădure, văzu doi urși luptîndu-se cu un șarpe uriaș cît un balaur.

Băiatul își potrivi praștia, ținti, și șarpele se prăbuși la pămînt. Văzînd urșii una ca asta, veniră de se gudurară pe lîngă băiat, apoi se pierdură în desișul pădurii.

Și iar mai merseră ei ce mai merseră, băiatul și calul cel năz-

drăvan ; cînd, iacă un uliu fugărind două porumbițe albe. Cînd fu uliul cît p-aci să pună gheara pe ele, numai ce-și potrivi băiatul praștia, ținti și ucise uliul.

Porumbițele veniră atunci lîngă băiat, gînguriră în jurul său, apoi zburară p-aci încolo.

Porni băiatul iar la drum ; și tot mergînd dădu de o apă mare și văzu un pescăruș ținînd în cioc o știucă. Băiatul scoase iarăși praștia, ținti și ucise pescărușul ; iar peștele căzu înapoi în apă.

Știuca înotă pînă la malul apei, privi bine la băiat, apoi se lăsă la fund.

Mai trecură ei, de atunci, văi, munți și ape, și ajunseră la cetatea de scaun a țării aceleia. Băiatul se duse la palat și se rugă să fie primit ca argat la grajd, dar să-i fie îngăduit a-și ține și el calul.

Craiul se învoi și băiatul se apucă de treabă. Mătura grajdul, țesăla caii, mai robotea și pe-afară și era atît de harnic și de priceput la toate, că începură a-l avea drag cu toții, pînă și voievodul, cît era de aprig. Dar tot la curtea craiului se mai afla un grăjdar care avea pică pe băiat și se gîndea cum să facă să-l piardă.

Într-o zi, pe cînd stătea crăiasa singură în grădină și cosea, numai ce veni un zmeu cumplit și o fură. Se făcu vîlvă mare, dar nimeni nu cuteză să se puie împotriva zmeului.

Voievodul se dădea de ceasul morții, nu alta. Vezi că-i era dragă crăiasa, ca lumina ochilor, dar ei nu prea, că era voievodul urît tare și hapsîn și-l luase cu sila.

— Știi ce, măria ta? zise într-o zi grăjdarul care avea necaz pe băiat. Eu l-am auzit pe argatul cel nou că s-ar încumeta să scoată crăiasa teafără din ghearele zmeului, dacă i-ai porunci măria ta!

Chemă voievodul pe băiat și-i porunci să facă cum o ști să-i aducă pe crăiasă înapoi, că dacă nu, capul i-o sta unde-i sînt picioarele.

Băiatul se duse în grajd, luă calul de după gît și, mîngîindu-l cu drag, începu a-i povesti ce poruncă primise. Da' calul asculta numai așa, într-o doară, că el știa tot.

— Nu-ți face inimă rea, voinice, că om face noi ce-om face să izbutim. Pune numai să-ți tocmească o cămașă de zale cu țepi și nu uita să iei și lăuta cu tine.

Făcu băiatul precum îl sfătuise calul și plecară; cînd fură pe aproape de palatul zmeului, începu a zice din lăută.

Zmeul auzi și cum sta și asculta cîntecul, îl cuprinse un somn adînc. Cînd începu să sforăie, flăcăul se vîrî repede în burta zmeului, că dormea cu gura căscată spurcăciunea, și începu să se zvîrcolească înăuntru. Țepii de oțel îi spintecară măruntaiele, iar dihania nu se mai trezi cît îi lumea.

Ieși băiatul din burta zmeului, își scoase zalele și intră în palat, unde dădu de o încăpere mare, toată numai în aur, iar crăiasa ședea în mijloc, într-un jilț de aur, încătușată în lanțuri tot de aur.

Vru el să-i desfacă lanțurile, dar în zadar. Luă atunci lăuta și începu a zice; și din ce cînta, din ce se desprindeau lanțurile, pînă ce căzură zuruind la pămînt, toate.

Mare bucurie fu la curtea voievodului cînd o văzură pe crăiasă venind cu flăcăul. Numai ea nu se bucura de loc. Tot tristă sta și nici nu mînca, nici nu bea, ci tot într-una ofta.

— Ce-i cu tine, femeie? o întrebă într-o zi voievodul.

— Nimic, ce să fie?

— Ba ai tu ceva, de nu te veselești ca toată lumea! Dar crăiasa de colo:

— Cum să mă veselesc, cînd mă gîndesc că din încăperea de aur, unde mă ținea zmeul, mă aflu acum în odaia asta cu pereții de zid ca la cei de rînd!

Voievodul se încruntă și-i vorbi aspru:

— De! Ce să-ți fac? Că nu-i om pe lume să-ți aducă acea încăpere și n-am atîta bănet în vistieria mea ca să-ți tocmesc una la fel, mormăi voievodul, cam cu ciudă.

Din una, din alta, stînd el într-o zi de vorbă cu sfetnicii, le spuse ce o roade pe crăiasă.

Grăjdarul cel pizmaș, tocmai se afla prin preajmă; se dădu pe lîngă voievod și-i zise:

— Măria-ta, știu eu pe cineva care s-a lăudat că numai să vrea și-i aduce crăiesei odaia de aur din palatul zmeului.

— Cine e acela? întrebă mirat voievodul.

— Cine altul decît argatul care a scăpat-o pe crăiasă din ghearele zmeului!

— Apăi, dacă s-a lăudat, să nu-i fie lauda degeaba. Chiar acum să pornească; de unde nu, îi va sta capul unde-i stau picioarele, așa să-i spui, porunci voievodul unui vătășel.

Cînd auzi băiatul ce necaz îl paște, se duse în grajd la năzdrăvanul lui și unde începu a-l săruta și a-i povesti necazul; că nu credea să poată împlini porunca.

— Lasă, stăpîne, — îi zise calul, — că nu-i cine știe ce lucru greu. Cere numai să-ți facă o corabie mare, ia lăuta cu tine și apoi putem pleca.

Băiatul făcu așa cum îl sfătuise calul și cînd ajunseră la malul unei ape mari, desfăcu pînzele și porni cu corabia. Cînd poposiră la palatul zmeului, băiatul scoase lăuta și se porni pe cîntec.

Odaia cea aurită veni singură la țărm, iar cînd o văzu urcată pe corabie, întinse băiatul pînzele și porni către casă.

Dar degeaba, căci crăiasa tot dusă pe gînduri sta — în mijlocul odăii de aur — și nici nu mînca, nici nu bea, nici la voievod nu căta.

— Ce ai, nevastă? — o întrebă el într-o bună zi, — de-ți tot ninge și-ți plouă; că iacă și odaia de aur ți-am adus-o.

— Cum să nu fiu supărată, răspunse ea; cînd mă uit la gloabele tale din grajd și mă gîndesc ce armăsari am lăsat în grajdul zmeului! Adu-mi armăsarii zmeului și m-oi mai veseli puțin!

— Greu lucru ce-mi ceri, femeie, dar să vedem, poate-poate!

Și chemînd împăratul pe băiat, că acum știa ce-i stă în putere, îi porunci să-i aducă armăsarii zmeului, că de nu, îi taie capul.

Se căină băiatul o vreme, căci știa el bine că nu-i om să poată face una ca asta ; dar cînd își spuse păsul năzdrăvanului de cal, acesta îi zise :

— Lasă, stăpîne, nici grijă să n-ai, căci ce ți-a cerut voievodul e mai nimic !

A doua zi se duse băiatul în pădurea din dosul palatului și, șezînd sub un copac, începu a zice din lăută, de alean.

Și numai ce se pomeni cu urșii pe care-i scăpase din gura șarpelui ; aceștia îl întrebară care e porunca și băiatul le spuse că nu știe cum să facă să scoată armăsarii zmeului.

Atunci alergară urșii pînă la palatul zmeului, cu băiatul după ei, deschiseră ușa grajdului și armăsarii o zbughiră afară, bucuroși să zburde în voie.

Băiatul luă lăuta și începu a zice iar. Armăsarii se potoliră și veniră lîngă el să-l asculte cîntînd. Acesta, tot zicînd din lăută, porni la drum cu armăsarii după el, că se făcuseră blînzi ca niște mielușei și ajunseră cu toții la palatul voievodului.

Dar ce folos, căci crăiasa tot supărată sta și mereu ofta.

— Ce-i nevastă, ce mai vrei ? o întrebă într-o zi voievodul, cu ciudă. Odaie de aur ai, armăsarii zmeului ți i-am adus, acum ce mai poftești ?

— Ce folos că am odaia de aur și armăsarii zmeului, dacă n-am cu ce să descui sipetele din odaia zmeului, unde-mi sînt încuiate podoabele, răspunse femeia. Că mi-a aruncat zmeul cheile în apă și nu-i meșter pe lume să descuie sipetele !

Ce să facă voievodul ?

Chemă iar pe băiat și-i porunci să se ducă să aducă cheile de la sipetele crăiesei, că de nu...

A doua zi, luîndu-și băiatul lăuta, se duse la malul apei celei mari și începu să cînte ; și pe cînd cînta el mai cu foc, iacă și știuca pe care o scăpase din ghearele pescărușului.

— Ce-i, voinice, care ți-e porunca ? îl întrebă știuca.

— Uite așa și așa, îi spuse băiatul păsul.

Cum mîntui vorba, știuca se și dădu la fund și, cît ai clipi, veni cu cheile în dinți și le dădu băiatului.

Le luă voinicul, le duse la palat și le dădu voievodului.

Dar argatul cel viclean nu se dădu bătut :

— Eu socot, măria-ta, că băiatul cel de la grajd i-a căzut cu drag crăiesei noastre, spuse el într-o zi voievodului, îndemnîndu-l să-i taie capul flăcăului.

Năzdrăvanul, care cunoștea gîndul voievodului — că de-asta era el năzdrăvan —, zise atunci băiatului :

— Ia, stăpîne, un ulcior și eu te-oi duce unde se bat munții în capete ; tu umple ulciorul cu apă vie, du-te la crăiasă și spune-i că după ce ți-o tăia voievodul capul, ea să-ți stropească trupul cu apa din ulcior. Și-apoi om mai vedea ce-o mai fi.

Băiatul se duse unde se bat munții în capete și începu a zice din lăută ; și cîntă el, măre, cu atîta foc, că stătură apele-n loc, ba se opriră și munții din bătaie, ca să-l asculte.

Pe cînd cînta el așa, iacă și porumbițele pe care le scăpase de la moarte, din ghearele uliului.

— Ce-i, voinice ? îl întrebară ele.

Băiatul le spuse ce și cum ; și cît ai clipi o dată, porumbițele se și repeziră și-i umplură ulciorul cu apă vie.

Îl luă cu el și-l duse în taină crăiesei, învățînd-o ce să facă. Pasămite, cu adevărat se îndrăgiseră ei unul de altul.

Cum îl văzu voievodul, puse de-i tăie capul, iar leșul îl lăsă în curte.

Dar crăiasa făcu în ascuns cum o învățase flăcăul și văzu cu mare bucurie că-și vine în simțiri ; da' voievodul, tare se miră cînd îl află viu-nevătămat și-i porunci să-i spuie și lui taina.

Gîndea voievodul că nu strică să știe ce are de făcut pe cînd o fi să dea ortul popii, că tare-i mai plăcea să trăiască.

Auzind povestea băiatului, dădu poruncă să i se taie și lui capul, apoi să-l stropească cu apa cea vie, ca să vadă și el cum se petrece minunea.

Dar crăiasa, care n-avea ochi să-l vadă, nici nu se gîndi să-l aducă din nou la viață. După ce-l văzu mort, sparse ulciorul, porunci să-l îngroape pe voievod ca pe toți morții, iar ea îl luă de soț pe flăcăul nostru și-l făcu voievod, cu buna voie a întregului norod.

RÎȘNIȚA FERMECATĂ

A fost odată un țăran care avea un porc de vînzare, da-n sat nu i-l cumpăra nimeni, că oamenii ori nu aveau cu ce să-l plătească, ori dacă mai aveau cîte unii, nu i-l cumpărau că era porcul ăsta tare rău nărăvit și numai necazuri și stricăciuni făcea ; toată ziua scurma prin ogrăzi sau o lua dis-de-dimineață razna prin grădinile oamenilor.

S-a gîndit atunci omul să se ducă la tîrg să-l vîndă. Legă porcul cu o sfoară de un picior și, mînîndu-l de dinapoi, porni la drum.

Merse ce merse și iacă un rumîn care mergea și el la tîrg.

— Da' încotro, frate-meu? îl întrebă rumînul.

— Ia, la tîrg să vînd porcul ăsta, da-l-aș... Că mi-a mîncat zilele! Și-i povesti ce pățea cu porcul.

— Păi, dacă-i așa, zise cel'lalt, uite dugheana aia care se vede în drum. Sînt acolo destui care ar vrea să-ți cumpere porcul, să te scapi de el!

Cînd ajunse omul nostru în dreptul dughenii, unul tăia lemne sub un șopron.

— Bună vremea, cumetre, îi zise Vasile al nostru — că așa îl chema pe țăran. Oare nu știi dumneata unde-oi găsi eu un mușteriu să-i vînd porcu' ăsta? Că iacă vine iarna și mi-ar trebui cam multe, da' fără bani nu-ți dă nimeni.

— Nu știu, zise cel'lalt, da' să mă duc să întreb, poate vrea careva din dugheană. Numai că nu-mi pot lăsa treaba, așa că pînă mă întorc, pune dumneata mîna colea și sparge buturuga asta!

Luă omul toporul și s-apucă să spargă buturuga, dar degeaba, parcă lovea în fier nu în lemn, că nici măcar o țandără nu sărea.

Da' el îi dădea vîrtos, că vezi că era cam prostănac.

Se căzni el un ceas de vreme, se căzni două; degeaba! Ți-ai găsit!

Iar toporul parcă era lipit de palmă, nu fu chip să-l arunce. Atunci pricepu el că aici era ceva necurat și tocmai cînd se gîndea că s-a lăsat tras pe sfoară, iacă un flăcău venea fluierînd vesel pe drum.

Văzîndu-l pe bietul om cum se căznește să spargă buturuga și nu poate, se apropie și-i zise în batjocură:

— Ce-i, bădie, nu mai e puterință? Ia dă încoace toporul să-ți arăt eu că bătrînețea nu poate ce poate tinerețea!

Îi întinse omul toporul, bucuros să scape de pacoste, dar

cum puse flăcăul mîna pe topor i se lipi și lui în palmă, parcă acolo fusese de cînd lumea.

Vasile al nostru își dezlegă porcul de stîlpul de care-l legase și intră cu el în dugheană. Aici, nimeni. Se uită în dreapta, se uită în stînga și văzu o ușă dindărătul căreia s-auzea zvon de glasuri.

Se îndreptă într-acolo, deschise ușa și... ce să vezi? Era tîrg în toi.

Oameni puzderie. Unii stăteau de vorbă, tocmindu-se, alții la mese cu stacanele de băutură dinainte.

Cînd îl văzură pe Vasile cu porcul după el, săriră toți să-l cumpere. Cum dădea unul un preț, sărea altul și dădea de două ori pe-atît; altul dădea de trei ori, altul de patru, altul de zece ori.

Se zăpăcise bietul om, de nu mai știa ce să facă. Numai ce se apropie un tîrgoveț îmbrăcat în niște straie roșii și-i șopti la ureche:

— Hai cu mine, bade, că ți-oi da mai mult decît toți la un loc!

— Bine, merg, da' dă mai întîi aldămașul. Uite o stacană ca aia de acolo!

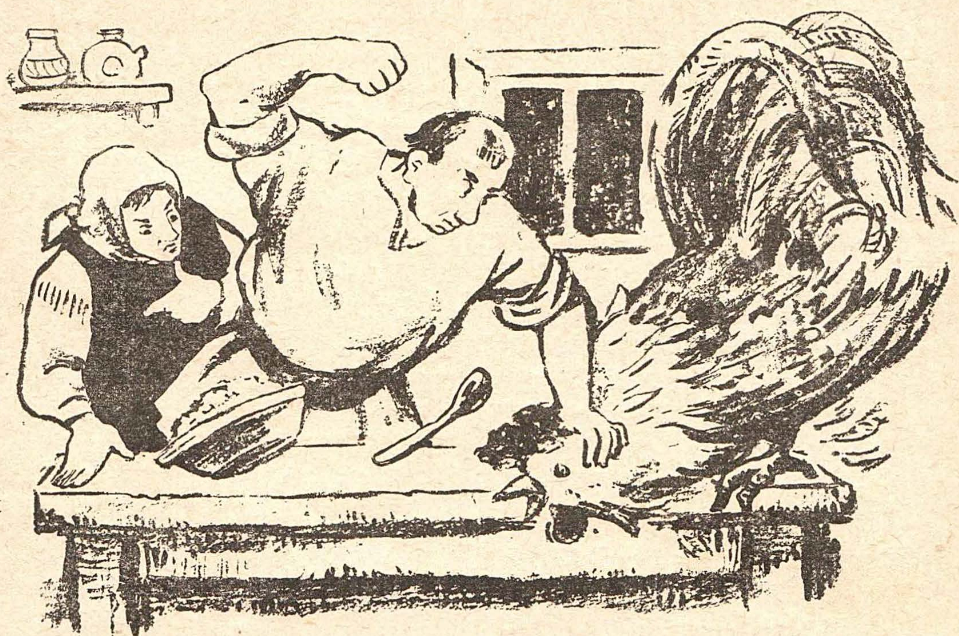
— Lasă că ți-oi da să-ți ajungă pe toată viața, zise tîrgovețul.

Porniră ei cu porcul dindărăt. Cînd ajunseră la casa tîrgovețului, acesta îi dădu în loc de bani un cocoș care se oua ca și găina, numai că ouăle erau de argint.

Luă Vasile al nostru cocoșul, lăsă porcul și porni la drum. În vremea asta începu să se întunece, și lui îi fu frică să umble noaptea cu cocoșul, să nu i-l fure cineva.

Se uită în dreapta, se uită în stînga și văzu, nu departe, un bordei. Intră în bordei și, acolo, o babă torcea lînă lîngă vatră. Se rugă de ea să-l primească peste noapte, că nu i-o fi degeaba.

Și s-apucă, prostănacul, să-i povestească babei ce tîrg făcuse și cum face cocoșul lui ouă de argint. Cînd îi spuse cocoșului „ouă-te", cocoșul făcu cîteva ouă, iar cum îi zise „ajunge" se opri cocoșul din ouat.

Obosit de drum, omul nostru cum puse capul jos, cum adormi.

Și dormea, frățioare, că puteai să dai cu tunul, că el nici habar n-avea.

Cînd se sculă, a doua zi dimineața, o mulțumi pe babă cu vreo cîțiva gologani, luă cocoșul la subsuoară și plecă spre casă. Abia aștepta să-i arate și nevesti-si ce noroc dăduse peste ei.

Puse cocoșul pe masă și-i zise: „Ouă-te!" Dar pasărea bătu numai din aripi și strigă un „Cucurigu", de se auzi pînă în ograda vecină, da' de ouat, nici gînd.

— Hai, ouă-te, n-auzi? se răsti omul la cocoș.

Cocoșul începu să se plimbe țanțoș prin odaie și mai trase un „cucurigu".

— Ouă-te, lighioana dracului, striga el, dar degeaba.

Se gîndi atunci să-l ia cu binele.

— Hai, taică, ouă-te, că ți-oi da o strachină plină cu grăunțe.

Aș! Degeaba!

Luă atunci cocoșul și, amărît cum era, începu să dea în el cu pumnii. Prostănacul, nici nu băgase de seamă că nu era chiar cocoșul de ieri, măcar că semănau ca două picături de apă. Se potoli, luă cocoșul și se duse să-l ducă înapoi de unde-l luase.

Povesti tîrgovețului ce pățise, da' el :

— Lasă, bade Vasile, că nu-i nimic. Am să-ți dau eu altceva, mai bun decît o biată pasăre. Dar nu-i spuse că dacă i s-a aflat taina, cocoșul nu mai era bun de nimic.

— Uite rîșnița asta. Pune-o în sac și cînd ți-o trebui de-o pîine, ori de-o mămăligă, tu atît să-i spui : „Rîșniță, rîșnește!" Și cînd s-o umple sacul, ea se oprește singură.

Dar nu-i spuse să-și țină gura, că dacă se afla taina, farmecul încetează.

Luă badea Vasile sacul cu rîșnița și porni iar la drum. Cum avea drum lung pînă acasă, se opri iarăși la bordeiul babei și poposi aici pînă dimineață.

Da' el minte tot nu căpătase și începu să se laude că... ce are el în sac nu are nimeni. Baba, șireată, se făcu că nu-l crede. Atunci el puse sacul pe masă, scoase rîșnița la gura sacului și zise :

— Rîșniță, rîșnește niște mălai !

Și numai ce se porni rîșnița și hîrș ! hîrș ! cît ai clipi se umplu sacul cu mălai. Apoi se opri de la sine.

Se uita baba și parcă nu-i venea să creadă. Nu zise nimic, puse de mămăligă, îl ospătă pe Vasile și îi așternu pe laviță. Cum omul era ostenit de drum, adormi buștean.

Acu' rîșnița asta nu era o rîșniță ca toate rîșnițele ; da' avea și baba una la fel, numai că nu era fermecată.

Cînd îl văzu pe badea Vasile adormit, scoase rîșnița din sac, o puse pe a ei în loc și apoi se culcă și ea. Dimineața, cînd omul vru să-i plătească pentru găzduire, baba nu și nu, că mălaiul era doar al lui și nu are de ce-l plăti.

Vasile al nostru alergă într-un suflet acasă, puse sacul cu rîșnița în copaia unde plămădea femeia pîinea, și-i zise :

— Rîșniță, rîșnește făină albă, să-mi facă nevasta pîine să mă satur !

Dar rîşniţa nici gînd să se mişte. Omul intră atunci la bănuială. Nu cumva i-o fi făcut baba vreo boroboaţă cu rîşniţa, ca şi cu cocoşul?

Luă sacul şi hai la oraş să-i spuie păţania ăluia de-i dăduse rîşniţa.

— Bine, zise acesta; ai greşit, ai greşit! Am să-ţi dau ceva ca să-ţi iei înapoi şi cocoşul, şi rîşniţa.

Uite cutia asta. E plină cu viespi. Du-te la babă şi fă-te că nu bănuieşti nimic. Culcă-te şi ţine ochii închişi, dar nu cumva să adormi. Pe urmă o să vezi tu ce-o mai fi.

Luă omul cutia şi se opri iar la babă. Puse cutia pe masă şi începu să se laude că dacă ar şti lumea ce are el în cutia asta, i-ar da pe ea atîta bănet că nici un car cu boi nu l-ar putea duce.

Pe babă nu o mai răbda locul să-l vadă adormit. Iar el se prefăcu mort de oboseală şi cum puse capul pe perină, cum începu să sforăie; da' cu ochii după babă!

Baba atîta aştepta. Se apropie binişor de masă şi deschise capacul cutiei. Şi ce să vezi? Unde-mi năvăliră viespile pe babă şi începură să o înţepe, care pe unde nimerea. La ţipetele babei, badea Vasile se făcu că se trezeşte din somn şi-i zise:

— Ce-i, babo? Credeai că o să mă furi iar? Dă înapoi cocoşul şi rîşniţa că altfel las viespile să te mănînce de vie!

N-avu baba încotro şi-i spuse unde ţinea, ascunse, cocoşul şi rîşniţa fermecată. Omul nostru lăsă viespile să se lupte cu baba, îşi luă lucrurile şi se întoarse acasă, bucuros că scăpase de sărăcie.

— Nevastă, — strigă el din uşă, — am scăpat de sărăcie! Dă fuga la crîşmă şi adu nişte rachiu, că tare sînt obosit!

Veni femeia cu rachiul, duse el ulcica la gură, o goli pe nerăsuflate şi începu a-i spune femeii taina cocoşului şi a rîşniţei fermecate. Da' cînd fu să le încerce, nimic. Cocoşul nu mai făcea ouă, rîşniţa nici nu se urnea.

Încercă el încă o dată, şi încă una. Degeaba!

Amărît, se duse cu ele la oraş să se plîngă tîrgoveţului. Acesta, cum îl văzu, îl luă cu binişorul şi-i spuse:

— Uite, bade Vasile, să-ţi fie învăţătură de minte şi altă dată să nu te mai încrezi în orişicine! Că vezi ce păţeşti dacă nu deschizi ochii şi nu-ţi ascuţeşti mintea!

Acu' ia banii ăştia pe porcul ce-mi vînduşi şi du-te sănătos!

Şi s-a dus bietul om acasă, bucuros că scăpase din bucluc. Numai de cele nevoi tot nu izbutise să scape.

ISPRĂVILE LUI COTCODAC

A fost odată, într-un sat, o biată văduvă tare săracă. Şi mult o durea sufletul că nu căpătase şi ea un copil, să aibă grijă de ea la bătrîneţe.

Atît avea şi ea pe lumea asta : un cocoş şi trei găini, alt nimic.

Şi acu' dăduse un mare necaz pe biata femeie, că-i căzuse

cloşcă una din găini, iar ea nu avea ouă să i le puie să clocească.

Ducîndu-se, într-o bună zi, sub şopron să vadă de ce tot cotcodăcea o găină, văzu în cuibar un ou. Dar ce ou! Nu semăna nici a ou de găină, nici de gîscă, nici de nimic, atît era de mare!

Îl luă de sub găină şi-l aşeză sub cloşcă, bucuroasă tare, apoi se duse la treburile ei.

Dar, într-altă zi, ducîndu-se ea din nou în cuibar şi cercetînd oul de sub cloşcă, parcă auzi ciocănind înăuntrul oului.

— Ei, comedie, ce-o mai fi şi asta? îşi zise femeia şi dădu cu unghia unde se auzea ciocănitul; oul se sparse şi din el ieşi... un copilaş, numai cît pumnul de mare!

Se bucură femeia, cum nu se mai poate, îl puse în şorţ şi intră cu el în bordei.

Da' se gîndea amărîtă:

— Cu ce, oare, să-l hrănesc, că vacă n-am să-i dau lapte, nici măcar o capră n-am!

Băiatul — că băiat era copilul — sări din poala femeii şi-i zise:

— Mămucă, să-mi dai să mănînc, că mi-e foame!

Rămase femeia încremenită de mirare: auzi, dumneata, abia se născuse şi el cerea de mîncare!

Puse repede ceaunul pe foc, făcu o mămăliguţă, dar băiatul nici nu o lăsă să prindă coajă şi o înfulecă la repezeală şi tot mai cerea.

Acu, găina, care-l clocise, se tot ţinea ca scaiul după băiat şi tot cotcodăcea pe lîngă el: cotcodac... cotcodac... aşa mereu, toată ziua.

Femeia, în mintea ei, crezu că ăsta o fi numele băiatului, că de! găina, care-l clocise, ştia mai bine decît oricine.

Şi-i spuse şi ea „Cotcodac" şi aşa îi rămase numele.

Da' cînd se duse femeia cu copilul la primar să-l „scrie", primarele:

— Da' bine, femeie, ăsta nu-i nume de om, e nume de cocoş ori de găină!

— O fi, n-o fi, dom' primar, da' eu așa vreau să-i zicem băiatului, și dacă nu vrei așa, mă duc cu el în satul vecin !

Văzînd primarele cu cine avea de-a face, îi spuse femeii că-i scrie copilul așa cum vrea ea, dar în ascuns îi mai puse și numele de „Niculae", că zicea el : cum o să umble în lume băiatul ăsta cu un nume de pasăre !

Și creștea Cotcodac al nostru, adică al femeii, într-o zi cît alții într-un an. Cînd fu de cinci ani, arăta cît unul de zece, iar cînd fu de zece, părea colea ! un flăcăiaș de douăzeci de ani.

Atunci, făcu băiatul către maică-sa :

— Știi ce, mămucă ? Eu aș vrea să învăț o meserie !

Femeia, bucuroasă că nu mai știa cum și în ce fel să hrănească o namilă de om ca fecioru-său, îi zise :

— Bine, maică, dar ce meserie ți-ar place ?

— Păi eu m-aș face fierar, zise Cotcodac.

Era, în satul vecin, un potcovar vestit ca mare meșter. Se duseră la el.

— Bade Ioane, ți-am adus un ucenic, zise femeia.

Fierarul se uită la băiat, îl măsură și spuse mirat.

— Ce spui dumneata, lele Stană, ăsta ucenic ? Păi nu vezi că-i de două ori cît mine de voinic ? Și o fi cerînd și vreo simbrie mare ? Ce zici, băiete ?

— Nu-mi trebuie simbrie, meștere, sări Cotcodac. Mie să-mi dai vreme de trei ani cîte un rînd de straie pe an și să mă lași să-mi fac în anul dintîi un paloș de cincizeci de ocale, în anul de al doilea unul de o sută de ocale și în anul de al treilea unul de o sută cin'zeci !

Potcovarul, bucuros că o să aibă coșcogeamite namila la muncă pe degeaba, încheie învoiala. De unde să știe el că, nu după mult, are să-i dea și straiele pe trei ani și cămașa de pe el, numai să scape de belea !

Îl puse pe Cotcodac la treabă și-i dădu să îndoaie niște drugi de fier ; da' Niculae al nostru lua drugii în mîini și-i frămînta ca și cînd ar fi fost de lut.

Azi așa, mîine așa, văzînd într-un tîrziu potcovarul că nu face treabă cu băiatul, că mai rău îi prăpădea fierul, îl lăsă să-și

facă paloșele, îi dădu și straiele cuvenite pe trei ani și-l porni, bucuros să scape de el.

Se duse Cotcodac la cea mai apropiată curte boierească și se tocmi argat.

Într-o zi, trebuiau să meargă toți argații în pădure, să aducă lemne la conac. Dar pe cînd ceilalți plecară de cu noapte și fiecare cu cîte un car cu boi, Cotcodac nici nu se sinchisi. Mîncă liniștit pînă ce se simți sătul și abia într-un tîrziu se hotărî și el să plece la pădure, cu mîinile goale, fără secure, fără car.

În pădure nu stătu mult pe gînduri și pe cînd argații se căzneau să taie cîte un biet copac, el ochi doi arbori groși cît zece trunchiuri, se dădu în jurul lor, îi măsură din ochi, apoi luînd pe fiecare din ei în brațe, cît ai clipi, îi și scoase din rădăcini, îi curăță de rămurele și de crengi și-i luă la subsuoară, pornind către conac.

Și făcea namila de băiat niște pași cît trei oameni, așa că nici nu știu cînd ajunse la curte, cu copacii de-a spinare.

A doua zi, trebuiau să meargă la arie, la treierat : dar el le zise tovarășilor lui să-l lase să facă el treaba, numai să aibă grijă de el cu demîncare că tare îi era foame.

Trase în mijlocul ariei un bolovan cît casa și tot rostogolindu-l cînd încolo, cînd încoace, zdrobi atît de bine snopii de grîu, că se aleseră de o parte paiele, de alta boabele.

Se făcură două grămezi de nu le vedeai vîrful, de mari ce erau ; că era tare bogat boierul și multe moșii avea.

Acum, ce zise Cotcodac :

— Tot am făcut treaba, s-o duc pînă la capăt, să aleg și pleava din grăunțe.

Și suindu-se pe hambarul cel mai înalt, făcu două găuri în coperiș și tot luînd din grămada de boabe și suflînd în boabele care curgeau, se aleseră pe o gaură boabele, iar pe alta pleava.

Iată că boierul, care mai auzise de isprăvile lui Cotcodac și se bucura să-l aibă la muncă pe o nimica toată de simbrie, veni și el la șură să vadă cu ochii isprava lui Niculae cel năzdrăvan.

Dar el, vezi dumneata, sufla atît de tare că parcă bătea un vînt din cele aspre : și cum stătea boierul pe scară uitîndu-se cu

mirare la isprava lui Cotcodac, numai ce zbură ciocoiul cu scară cu tot și se duse cît colo de era să rămînă conacul fără stăpîn!

Tare se sperie boierul și se gîndi ce să facă să se scape de așa belea.

Îi dădu băiatului simbria pe un an înainte și merinde de drum și-i arătă ușa; dar el: nu, boierule, mie să-mi dai merinde pe foamea mea, nu pe socoteala dumitale!

De frică, îl lăsă boierul să intre în cămările cele pline cu bunătăți, să-și aleagă; și tare mai erau încărcate cu de toate cămările boierului!

Își alese Cotcodac două pîni mari cît roata carului, le puse în dăsagi, mai luă și două slănini cît două spinări de porc, le puse și pe ele deasupra și... p-aci ți-e drumul.

Dar nici nu apucă băiatul să iasă din sat, că se trezi cu taurul cel furios care-l fugărea cu coarnele în vînt și cu botul în pămînt; pasămite boierul, ca să se scape de tot de Cotcodac, dăduse drumul taurului și-l îndemnase pe urma băiatului, întărîtîndu-l.

Dar Cotcodac nici nu se sinchisi.

Trăgîndu-se mai la o parte din drum, ca să aibă loc destul, își suflecă mînecile la surtuc și la cămașă, așteptă taurul care venea ca vîntul și unde mi-l prinse de coarne și-l învîrti de vreo două-trei ori pînă ce îl ameți; apoi, aruncîndu-l pe spinare, plecă cu el mai departe.

Ajunse la marginea unei păduri și parcă simți ceva așa ca și cînd i s-ar fi făcut foame.

Aprinse un foc zdravăn, junghie taurul boierului, îl jupui, îl fripse haiducește și tot înfulecînd pe măsură ce se frigea o ciosvîrtă, mîncă tot taurul și o pîine din cele mari, pe deasupra.

Hm! Parcă se simțea mai înzdrăvenit acum, că adineaori tare rău îi picase foamea.

Și luîndu-și desagii cu merinde și cele trei paloșe, se duse mai departe pe drumul prăfuit, pînă ce ajunse la castelul voievodului acelui ținut, unde se tocmi argat.

Mergea treaba strună cu Cotcodac al nostru, că se bucurau toţi în jurul lui de harnic şi priceput ce era ; şi mai ales era voinic tare, băiatul.

Dar într-o bună zi, iată că se făcu jale mare la palat şi se zvoni că voievodul, care se întorcea cu o corabie din cine ştie ce isprăvi, fusese cît p-aci să se scufunde, cu corabie cu tot, în mijlocul mării.

Bîntuia prin acele meleaguri un zmeu de mare cu trei capete şi nu se lăsa pînă nu înghiţea cîte doi-trei oameni pe zi ; cum prindea cîte o corabie, tulbura apele, ridica valurile cît munţii şi dădea la fund şi corabie, şi oameni, şi tot.

Voievodul nostru făcu ce făcu şi-i făgădui zmeului să-i dea pe cine i-o ieşi mai întîi în cale, numai să nu-l înece.

Se prinse zmeul, gîndind că-i va scoate voievodul în cale ce i-o place lui ; iar voievodul se bucura că va scăpa numai cu o jertfă cît mai mică, căci îşi spunea el în gînd : nu se poate să nu-mi iasă în cale cîinele meu de vînătoare cel credincios, care mă întîmpină ori de cîte ori mă întorc acasă din depărtări.

Zis şi făcut ; se învoiră ei şi ajunse voievodul cu bine la mal. Dar aici, ce să vadă ? Făcuse zmeul ce făcuse şi iată că într-o luntre îi ieşi voievodului în întîmpinare chiar fata lui cea dragă, domniţa inimii sale !

Tare s-a supărat voievodul şi s-a mîhnit, căci învoiala era învoială şi zmeul trebuia să vină să-şi primească ce cîştigase.

Jale mare cuprinsese, aşadar, palatul voievodului şi nimeni nu ştia ce să facă să scape biata fată de soarta care o aştepta. Făgăduise voievodul că o va da de soţie cui o putea-o scăpa din ghearele zmeului mărilor, dar nimeni nu se arătă la curtea domnească.

Sosind şi sorocul cînd trebuia să vină zmeul să-şi ia prada, o duseră ei cu mare alai pe domniţă pînă la malul mării şi o lăsară acolo, plîngînd lacrimi amare şi tot pîndind să vadă dacă iese din valuri zmeul.

Acu' Cotcodac al nostru era ajutor de argat şi trebăluia pe la bucătărie, că el tot cu foamea lui cea năzdrăvană !

Se rugă de mai marele bucătarilor voievodului, să-l lase şi pe el liber cînd o pleca domniţa către malul mării şi-i dădu această învoire, neştiind ce avea de gînd băiatul.

Ţi se rupea inima văzînd-o pe biata fată aşezată pe un bolovan, la malul mării şi bocindu-şi soarta cea năprasnică.

I se făcuse milă şi bietului băiat şi mai-mai să-l podideascǎ şi pe el plînsul.

Se trase încet lîngă domniţă, se aşeză pe un bolovan şi, făcîndu-se că nu ştie cine e, intră în vorbă cu ea; dar paloşele le avea ascunse în nisip, mai încolo, să nu se sperie fata.

Tot stînd ei de vorbă, nu ştiu cum îi veni flăcăului şi îşi puse capul în poala fetei, rugînd-o să-i cate niţel în cap.

Dar ea, tot cătînd în pletele cele negre ale lui Cotcodac, îi împleti în păr un fir de arnici roşu, smuls din cămaşa ei de borangic, cu lucrături frumoase, pe care o purta.

Deodată, zgomot mare se auzi în largul mării, talazuri uriaşe cît munţii începură a se ridica şi a se năpusti asupra malurilor ; era semn că se apropia zmeul cel cu trei capete.

Se cutremură domniţa de groază, dar cînd îl văzu pe băiat că se scoală liniştit din poala ei şi că nici nu clipeşte, se mai linişti şi ea şi se trase mai încolo, din calea apelor înspumate.

Dar zmeul de colo :

— Mă, flăcăule, dă-te mai aproape !

— Iacă vin, zmeule, răspunse băiatul.

— Hai de mă scoate la mal, că te-oi lăsa în pace, zise zmeul, care nu se putea mişca în voie decît în apele adînci ale mării.

— Te-oi trage, zmeule, zise liniştit băiatul şi se duse de-şi dezgropă cele trei paloşe, punîndu-le la îndemînă.

Cînd se apropie zmeul de ţărm, se băgă flăcăul în apă pînă la brîu şi, trăgînd cu nădejde, scoase dihania din ţărm şi pe cînd ea îşi scutura apa de pe solzi, Cotcodac hîrşti ! îi reteză unul din capete cu paloşul cel de cincizeci de ocale.

Dar paloşul se frînse parcă ar fi despicat un copac.

Se repezi Cotcodac, prinse paloşul cel de o sută de ocale

și reteză cel de al doilea cap al balaurului, dar se rupse și paloșul ăsta, parcă ar fi dat cu el într-o stîncă.

Se mai repezi o dată și, ținînd cu amîndouă mîinile paloșul cel de o sută cin'zeci de ocale, izbi cu atîta foc că zbură capul zmeului, dar și paloșul se duse șuierînd în fundul apei.

Se mira băiatul : ce are zmeul ăsta că nu se împotrivește și se lasă să-i tai capetele ?

Fata, de groază, abia apucă să-l vadă pe flăcău teafăr, sănătos, că numai ce ieși din leșul zmeului o namilă de uriaș, cu un ochi în frunte și, luînd-o în brațe, cît ai clipi din ochi se duse cu ea în valurile mării și dus a fost !

— M-ai tras tu pe sfoară, dihanie, dar lasă că ți-oi găsi eu leacul, zise Cotcodac, tare mîhnit că nici treaba n-o făcuse cum trebuia și pierduse și paloșele. Plecă pe aci-încolo, nici nu se mai întoarse la palat și se făcu pierdut în lume, că nu se mai auzi de el multă vreme !

Pe cînd mergea el într-una din zile pe malul unei ape mari, iată că-i ieși în cale un om care purta în spinare o stîncă din cele mari, și parcă purta un pai !

— Măi, da' voinic mai ești, omule ! se minună Cotcodac.

— Ce voinic ? Să-l vezi tu pe ăl de-i zice Cotcodac ; frămîntă fierul parcă ar fi lut, nu alta !

— Păi, eu sînt ăla, răspunse Cotcodac.

Și fiindcă omului nostru nu prea îi venea să creadă că el e chiar Cotcodac, numai ce prinse băiatul stînca și purtînd-o ca pe un fulg, o azvîrli atît de sus că, după ce căzu, se înfipse pînă la jumătate în pămînt.

— Hai să fim tovarăși, ziseră amîndoi într-un gînd și bătură palma.

Pornind ei mai departe, iată că le ieși în cale un om care purta în spinare un munte întreg, dar parcă nu purta atîta greutate, că nici nu se cunoștea.

— Măi, da' voinic mai ești, se minună și mai tare Cotcodac.

— Ce voinic, frate-meu ? Să-l vezi tu pe ăl de-i zice Cotcodac, frămîntă oțelul în mîini, parcă ar fi plămădeală de pîine.

— Păi eu sînt acela, răspunse Cotcodac.

Și fiindcă nici acestuia nu-i venea să creadă că el este într-adevăr Cotcodac, unde luă muntele din spatele omului și făcîndu-i vînt numai cu o mînă, îl azvîrli de se duse zburînd pînă în mijlocul apei pe al cărei mal se opriseră ei din drum.

Muntele se înfipse pînă la jumătate în fundul apei, iar pe vîrful lui se ivi un castel singuratic.

Cei trei tovarăși se gîndiră că nu ar fi rău să vadă cine se ascunde în cetate.

Și, luînd o luntre, trecură peste apă și bătură la poarta castelului, cerînd ceva de mîncare și rugîndu-se să fie găzduiți peste noapte.

Cînd intrară ei în sala cea mare a castelului, ce să vezi ? Namila cea cu un singur ochi ședea pe un jilț de oțel și domnița, pe care o furase de la malul mării, îi căta în cap. Și tare era tristă biata fată și tînjea după casa ei și după taică-său, că i se făcu milă lui Cotcodac de durerea ei și se gîndi cum să facă să o scape.

Uriașul cu un singur ochi îi primi ca pe niște oaspeți, precum este obiceiul, dar cunoscîndu-l pe Cotcodac își puse în gînd să-i facă seama.

Îi pofti la masă și mîncară ei pînă goliră cămările uriașului, că se speriase și el cît puteau mînca, mai ales Cotcodac al nostru.

Dar cînd fu să bea și ei un pahar, poftim de ridică în mîini cupa de fier în care le turnase uriașul băutura !

Încercă cel cu stînca, dar abia putu urni cupa din loc ; încercă și cel cu muntele, dar nu izbuti decît s-o ridice de vreo două degete.

Văzînd Cotcodac că la mijloc este o viclenie de-a uriașului, își încordă puterile, prinse cupa de fier cu amîndouă mîinile și, săltînd-o, începu a o învîrti prin sala cea mare, lovind în dreapta și în stînga, pînă dărîmă zidurile castelului tot cătînd să nimerească în uriaș. Acesta se ferea cît putea, da' pe altă parte săreau și cei doi tovarăși ai băiatului, lovind cu ce găseau. Odată, nu știu cum făcu băiatul că, rotind cupa cea de fier, pocni pe uriaș drept în moalele capului, de nu se mai mișcă.

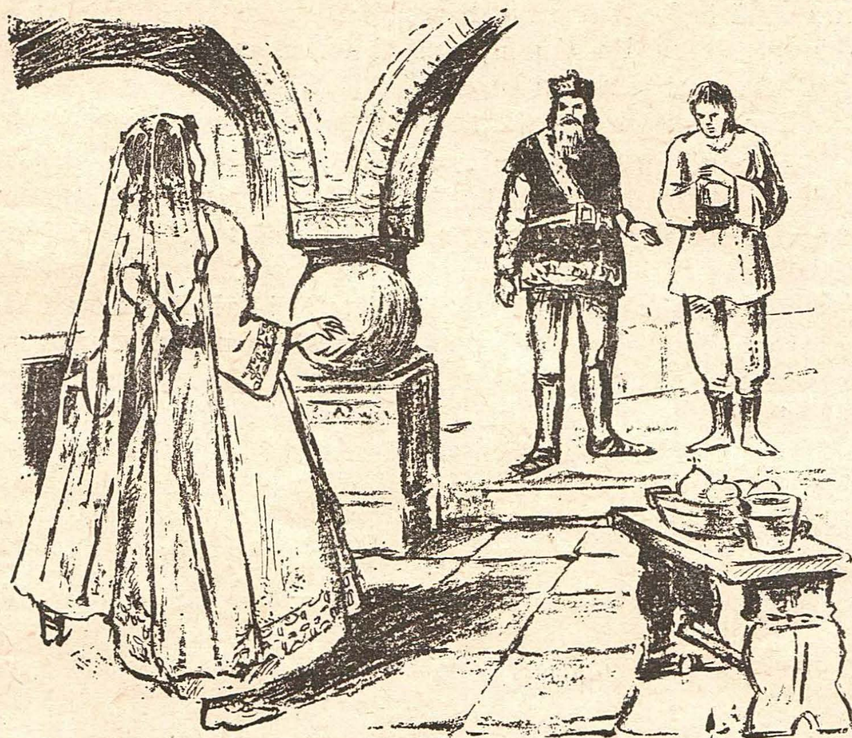
Apoi luînd-o pe fată şi pe tovarăşii lui cei credincioşi, se duse Cotcodac la curtea voievodului şi-i dădu fata teafără, sănătoasă.

Dar cum da să plece, că zicea că nu mai avea ce să caute la curte, nu ştiu cum făcu fata şi văzu în părul lui firul cel roşu de arnici.

— Tată, flăcăul ăsta este cel care a ucis zmeul şi lui trebuie să-i mulţumim, aşa cum ai făgăduit!

Auzind povestea toată, nu mai avu încotro voievodul şi dădu poruncile cuvenite. Şi se făcu o nuntă ca în poveşti şi trăi Cotcodac mulţi ani fericiţi, dar nu uită nici de biata femeie care-l crescuse.

Şi se bucură şi ea că, la bătrîneţe, avea un sprijin, aşa cum dorise atît de fierbinte!

VOLBURĂ-VODĂ

Era mare zarvă la curtea lui Roș-împărat. Se luase de gînduri voievodul. Nu știu cum se făcuse că nu se învrednicise să aibă o odraslă de parte bărbătească, iar acu' nici domnița cea tînără nu-i mai intra în voie, să se mărite mai curînd.

Se temea bătrînul că va închide ochii mîine-poimîine și, cum nu avea fecior care să urmeze după el și nici măcar ginere

să-l pună în loc, s-or năpusti vecinii și or împărți între ei avuțiile lui și țara. Da' domnița, nu și nu, că ea se mărită numai după cheful ei și numai cu cine i-o fi ei pe plac.

Dar vremea trecea și voievodul nu mai avea răbdare.

— Lasă, măria-ta, nu te mai prăpădi cu firea, îl îmbuna sfetnicul lui cel mai apropiat, boierul Buzdugan. Cînd i-o veni ceasul, chiar să zici măria-ta nu, ea tot o să te facă să zici da. Că deșteaptă și frumoasă ca domnița noastră nu sînt multe!

Dar Roș-împărat știa el ce știa. Căci fata lui tocmai fiindcă era frumoasă și deșteaptă, făcea atîtea nazuri. Care cum venea să o pețească, îi găsea un cusur: ba că-i așa, ba că-i pe dincolo, că e prost, că e urît. Se luase omul de gînduri, nu alta.

— Eu gîndesc că astăzi are să se aleagă la un fel, îi spuse într-un tîrziu boierul Buzdugan. Că ai poftit măria-ta la petrecere toți craii și voievozii de pretutindeni și tot ce e de viță boierească prin prejur. Din atîția s-o găsi unul să-i fie pe plac.

— Fie cum spui,—oftă împăratul, — dar tare mi-e teamă că s-or întoarce toți precum au venit. Da' acu fie ce-o fi, să știu de bine că se întîmplă nu știu ce, trebuie să s-aleagă într-un fel.

Și începură să sosească oaspeți, cu alai mare după ei și îmbrăcați în veșminte scumpe; și care cum intra în sala cea mare de ospăț, se îmbulzea spre locul unde se afla scaunul lui Roș-împărat și cel al domniței.

Strigă o dată marele-comis:

— Împărați și crai de seamă, rogu-vă să vă rînduiți care după cum vă este neamul, iar dumneavoastră, boieri, mai la coadă!

Dar Cetină-împărat spuse cu fudulie în glas:

— Eu îs Cetină-împărat și mi se cuvine să stau în frunte!

— D-apoi eu cine crezi că sînt? strigă craiul Boloboc. Craiul Boloboc mă numesc și locul meu este...

— Acolo unde stai, îi tăie vorba Papură-voievod, în hazul celorlalți.

— Ehei, măria-ta, să-mi fi spus mie o vorbă ca asta, se repezi amenințător boierul Gîlceavă.

Dar crainicul tocmai vesti că intră măria-sa Roş-împărat şi domniţa Sorana, aşa că gîlceava se curmă pe dată.

Era domniţa îmbrăcată în haine scumpe şi frumoasă peste măsură, dar tare mîndră şi trufaşă.

Roş-împărat se aşeză pe scaunul lui crăiesc, iar domniţa Sorana pe o treaptă, la picioarele lui tătînă-său.

— Bine-aţi venit, măriţi crai, şi voievozi, şi boieri dumneavoastră, la curtea mea, ca să-mi peţiţi fata. După cum ştiut vă este, nu m-am învrednicit pînă acum să am o odraslă bărbătească şi iată m-am hotărît să-l las urmaş în scaunul împărătesc pe cel ce mi-o lua fata în căsătorie! Pe domniţă o vedeţi şi o ştiţi şi dumneavoastră ; acu' să vedem pe care din voinicii aci de faţă, veniţi de peste nouă mări şi nouă ţări, l-o alege ea.

Aşa grăi bătrînul împărat şi rugă pe marele-comis să poftească oaspeţii a trece fiecare prin faţa domniţei.

Marele-comis ieşi din rînduri, se duse la Cetină-împărat, îl luă de mînă şi veni cu el în faţa domniţei, rostindu-i şi numele : măria-sa Cetină-împărat!

— De ţi-ar fi statul cum ţi-e numele ar mai merge, da' aşa, prea eşti pipernicit! îi spuse domniţa în rîs.

Marele-comis se întoarse către craiul Boloboc, îl luă de mînă şi veni cu el în faţa domniţei, rostindu-i şi lui numele :

— Craiul Boloboc-viteazul!

Dar domniţa îl luă şi pe el în bătaie de joc :

— Nu mai spune, Boloboace! Unde ţi-e vitejia, în pîntece ?

Aduse marele-comis alt peţitor :

— Voievodul Ţară-Apune!

— Da' de unde mai răsărişi ? îl luă domniţa în răspăr...

Mai trecură şi alţii, dar tot aşa. Iacă veni şi rîndul lui Volbură-Vodă.

— N-ai fi de lepădat, Volbură, îi zise domniţa, privindu-l cu bunăvoinţă, dar ţi-e nasul cam adus.

Roş-împărat, văzînd cum se purta fiică-sa Sorana cu peţitorii, nu se mai putu stăpîni, se ridică în picioare şi-i zise răstit :

— Ajunge, fata mea. Oare socoţi tu că feciorii ăştia veniţi

de la capătul pămîntului cu gînd curat de nuntă, ţi-or răbda toanele pînă la urmă?

Să iertaţi, rogu-vă, nesocotinţa domniţei şi înturnaţi-vă sănătoşi pe la casele voastre, că domniţa noastră s-o mărita cu cel dintîi flăcău care o trece pe sub ferestrele palatului, fie domn, fie om de rînd; aşa am hotărît şi aşa fi-va!

Se sperie tare domniţa, se rugă de iertare, că a fost nesocotită, că se recunoaşte vinovată, dar bătrînul, nimic:

— Am hotărît, ţi-e zadarnică ruga!

Dar pe cînd sala de ospăţ se golise şi domniţa rămăsese singură, dusă pe gînduri, cu privirea pierdută în gol, iată că se auzi, pe sub ferestrele palatului, glas bărbătesc cîntînd:

„Domniţă-ascultă acum cu capu-n jos plecat,
Privighetoarea cîntă cu-o jale de nespus,
Şi inima ţi-e tristă, iar gîndul tău e dus
La cel plecat departe, de tine alungat.

Ascultă-acum,domniţă, privighetoarea cîntă,
Curînd, curînd, trufia, din suflet ţi s-o stinge,
Şi-atunci nesocotinţa amarnic o vei plînge
Căci te-i trezi deodată cu inima înfrîntă".

„Ce cîntec grozav, parcă ar fi un prohod." îşi zise fata în gînd, tresărind speriată.

Atunci intră în încăpere Roş-împărat ducînd de mînă un flăcău îmbrăcat în straie ponosite, aproape ca un cerşetor.

— Uite-ţi mirele, fata mea, îi spuse împăratul. Grăbeşte-te de nuntă că acum facem cununia. Oaspeţii n-au plecat încă şi ospăţul e gata!

— Ţi-i a glumi, tată! mai zise domniţa. Dar taică-său i-o reteză:

— Mi-e vorba cumplită şi nu-mi arde de glumă, fata mea. Fă ce-ţi poruncesc! M-am legat cu jurămînt să te dau după cel dintîi flăcău care o trece pe sub ferestrele palatului şi acum uite-l.

Plînse domnița, se rugă de iertare, dar fu în zadar. Dădu mîna flăcăului care trebuia să-i fie soț și chiar în acea seară, după ospățul de nuntă, porni cu el încotro îi fu lui voia.

Merseră ei ce merseră și iată că le ieși în drum o pajiște înflorită, în miez de pădure; înaintea lor se zăreau casele unui mare oraș, iar în marginea poieniței cu flori, o colibă dărăpănată.

Domnița, îmbrăcată în haine sărăcăcioase, se opri și întrebă pe voinic a cui o fi pădurea aceea mare.

— A lui Volbură-Vodă, răspunse el; dacă-l luai pe el de soț, acum ar fi fost a ta!

— Dar casele cele mîndre ce se văd în zare?

— Ale cui să fie dacă nu ale lui Volbură Vodă! Dacă-l luai pe el de soț, acum ar fi ale tale!

— Dar cocioaba asta de colea, a cui o fi?

— Ei, iacă vorbă! A cui dacă nu a noastră!

— Și noi unde om sta?

— În colibă, alt unde?

— Să stau eu în dărăpănătura asta, îl înfruntă domnița cea trufașe. Dar oare slugile unde mi-s?

— Ia întinde mîinile, zise flăcăul și-i resfiră degetele. Uite-le tocmai zece în cap; numai harnice să fie, că ajung. Acum, pune de mămăligă, că mi-e foame de nu te văd! Dar vezi să faci mămăliga bună și să fie și o leacă de ciorbă!

Se căină domnița, plînse, se văită că de ce nu l-a luat pe Volbură-Vodă, dar n-avu încotro; se apucă de trebăluit prin cocioabă, mătură odaia, cernu făina de păpușoi, în timp ce flăcăul îi aduse un braț de vreascuri din pădure.

Cu lacrimi în ochi se apucă fata de gătit o fiertură, iar flăcăul, văzînd-o că jelește, se trase mai la o parte, sub ferestruica bordeiului și unde-mi începu să cînte, de răsuna codrul.

În vreme ce cînta el același cîntec pe care-l cîntase sub ferestrele palatului domnesc, Sorana ieși încetișor din cocioabă și se sprijini de pervazul ușii, ascultînd. La urmă, izbucni în plîns, dar flăcăul fu lîngă ea și luînd-o în brațe îi zise:

— Lasă, nevastă, nu mai plînge și nu-ți mai face inimă rea, că or trece și astea! Fii bărbată, că ai să vezi tu, ai să vezi...

Dar fata nu înțelese ce voia să spună flăcăul și crezînd că i se făcuse milă de ea, îi mulțumi de inimă bună și intră în colibă.

Trăiră ei așa vreme îndelungată, dar voinicul nostru tot nu ostenise încercînd vîrtutea femeii lui și o tot supunea încercării ca să-i dărîme trufia.

La ale gospodăriei nu era bună de nimic și le făcea toate de-a-ndoaselea, dar el în loc s-o certe, zicea că nu-i nimic și că o învăța ea.

O dată i-a adus niște tort să toarcă, dar ea nu știu cum făcea că tot cu degetele înțepate era și torcea firul pe din două cu sînge.

Dacă a văzut el așa, i-a adus niște oale de pămînt, din cele ce se pun în par, să meargă cu ele la tîrg și să le vîndă.

De cînd veneau oamenii la tîrg, nu mai văzuseră așa oale frumoase; și se vindeau ulcelele Soranei, ca pîinea caldă.

Iar ei tare îi era teamă să nu spargă vreo oală, să păgubească bietul bărbatu-său, că era sărac și se împrumutase ca să-i aducă oalele.

Tocmai cînd gîndea ea așa, iată un om beat; și cu bîta, dă-i în dreapta, dă-i în stînga, pînă sparse toate oalele.

A trecut ce-a mai trecut și, într-un tîrziu, se tocmi ca slujnică la bucătăria lui Volbură-Vodă. Și cînd pleca seara acasă, îi da bucătarul cîte ceva de-ale mîncării să-i ducă și omului ei.

Și ce de mai boroboațe a mai făcut domnița noastră. Dar acum nu mai era trufașa de odinioară, ci se căia cînd greșea și se temea să nu-și supere soțul.

Era tare slăbuță și plăpîndă, că munca nu era ușoară la palat și de! ea nu fusese învățată pe treabă.

În palatul lui Volbură-Vodă se stîrni, într-o bună zi, zarvă mare. Sala de ospețe era împodobită ca de sărbătoare, slujito-

rii foiau în toate părţile că se găteau de nunta împăratului, dar nimeni nu-i văzuse şi nu-i ştia mireasa.

Se rugă şi Sorana de mai marele slujitorilor, să o lase şi pe ea să-l vadă pe voievod şi pe mireasa lui, cînd or trece; şi pentru că era harnică şi ascultătoare, îi arătă el un colţişor de unde putea să privească nevăzută.

Începură să sosească oaspeţii, iar Sorana se credea din nou la casa tatălui ei, cînd soseau peţitorii să o peţească, pe vremuri...

„Doamne, doamne, — gîndea ea, — parcă visez că-s iar la casa tatii, dar aici parcă-i mai frumos. Şi voievodul ăsta parcă ar fi mai arătos decît bărbatu-meu... dar mie tot el mi-e mai drag!"

Cînd rosti vorbele astea, văzu cu uimire pe Volbură-Vodă că se îndreaptă către colţul unde era ea ascunsă, o trage uşurel de mînă şi-i spune:

— Rogu-te, domniţă, ţi-ar fi voia să joci cu mine?

Sorana dădu să fugă, dar voievodul o prinse de cingătoare şi, în vînzoleală, îi scăpă femeii din mînă o ulcică în care ţinea nişte mîncare pentru bărbatu-său şi se împrăştie pe jos mîncarea.

Se puse biata femeie pe plînset şi se ruga să se deschidă pămîntul să o înghită, că, uite, îi rămăsese bărbatul nemîncat.

Dar Volbură-Vodă o luă uşurel de mînă şi, ducînd-o într-o încăpere vecină, începu să-i cînte cîntecul pe care-l auzise sub ferestrele palatului ei.

Trezindu-se parcă dintr-un somn greu, Sorana îl întrebă pe voievod:

— Au unde mă aflu? E oare vis sau aievea?

— Eşti în palatul meu, domniţă dragă, îi răspunse Volbură-Vodă.

— Şi... dumneata cine eşti?

— Bărbatul tău, draga mea, uită-te la mine, nu mă mai cunoşti?

Se uită Sorana şi parcă ochii o minţeau: era el! Şi parcă o lumină de fericire se ivi în ochii ei.

— Îți pare rău, domniță? o întrebă atunci Volbură-Vodă.

— Să-mi pară rău? Cînd îmi ești atît de drag? rosti cu sufletul la gură Sorana, venindu-și în fire.

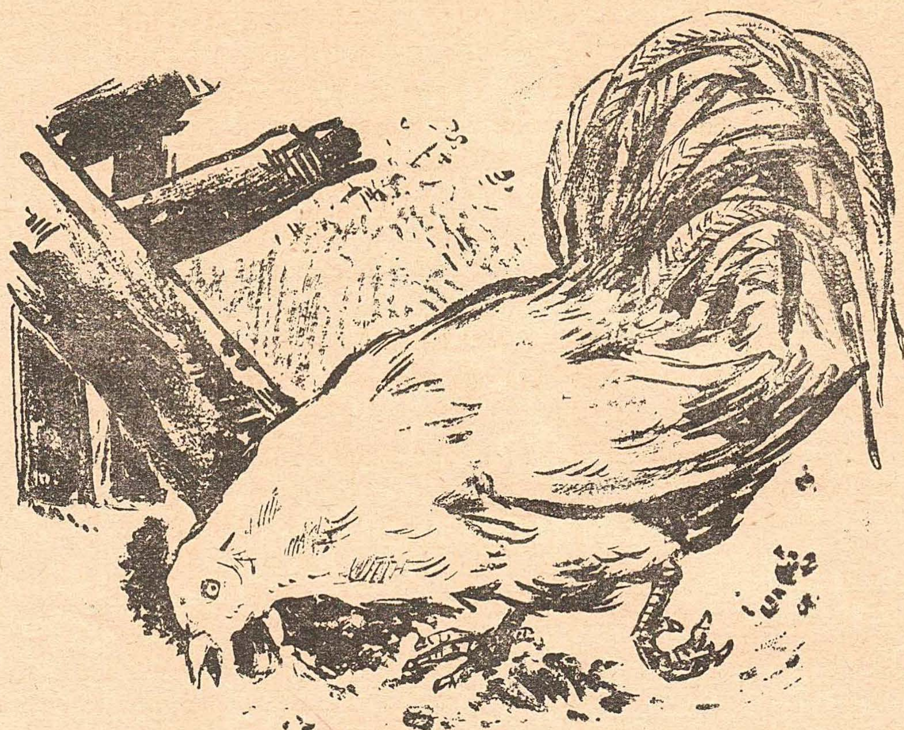
— Ți-s drag, așa-i? Dacă-i așa, tot ne-a fost nouă nunta cealaltă cam sărăcuță, să pornim acum alta, mai cu voie bună. Ospățul e gata, lumea e adunată. Hai, domnița mea, că acum ești alta, nu mai știi ce-i trufia, nu-mi mai vezi nasul strîmb!

Rușinată, domnița lăsă capul în pămînt și-i zise:

— Eu nu sînt vrednică să-ți fiu nevastă, că-s o păcătoasă și o nătîngă, iar măria-ta ești atît de chipeș.

— Vrednică ești, rosti, cu glasul înviorat, Volbură-Vodă.

Apoi, trecînd în sala oaspeților, se așezară cu toții la masă și or mai fi nuntind și acum, dacă n-or fi isprăvit.

POVESTEA COCOŞULUI

Se duse odată un cocoş să scurme sub un par. Dădu de par şi scurmă, scurmă, pînă ce căzu parul.

Veni o coţofană, se lăsă jos pe par şi întrebă :

— Ce-i, parule, ce ţi s-a întîmplat, că ieri stăteai ţeapăn, înfipt în pămînt şi acu'...

— Vai şi amar de mine, cumătră coţofană ; a venit cocoşul,

a scurmat pămîntul, mi-a zdruncinat temelia şi de inimă rea m-am lăsat la pămînt!

— Dacă-i aşa, să-mi smulg şi eu penele, zise coţofana, cu durere în glas, şi-şi smulse penele.

Zbură mai încolo şi se aciui într-un nuc. Se miră nucul cînd o văzu pe coţofană fără pene.

— Ce-i, cumătră, ce ţi s-a întîmplat, o întrebă el; că ieri aveai mîndreţe de pene de-a mai mare dragul şi acu' eşti bearcă?

— Vai şi amar de mine, nucule dragă; s-a dus cocoşul, a scurmat sub un par, a căzut parul şi, de inimă rea, mi-am smuls şi eu penele!

— Dacă-i aşa, să-mi rup şi eu crengile, zise nucul, şi-şi rupse crengile.

Pe la nămiezi, veni o căprioară şi — cum dogorea cumplit soarele — vru să se răcorească sub nuc, dar văzu nucul despuiat de crengi.

— Ce-i, nucule, ce ţi s-a întîmplat, că ieri ţi-era mai mare dragul să stai la umbra ta şi acu' unde ţi-s ramurile?

— Vai şi amar de mine, dragă căprioară; s-a dus cocoşul să scurme sub un par, a căzut parul, şi-a smuls coţofana penele şi mi-am rupt şi eu crengile, de durere!

— Dacă-i aşa, să-mi ucid şi eu puii, zise căprioara, şi se duse de-şi ucise puii.

Jeli căprioara, jeli şi boci, dar făcîndu-i-se sete, se duse să bea apă la pîrîu.

— Ce-i, căprioară dragă, ce ţi s-a întîmplat, că pînă acu' tot cu puii veneai la apă, o întrebă pîrîul?

— Vai şi amar de mine, pîrîule dragă; s-a dus cocoşul să scurme sub un par, a căzut parul, şi-a smuls coţofana penele, şi-a rupt nucul crengile şi mi-am ucis şi eu puii!

— Dacă-i aşa, să-mi sec şi eu apa, zise pîrîul, şi secă pe dată.

Veni o fată să ia apă într-un ulcior. Văzu pîrîul secat.

— Ce-i, pîrîule, ce ţi s-a întîmplat, că ieri ţi-era apa limpede să te străvezi prin ea şi acu' nici strop n-a mai rămas?

— Vai și amar de mine, copilă dragă ; s-a dus cocoșul să scurme sub un par, a căzut parul, și-a smuls coțofana penele, și-a rupt nucul crengile, și-a ucis căprioara puii, iar eu mi-am secat apa, răspunse pîrîul.

— Dacă-i așa, să-mi sparg și eu ulciorul în cap, zise fata, și-l sparse.

Cînd se duse acasă, o întrebă maică-sa :

— Ce-i, fata mea, ce ți s-a întîmplat, că ți-e capul umflat cît un bostan ?

— Vai și amar de mine, măicuță, răspunse fata ; s-a dus cocoșul să scurme sub un par, a căzut parul, și-a smuls coțofana penele, și-a rupt nucul crengile, și-a ucis căprioara puișorii, și-a secat pîrîul apa, iar eu mi-am spart ulciorul în cap !

— Dacă-i așa, să-mi ung și eu aluatul pe pereți, făcu baba, și cum frămînta pîinea, luă aluatul din copaie și unse cu el pereții.

Veni omul acasă de la lucru și văzu aluatul pe pereți.

— Ce-i, femeie, ce ți s-a întîmplat, de ai uns pereții cu aluat ?

— Vai și amar de mine, bărbate ; s-a dus cocoșul să scurme sub un par, a căzut parul, și-a smuls coțofana penele, și-a rupt nucul crengile, și-a ucis căprioara puii, a secat pîrîul, fie-ta și-a spart ulciorul în cap, iar eu unsei pereții cu aluatul de pîine !

— Dacă-i așa, să-mi tund și eu pletele, zise omul, și-și tăie părul.

Iaca și feciorul.

— Ce-i, tătucă, ce ți s-a întîmplat, de-ți tăiași mîndrețe de plete ?

— Vai și amar de mine, băiete, zise moșul îndurerat ; s-a dus cocoșul să scurme sub un par, a căzut parul, și-a smuls coțofana penele, și-a rupt nucul crengile, și-a ucis căprioara puii, a secat pîrîul, și-a spart fata ulciorul în cap, muierea a uns aluatul pe pereți și eu îmi tunsei pletele !

— Dacă-i așa, să retez și eu picioarele la vite, zise flăcăul,

și luînd o secure, se duse în grajd să reteze picioarele vitelor. Cînd să le reteze pe ale lui Boulean, iacă un om pe uliță.

— Ce-i, flăcăule, ce ți s-a întîmplat, de retezi picioarele vitelor ?

— Vai și amar de mine, omule ; s-a dus cocoșul să scurme sub un par, a căzut parul, și-a smuls coțofana penele, și-a rupt nucul crengile, și-a ucis căprioara puii, și-a secat pîrîul apa, soru-mea și-a spart ulciorul în cap, maica a uns aluatul de pîine pe pereți, și-a tăiat taica pletele, iar eu retez picioarele vitelor !

— Măi, da mulți proști mai sînt pe lumea asta ! zise omul crucindu-se a mirare.

Dacă nu ești vrednic să-ți îngrijești vitele, nici să le stăpînești nu ești vrednic !

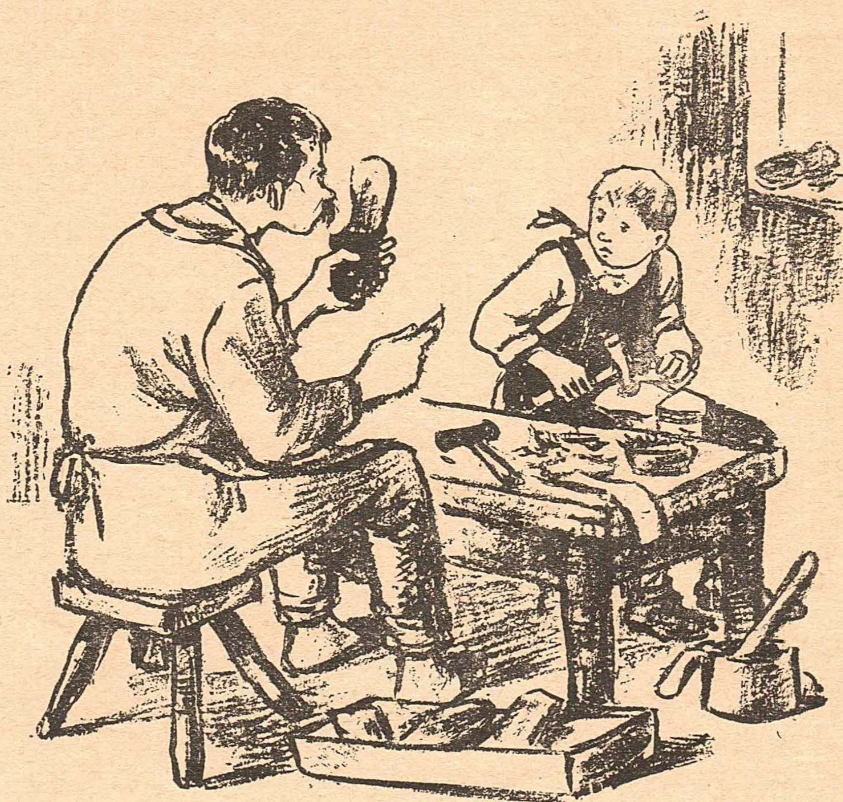
Și luînd pe flăcău la ciomăgit, îl făcu să-și ia lumea în cap, mînă vitele din grajdul de dinapoi și porni cu ele încotro văzu cu ochii.

Spun unii că s-a dus de le-a vîndut la tîrg și cu banii luați și-a durat omul o casă.

Da' eu nu cred să fie chiar așa. Ci, trecînd într-altă zi prin satul cu pricina, am auzit chiar din gura babei că, într-un tîrziu, s-a întors și flăcăul acasă și a venit și omul cu boii înapoi. Că el nu voise altceva decît să-l pedepsească pentru neghiobia lui.

Și tot dojenindu-i pe bătrîni — ca și pe copiii lor — omul nostru îi făcu să înțeleagă tîlcul întîmplărilor pe care vi le povestii.

Voi l-ați ghicit, copii ?

MEȘTERUL PAPUC

Pe meșterul Ion Burdălău, de-i zicea lumea „Papuc“, îl știe tot satul. În odăița lui scundă, în afară de o măsuță de cizmărie cu uneltele pe ea și de două scăunașe cu trei picioare, cizmărești, altceva nu mai găsești. Om sărac.

În fereastră, la vedere, două perechi de papuci noi-nouți și încălțări vechi, cîrpite.

În odăiță, meșterul Papuc lucrează de zor, iar pe partea cealaltă a măsuței, Nică, ucenicul, tot învîrtește o pereche de cizme rupte și nu știe cum să înceapă cîrpitul.

— Slabă nădejde, meștere, să mai scoatem ceva din cizmele astea. Nu vezi și dumneata petic peste petic, unde pui acul, se rupe pe de lături.

— Așa-i, Nică, băiete, da' n-ai ce-i face, așa-i meseria noastră !

— Da' găurile ? întrebă ucenicul.

— Or fi avînd și găurile rostul lor pe lume, grăi meșterul.

— Ei, aș ! Care rost, meștere ?

— Mă, da' prost mai ești ! Dacă n-ar fi găurile, ce-am mai cîrpi noi ? Ce socoți tu, că o să vie careva cu o pereche de cizme noi-nouțe și o să zică : uite, meștere, pune colea la cizmele astea niște petice ?

— Că doar n-o fi căpiat, se repezi Nică.

— Apoi vezi ? Pricepi acu' că și găurile au rostul lor ?

— Pricepui, meștere !

— Ei, dacă ai priceput, nu mai toca într-una ca o meliță și, mai bine, vezi-ți de treabă !

— Da' bine, meștere, zise Nică nițel înciudat, dacă o fi să pui pînă oi muri numai petice, cînd am să ies și eu odată calfă ?

— De, știu eu ? zise meșterul, viclean. Cînd mi-o aduce cineva de făcut o pereche de papuci noi, ți-i dau ție să-i lucrezi pe de-a-ntregul și te scot calfă !

Dar bietul ucenic răbufni, nemulțumit :

— Papuci și iar papuci ! De-aia te-a poreclit satul „Meșterul Papuc". De ce ți-o fi dînd oamenii să le faci numai papuci pentru muieri și niciodată cizme pentru ei ?

— Fiindcă oamenii de la țară umblă mai mult desculți, îl lămuri meșterul, iar cînd e horă, femeile mai umblă și în papuci. Ei, dar în meseria noastră, papucul meu slujește la ceva...

Și zicînd el vorbele astea, îi și plesni una peste față, bietului ucenic, cu papucul la care tocmai lucra.

— Că altfel, — urmă meșterul, — dacă ar fi să fie femeia încălțată, pînă să scoată ea gheata din picior a luat-o omul de păr ori diavolii de copii la sănătoasa.

Tocmai cînd Nică se ciorovăia de zor cu meșterul său, că-l ustura obrazul unde îl lovise și zicea că s-a săturat de atîta cîrpit și el pleacă la oraș, dacă nu-l face calfă, iacă strigă cineva la ușă :

— Acasă ești, meștere ?

Stan, vătășelul primăriei, intră fără să mai aștepte răspuns.

— Ce mai veste, poveste, vecine ? îl întrebă meșterul Papuc.

— Ți-oi fi eu vecin, dar acuma sînt cu treabă.

— Ce treabă, vecine Stane ?

— Ia mai lasă-mă, omule, cu vecine al dumitale, că eu îs omul statului, așa zice dom' primar.

— Bine, măi omul statului, ce vînt te aduce pe la noi ?

— Iaca, venii cu hîrtia asta.

Și scoase vătășelul, „omul statului", o hîrtie din tolbă, întinzînd-o meșterului.

O suci el, o învîrti, dar carte nu știa meșterul Papuc.

— Dă-o încoa, zise aspru vătășelul, dar și el o suci, o învîrti, o ținu cu josul în sus și la urmă o împături la loc.

— Ei, ce zice ? întrebă meșterul.

— Păi, cum s-o citesc dacă n-am învățat carte, răspunse vătășelul.

— Dă-o încoace să v-o citesc eu, le spuse cu mîndrie în glas Nică, ucenicul.

Și luînd hîrtia din mîna vătășelului, începu să silabisească la început mai greu, apoi din ce în ce mai repede ; așa află meșterul Papuc că frate-său, care locuia în satul Vai-de-ei, îi lăsase o moștenire de trei mii de lei, iar tribunalul îl chema să se prezinte „să fie pus în posesia sumei", cum glăsuia hîrtia.

Dădu vătășelul să plece, dar meșterul :

— Să trăiești, frate Stane, omul statului, pentru vestea bună, iar eu, iaca, aici sînt și te-oi cîrpi și eu, pe degeaba.

— Mulțam, n-am nevoie, răspunse Stan, mă cîrpește nevasta!

Da' oare cît o fi asta „trei mii", meștere, întrebă Nică; eu gîndesc că nici n-o încăpea în odaie atîta bănet!

— I-om mai îndesa și noi, îl lămuri meșterul. Acu' eu mă duc pînă la crîșmă, că, de, om bogat nu-s? Tu stai și înnumără pînă la trei mii să vezi cît este.

Și ieșind pe ușă, îl lăsă pe Nică să numere de zor: unu, doi, trei, patru, cinci, șase... ei! Acum sînt și eu ucenic la un meșter bogat... șapte, opt, nouă, zece... ce om bun, meșterul, cît o trăi nu mai plec din casa lui... Unsprezece, doisprezece, treisprezece, paisprezece... ce să facă el singur cu atîta bănet; cincisprezece, șaisprezece...

Și numără Nică pînă obosi, cînd, într-un tîrziu, se întoarse și meșterul de la crîșmă, cam cu chef și cu niște boarfe la subsuoară.

— Uite, Nică taică, cumpărai niște haine pe datorie, să ne dichisim și noi nițel, că, de, oameni bogați sîntem! zise el, arătînd niște haine prea mici pentru el și altele prea largi pentru ucenic.

— Aoleu, jupîne, parcă ar fi antereul popii, se hlizi Nică.

— Taci, măi nepricopsitule, nu vezi că-s haine boierești? Am luat și încălțări ca la oraș.

Și scoase dintr-un pachet niște pantofi de lac, vechi și ponosiți.

— Da' ăștia ce-s, meștere?

— Tu nu vezi, tontule, că sînt pantofi de lac, orășenești? Ce, socoteai că o să mai umblu în papuci ca pînă acum?

Și zvîrlind papucii, trase pantofii în picioare; dar, deodată, se aplecă spre papucii care zăceau pe jos și zise cu tristețe:

— V-ați trăit traiul, s-a isprăvit și cu voi, că am îmbătrînit tot cu voi în picioare! Eram ca tine, măi băiete, cînd m-a scos calfă meșterul Dumitrache, fie-i țărîna ușoară!

Cu ce bruma îmi rămăsese după moartea tatei, mi-am cumpărat unelte și m-am mutat în căsuța asta. Dar mușterii, de unde? M-am apucat atunci și am făcut papucii ăștia și i-am

pus în geam. Se opreau muierile și se uitau cu jind la ei ; și azi una, mîine alta, au început a-și face papucii la mine, nu-i mai cumpărau de la tîrg, că scuteau un drum.

Și tot așa mereu, făcînd la papuci, a început satul a-mi zice „meșterul Papuc", și așa mi-a rămas numele.

Ei, dar acum s-a isprăvit, nu mai sînt meșterul Papuc, sînt meșterul Ion Burdălău, cizmar subțire.

De săptămîna ce vine, ne mutăm la oraș, deschidem o prăvălie faină și nu mai lucrăm decît botfori de iuft ; iar papucii ăștia, na, ducă-se pe apa Sîmbetii. Și luînd papucii, îi azvîrli în pîrîul care trecea prin fața casei.

Și ține-te planuri peste planuri, cum o să facă ei cînd or fi la oraș, să lucreze numai pentru boieri, să nu mai facă nici o cîrpeală, că oricine ar fi să vie cu vreo cîrpitură : rogu-te meștere, ia vezi ce-i cu cizmele astea ale mele, să-l dea pe ușă afară.

Pe cînd tăifăsuiau ei așa, cu gîndul la banii cei mulți, iată, către seară, moș Gheorghe, pescarul, bătu în ușă, intră în odaie și, după ce dădu binețe, așa cum se cuvine, zise :

— Iaca, meștere, papucii dumitale, i-am prins cu năvodul în baltă și ți-i adusei.

— Dar de unde știi dumneata, bade Gheorghe, că-s ai mei ? se răsti la el meșterul Papuc.

— D-apoi că-i cunoaște tot satul, meștere. Iar pe mine să mă cinstești, că i-am găsit și ți i-am adus ; că trăgeam plasa afară și era tare greu. Hait ! zic eu, a dat norocu' peste mine. Și trag, și trag, cînd colo, ce să vezi ?

— Vreo mreană ?

— Aș !

— Un crap ?

— Da' de unde !

— Vreun somn ?

— O fi fost vreun păstrăv, sări și Nică.

— Mă, da' prost mai ești : auzi, păstrăv în baltă !

— Papucii dumitale, meștere, ce să fie. Trag la dumneata, nu se îndură, sireacii...

— Las' că mă scap eu de ei, gîndi meşterul, şi cum tocmai atunci trecea pe uliţă un cerşetor bătrîn, îi băgă cu de-a sila în tolba acestuia, dar cum nu încăpeau, le rămaseră vîrfurile afară.

Tocmai cînd lucrau mai de zor, meşterul şi ucenicul, gîndind că, după ce or termina de lucrat ce-aveau început, să se pregătească de plecare la oraş, iacă vătăşelul, omul statului, cu moş Gheorghe pescarul şi cu cerşetorul.

— Uite, meştere, se înfoi Stan, prinsei pe hoţomanul ăsta tocmai cînd să iasă din sat. Fugea cu papucii dumitale.

Se văită moşneagul că el nu i-a furat, că i-a dat meşterul cu de-a sila, dar vătăşelul nu şi nu :

— Taci, moşule, că te bag în pămînt ! Eu sînt omul statului şi cînd spun o vorbă, e vorbă, ai înţeles ?

— Lasă-l, vecine, că i-am dăruit eu, zise într-un tîrziu meşterul, văzînd că se îngroaşe gluma.

— Meştere, iei partea hoţului ? Bagă de seamă că te faci părtaş la furtişag.

Şi zicînd aşa, azvîrli papucii în mijlocul odăii şi împingîndu-l de spate pe bietul cerşetor, îl duse cu alai la primărie la arest.

— Ia, măi Nică, papucii ăia şi aruncă-i în foc, zise meşterul, cu ciudă, neştiind ce să mai facă să se scape de ei. Nu vezi cîtă tevatură pentru nişte păcătoşi de papuci ? Ba mă mai scoate şi părtaş la hoţie !

Luă Nică papucii să-i azvîrle în foc, dar văzînd că sînt uzi leoarcă, ieşi afară şi-i puse pe streaşină să se usuce ; şi uită de ei.

A doua zi, dimineaţă, se pomeniră cu un om din sat, intrînd în odaie cu o falcă în cer şi una în pămînt şi cerînd meşterului să-i plătească oala care se spărsese în mîna lui, cînd îi căzuse în cap papucii.

— Papucii ? Care papuci, omule ? strigă meşterul, neştiind ce să priceapă.

— Papucii dumitale, meştere, că-i cunoaşte tot satul.

— Stai, meştere, că eu îs vinovat, sări Nică şi-l lămuri ce făcuse cu papucii.

— Mare lucru şi cu papucii ăştia, măi băiete, oftă meşterul după ce plecă cel cu oala. Fac ei ce fac şi se întorc îndărăt!

— Păcate grele, meştere! zise Nică printre dinţi, să nu-l audă meşterul, că iar îl cîrpeşte peste obraz. Da' ştii ce zic eu, meştere? Hai să ridicăm o scîndură din podea şi să-i îngropăm.

Zis şi făcut. Dar cel cu oala spartă nu plecase, şi stînd la uşă auzise tot ce vorbiseră ei; şi cînd crăpă puţin uşa, îi văzu îngropînd de zor — ori dezgropînd — ceva.

— Aşa! Acu' să mai poftiţi să ieşiţi la iveală! grăi, mulţumit, meşterul Papuc.

Săracii papucii ăştia, meştere, de cîte ori i-am peticit cu mîna mea şi de cîte ori le-am simţit talpa pe obrazul meu! Parcă mi-e şi jale de ei, îmi vine să-i bocesc ca baba Smaranda pe morţi!

— Nu ştiu, că şi mie îmi vine cu jale, măi Nică. Hai să-i dezgropăm, săracii!

Tocmai pe cînd se căzneau ei să dea pămîntul la o parte, ca să scoată papucii, iacă tărăboi mare în tindă şi din alaiul de oameni, ieşi Stan, omul statului:

— Staţi aşa! V-am prins.

— Ce-i, Stane? se întoarse meşterul speriat.

— Ce Stan, care Stan? Eu îs omul statului, că aşa zice dom' primar. Eu nu ştiu multe; v-am prins asupra faptului. Ce făceaţi aici?

— Iaca, nu pot să-ţi spun, zise meşterul.

— Dacă-i aşa, se vede treaba că-i precum spune omul ăsta; că veni acu în fuga mare la primărie şi se plînse că aţi dat de comoara lui moşu-său, îngropată aci, sub podea, de pe cînd erau urşii cu coadă, că a lui era casa şi a răposat bătrînul fără să spuie unde i-a ascuns-o anume, dar omul ăsta zice că aicea-i comoara.

— Care comoară, vecine? A lui moşu-său?

— Da, da, de cînd cu nemţii ăi cu coadă, ce, te faci că nu

ştii? Ţineţi-i bine să nu fugă, fraţilor, că eu ridic scîndura să văd ce-i acolo.

Dar cînd ridică vătăşelul scîndura podelii, dădu peste o pereche de papuci atît de ponosiţi şi de cîrpiţi, că mai că ai fi crezut că sînt de pe vremea bunicăi.

— Ăştia-s papucii meşterului... îi cunoaştem noi, grăiră cei de faţă, toţi într-un glas.

— Văzuşi, vecine, ce făceam aici? Dumneata erai gata să mă bagi în belea, bun-nevinovat!

— Eu nu-s vecinul dumitale, că-s omul statului, zise vătăşelul, ieşind cu alaiul după el.

Se uitau meşterul şi ucenicul, unul la altul, lung şi nu ştiau ce să priceapă.

— Ce facem, meştere, că nu scăpăm de papucii ăştia?

— Ce să facem, Nică, băiete? Eu zic să-i pun iarăşi în picioare, că alt chip nu-i! Şi chiar de-om merge la oraş, ne-or fi ei de vreun folos şi acolo. De meseria noastră să nu ne fie ruşine, numai oameni cinstiţi să fim! Că din moştenire n-om trăi noi. Că la omul sărac banii nu fac pureci!

Şi dezbrăcîndu-şi hainele de împrumut, care le veneau parcă pe dos, se aşezară amîndoi la lucru, pe scăunelele lor cu trei picioruşe, ciocănind mai departe la papuci.

Cînta Nică mai cu foc ca altădată, întîi mai încetişor, apoi tot mai tare, iar meşterul îi ţinea isonul cu glasul lui cel gros. Că temei nu puneau ei pe cei trei mii de galbeni, ci tot numai pe meseria lor.

CUPRINS

	Pag.
Flăcăul cel isteţ	5
Povestea şoricelului	16
Porcarul şi fetele de împărat	26
Cele trei mărturii	38
Împărăteasa şopîrlelor	46
Raţa fermecată	53
Băiatul cu noroc	66
Rîşniţa fermecată	74
Isprăvile lui Cotcodac	81
Volbură-Vodă	92
Povestea cocoşului	100
Meşterul papuc	104

Drag cititor,

Dorim să aflăm părerea ta despre această carte, precum şi despre desenele ei.

Scrie-ne ce ai învăţat din faptele eroilor acestor basme şi ce alte basme şi povestiri vrei să edităm.

În scrisoare comunică-ne adresa şi vîrsta ta.

Adresa noastră este: Editura tineretului, str. Nikos Beloiannis nr. 25, raionul I. V. Stalin, Bucureşti.

C. A. 57

Nr. 2185
Redactor de carte: Sorin Niculae
Tehnoredactor: V. Postelnicu
Corector: C. Şteurman

Dat la cules 4.XII.955. Bun de tipar 25.I.956. Tiraj 20.080+ 10.020 legate. Hîrtie s. velină de 80 gr. m.p. Coli de tipar 7,25. Coli de editură 6,40. Ft. 16/70×100. Com. editurii 1673. Ediţia I. A. 02740. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare (8 R.)

Tiparul executat sub com. nr. 2545 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", Bucureşti — R.P.R.

